

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління
Кафедра Економіки і права
Освітній ступінь Бакалавр
Спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки і права

Анатолій ЗАЇНЧКОВСЬКИЙ

«30» вересня 2022 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Сергієнко Олександра Ігорівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства

керівник проекту (роботи) к.е.н., Левченко Юлія Григорівна

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «30» вересня 2022 року № 586-КС

2. Строк подання здобувачем проекту (роботи) 03.02.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансова та статистична звітність за 2019-2020 роки ТОВ «Яготинський маслозавод», мережа Інтернет.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Розділ 1 Теоретико-методичні засади дослідження ефективності господарської діяльності підприємства. 1.1. Економічна сутність та зміст господарської діяльності підприємства. 1.2. Забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства 1.3. Методичні підходи до оцінювання ефективності господарської діяльності підприємства. Розділ 2. Аналіз ефективності господарської діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод». 2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства. 2.2. Аналіз активів підприємства. 2.3. Оцінка фінансового стану підприємства. 2.4. Оцінка та аналіз ефективності господарської діяльності підприємства. Розділ 3. Шляхи та напрями підвищення ефективності господарської діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод». 3.1. Напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства. 3.2. Економічне обґрунтування впровадження нового виду продукції. 3.3. Вплив запропонованого заходу на основні показники ефективності господарської діяльності підприємства. Висновки.

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «Бакалавр» здобувачки Сергієнко Олександри Ігорівни на тему: «Напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства». – Рукопис. 2023.

В першому розділі розглядаються теоретико-методичні засади підвищення ефективності господарської підприємства. Розкривається суть поняття господарська діяльність, розглядається класифікація господарської діяльності, особливості забезпечення ефективності господарської діяльності та наводяться основні методичні підходи до оцінки ефективності господарської діяльності підприємства.

У другому розділі кваліфікаційної роботи проводиться аналіз підприємства молочної промисловості ТДВ «Яготинський маслозавод». Наведена характеристика підприємства, проведено аналіз активів підприємства, оцінка фінансового стану підприємства, проведена оцінка та аналіз ефективності господарської діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод».

В третьому розділі пропонується захід щодо покращення діяльності підприємства, а саме виробництво нового виду продукції – сиру рікоти. У розділі наведено обґрунтування доцільності запропонованого заходу, а також основні показники діяльності підприємства після впровадження запропонованого заходу. Проведено аналіз ефективності господарської діяльності підприємства після впровадження нового виду продукції.

Ключові слова: ефективність, господарська діяльність, підприємство, економічні ресурси, прибуток, витрати, рентабельність.

ANNOTATION

Qualifying work for obtaining the «Bachelor» degree by Oleksandra Ihorivna Sergienko on the topic: «Directions of increasing the efficiency of the enterprise's economic activity». – Manuscript. 2023.

The first chapter examines the theoretical and methodological principles of improving the efficiency of an economic enterprise. The essence of the concept of economic activity is revealed, the classification of economic activity, features of ensuring the efficiency of economic activity are considered, and the main methodical approaches to assessing the efficiency of the economic activity of the enterprise are given.

In the second section of the qualification work, an analysis of the dairy industry enterprise TDV «Yagotinsky Maslozavod» is carried out. The characteristics of the enterprise are given, an analysis of the enterprise's assets, an assessment of the enterprise's financial condition, an assessment and analysis of the economic activity efficiency of TDV «Yagotinsky Maslozavod» are carried out.

The third section proposes a measure to improve the company's activity, namely the production of a new type of product - ricotta cheese. The section provides justification for the feasibility of the proposed measure, as well as the main indicators of the enterprise's activity after the implementation of the proposed measure. An analysis of the efficiency of the enterprise's economic activity after the introduction of a new type of product was carried out.

Key words: efficiency, economic activity, enterprise, economic resources, profit, costs, profitability.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність та зміст господарської діяльності підприємства	6
1.2. Забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства	14
1.3. Методичні підходи до оцінювання ефективності господарської діяльності підприємства	21
Висновки до розділу 1	30
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»	32
2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства	32
2.2. Аналіз активів підприємства	35
2.3. Оцінка фінансового стану підприємства	48
2.4. Оцінка та аналіз ефективності господарської діяльності підприємства	54
Висновки до розділу 2	64
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»	67
3.1. Напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства	67
3.2. Економічне обґрунтування впровадження нового виду продукції	73
3.3. Вплив запропонованого заходу на основні показники ефективності господарської діяльності підприємства	79
Висновки до розділу 3	85
ВИСНОВОК.....	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	91
ДОДАТКИ	99

ВСТУП

Актуальність теми. Проблема підвищення ефективності господарської діяльності суб'єктів господарювання завжди посідала важливе місце серед актуальних проблем економічної науки. Зацікавленість нею виникає на різних рівнях управління економікою – від власників приватного підприємства до керівників держави.

Підвищення ефективності господарської діяльності підприємства залежить від раціонального використання кожного виду ресурсів та їхньої структури, яка визначається співвідношенням задіяних ресурсів різних факторів виробництва. Ці пропорції головним чином зумовлені специфікою виробництва, рівнем застосовуваної на підприємстві техніки, технології, організації виробництва і праці, співвідношенням екстенсивних та інтенсивних факторів розвитку виробництва. На структуру і часткову ефективність використання ресурсів підприємства значний вплив мають зовнішні фактори, зокрема ринки ресурсів, пропозиція і попит на окремі види ресурсів та урівноважені на них ціни тощо. Вдале використання економічних ресурсів та їх синергії означає те, що підприємство реалізовує свої інтереси, тобто продає продукцію у потрібній кількості, є конкурентоспроможним, отримує прибуток, стабільно функціонує, задовольняє потреби споживачів, здатне захистити себе від зовнішніх і внутрішніх загроз тощо.

Наукові та практичні проблеми, пов'язані з підвищення ефективності господарської діяльності підприємства, розглядалися вітчизняними та зарубіжними вченими серед яких російські вчені-економісти, як В. Грузінов, В. Грибов, А. Ільїн, В. Волков, В. Горфінкель, В. Швандар, А. Калініна, В. Тітов й ін. Серед українських вчених, наукові праці яких присвячені розв'язанню прикладних проблем підвищення ефективності господарської діяльності, відзначимо: Є. Бойка, В. Геєця, М. Герасимчука, А. Заїнчковського, Й. Петровича, С. Покропивного.

Метою роботи є теоретичне та практичне обґрунтування підвищення економічної ефективності господарської діяльності підприємства.

Основні завдання кваліфікаційної роботи:

- дослідити сутність і зміст господарської діяльності підприємства;
- навести класифікацію господарської діяльності підприємства;
- дослідити особливості забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства;
- провести аналіз активів підприємства, оцінити фінансовий стан, а також аналіз ефективності господарської діяльності підприємства;
- запропонувати шляхи та напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження об'єктом дослідження є підприємство молочної промисловості ТДВ «Яготинський маслозавод».

Предметом дослідження – є сукупність теоретичних, методичних підходів і практичних питань, які виникають щодо підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Методи дослідження використані в роботі. Для досягнення поставленої мети та виконання завдань були використані такі методи дослідження:

- системно-аналітичний метод – для теоретичного узагальнення наукових концепцій, розробок і пропозицій з досліджуваної проблеми;
- статистико-економічний метод – для дослідження сучасного стану, динаміки та тенденцій господарської діяльності підприємства;
- графічний метод – для наочного відображення тенденцій розвитку підприємства;
- метод співставлень – для здійснення порівняльного аналізу;
- системно-ситуаційний метод – для дослідження елементів забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства;
- метод аналізу і синтезу – для деталізації об'єкта дослідження;

– абстрактно-логічний метод – за допомогою якого, були сформовані висновки роботи.

Практична значущість отриманих результатів. Заходи запропоновані для впровадження на підприємстві в подальшому можуть покращити результати діяльності підприємства та забезпечити постійних зріст економічної ефективності діяльності підприємства. Дані роботи можуть бути використанні у подальшому для підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Інформаційну базу роботи склали підручники, навчальні посібники з економіки, наукові статті, а також фінансова звітність підприємства, по якому проводився аналіз.

Структура і обсяг роботи. Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, додатків і списку використаної літератури. Текстова частина викладена на 98 сторінках комп'ютерного тексту і містить 34 рисунка, 34 таблиць. У додатках розміщена статистична, та фінансово-бухгалтерська звітність об'єкта дослідження. Список використаної літератури включає 80 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та зміст господарської діяльності підприємства

Тривалий час поняття господарської діяльності визначалося лише в юридичній літературі. Чинне господарське законодавство надає декілька визначень господарської діяльності. Їх називають легальними (законодавчими).

Відповідно до ст. 1 Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність”, господарська діяльність – це будь-яка діяльність, у тому числі підприємницька, пов’язана з виробництвом і обміном матеріальних та нематеріальних благ, що виступають у формі товару.

Ст. 1 Закону України “Про ліцензування видів господарської діяльності” під господарською діяльністю розуміє будь-яку діяльність, у тому числі підприємницьку, юридичних осіб, а також фізичних осіб – підприємців, пов’язану з виробництвом (виготовленням) продукції, торгівлею, наданням послуг, виконанням робіт.

Підпункт 14.1.36 ст. 14 Податкового кодексу України розкриває поняття господарської діяльності таким чином. Господарська діяльність – діяльність особи, що пов’язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами.

Усі наведені легальні дефініції не є достатніми для з’ясування, яка ж діяльність визнається господарською: хоча принципово вони не відрізняються одна від одної (хіба тільки та, що міститься в Податковому кодексі України), кожна з них наголошує на окремих аспектах господарської діяльності, що

зумовлено потребами того чи іншого закону. За словами Г.Л. Знаменського, ці визначення корисні вже тим, що в них позначені сфери прояву господарської діяльності та названі її формальні ознаки [4].

Слід зазначити, що поняття господарська діяльність трактується як чинним законодавством так і вченими-економістами по різному, оскільки кожне визначення такої діяльності передбачає різну мету процесу господарювання.

Проблемам сутності господарської діяльності присвячені роботи таких вчених: В.Ф. Друкер, Л.А. Жук, І.Л. Жук, О.М. Неживець та інші, у табл. 1.1. зазначено тлумачення поняття «господарська діяльність» деяких з вчених-економістів.

Таблиця 1.1.

Визначення поняття «господарська діяльність»

Автори	Визначення поняття «господарська діяльність»
Д. Піхно	результат впливу різних сил, у тому числі державного ладу, права, моралі, освіти тощо. Однак основним чинником господарської діяльності є потреба. "Потреби, - зазначав він, - є рушійною силою"
О.М. Вінник	складні ланцюжки господарських відносин між учасниками господарського життя.
П.Ф. Друкер	Становить собою не будь-яку форму бізнесу, а різні інновації як реалізації нових комбінацій виробничих факторів щодо створення нових видів товарів та послуг і нових технологій, використання з цією метою нових ресурсів, джерел і форм фінансування, освоєння організаційних та управлінських нововведень, а також проникнення на нові ринки збуту, нові галузі та сектори економіки.
В.С. Щербина	виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг не для власних потреб виробника, а для задоволення потреб інших осіб; виконується на професійних засадах; результати такої діяльності мають реалізовуватися за плату, тобто функціонувати як товар.
Л.А. Жук, І.Л. Жук	діяльність суб'єктів господарювання, яка спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

На сьогоднішній день немає чіткого і одностайного визначення поняття «господарська діяльність», але проаналізувавши роботи вчених-економістів та нормативно-правової бази, нам здається, що набагато повнішим за змістом є

визначення, що міститься в Господарському кодексі України. Воно може сприйматися як базове для всіх актів чинного законодавства України.

Отже, **господарська діяльність підприємства** – це діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Господарська діяльність за своїм характером є діяльністю економічною. Її зміст (матеріальний, економічний) – це виготовлення та реалізація продукції, виконання робіт, надання послуг, необхідних для задоволення різноманітних потреб людини.

Господарська діяльність здійснюється у сфері суспільного виробництва (однак не в сфері особистого (невиробничого) споживання). Переважно вона пов'язана з тією частиною суспільного виробництва (народного господарства, економіки), яка охоплює галузі матеріального виробництва, де створюються матеріальні цінності, національний дохід країни.

Сфера матеріального виробництва визначається видами діяльності зі створення, відновлення або знаходження матеріальних благ – продукції, енергії, природних ресурсів, а також із переміщення, зберігання, сортування, пакування продукції, інше, що виходить за межі безпосереднього виробництва і є його продовженням у сфері обігу (реалізації).

Господарювання проводиться й у сфері нематеріального виробництва (невиробничій сфері), де виявляється як надання послуг особистого, побутового чи професійного спрямування. В останньому випадку мова йде про інфраструктуру економіки – види діяльності, що обслуговують ринок: комерційне посередництво (агентська діяльність), фінансове посередництво банків та інших фінансово-кредитних установ, страхування, посередництво у здійсненні операцій із цінними паперами тощо [7].

Отже, господарська діяльність створює матеріальну базу існування суспільства, основу його економічної системи, інакше кажучи, є основою економіки будь-якого типу (ринкової, планово-керованої, змішаної).

Господарська діяльність наявна тоді, коли об'єднуються в погодженій дії виробничі ресурси (або фактори виробництва, або продуктивні сили): засоби виробництва (предмети та засоби праці) – речові фактори, робоча сила – особистий фактор і нематеріальні фактори (знання, наука, досвід, культура, інформація). Так відбувається процес суспільного виробництва, результатом якого є суспільний продукт (продукт виробництва) – товар (продукція – продукція виробничо-технічного призначення та вироби народного споживання; роботи; послуги). Сам факт появи товару, характеристика останнього напряму залежать від налагодженості, впорядкованості зазначених факторів, їх чіткої організації.

Господарська діяльність, організовуючи виробничий процес, нерозривно пов'язана з використанням необхідного для цього майна (що так само охоплюється організаційним впливом), іншими словами, з реалізацією права власності й інших майнових прав [8]. Тому система господарювання становить єдність із системою власності. Власність (той чи інший обсяг повноважень) на виробничі ресурси є основою господарської самостійності в прийнятті рішень щодо організації та здійснення виробництва.

Класифікація господарської діяльності відображених на рис. 1.1.

Господарська комерційна діяльність або підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська одиниця, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Некомерційне господарювання – це самостійна систематична господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання, спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети одержання прибутку.

Таким чином, сутність господарської діяльності двоєдина: ця діяльність – організаційно-майнова, організаційні та майнові елементи в ній органічно переплетені.

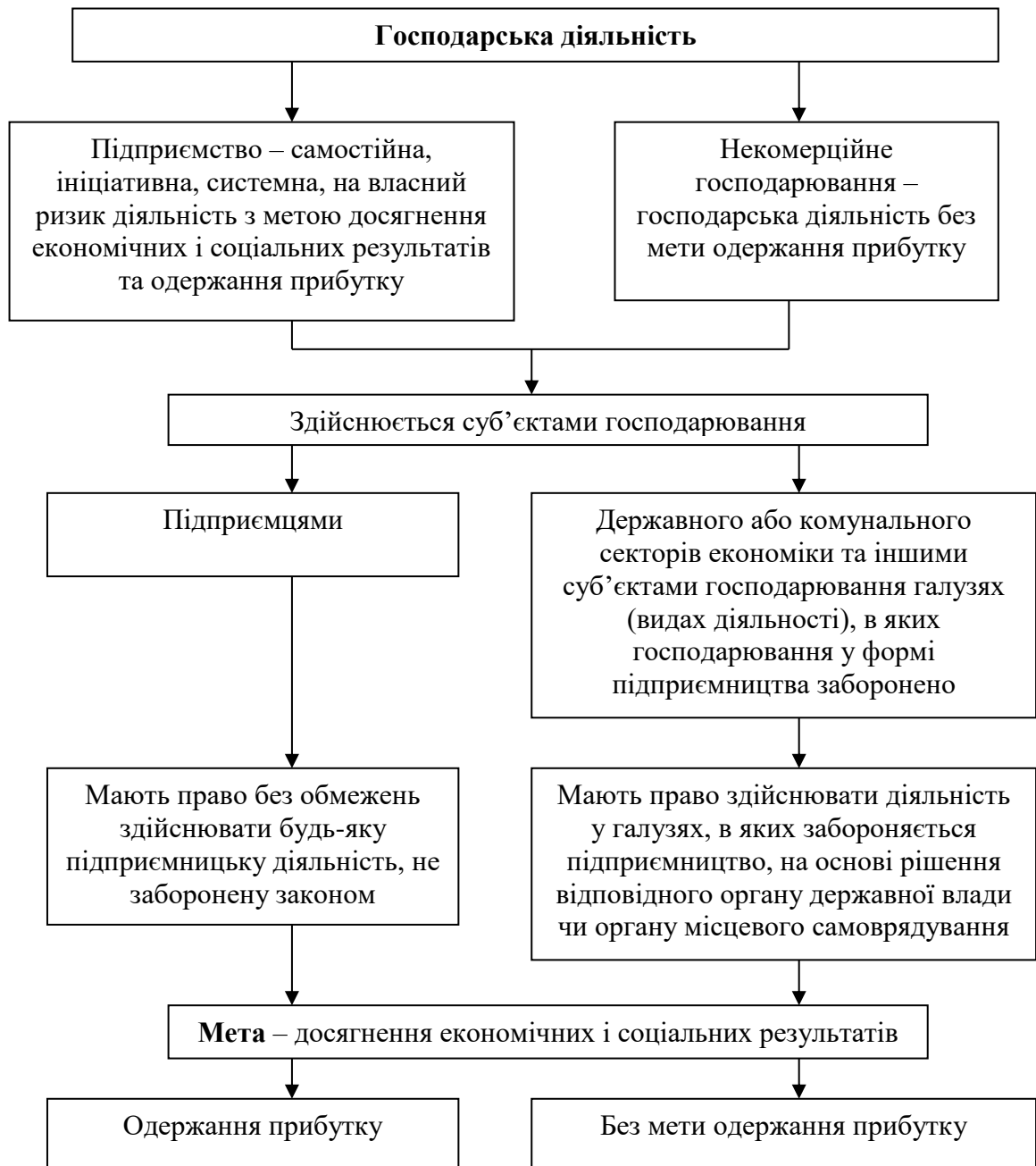

Рис. 1.1. Класифікація господарської діяльності.

Господарська діяльність провадиться на професійних засадах (це передбачає наявність спеціальних знань, умінь і навичок), систематично.

Результат господарської діяльності має суто економічну природу – є товаром: продукція, роботи, послуги призначені не для власного споживання виробником, а для споживання іншими (будь-ким – суспільством у цілому, державою, територіальними громадами, різноманітними організаціями, окремими громадянами); вони створені заради обміну (реалізації). Кожний товар має вартість –

здатність задовольняти особисті та виробничі потреби людей (споживча вартість) та обмінюватися на інший еквівалент у певній кількісній пропорції (мінова вартість), а також майже завжди цінову визначеність (ціну як ринкову вартість товару, що є формою вираження (у грошовому або іншому майновому вимірі) його вартості, величина якої визначається витратами виробництва й обігу, корисністю товару, сформованими на основі різних чинників: взаємодії попиту і пропозиції, характеру державного регулювання, стану грошового обігу, платіжного балансу та ін.).

Господарську діяльність можна класифікувати за різними ознаками. За критерієм мети здійснення господарська діяльність може бути комерційною (підприємницькою) та некомерційною: комерційна діяльність (підприємництво) має місце, якщо її суб'єкт діє з метою отримання прибутку; некомерційна господарська діяльність здійснюється для досягнення певних економічних та соціальних результатів, проте мета отримання прибутку при цьому відсутня [10].

За предметом господарської діяльності розрізняють виробничу, торговельну, банківську, страхову, інноваційну, концесійну діяльність, спільне інвестування та ін. Залежно від ринку (внутрішній чи зовнішній), національної приналежності суб'єктів господарювання (вітчизняні товаровиробники/резиденти чи іноземні інвестори та нерезиденти) розрізняють господарську діяльність за участю вітчизняних товаровиробників (резидентів) та зовнішньоекономічну діяльність (за участю резидентів та нерезидентів), у т. ч. іноземне інвестування (за участю іноземного інвестора). Розглянемо визначення поняття «фінансування господарської діяльності підприємства» [11].

Загальнокорисний характер господарської діяльності підкреслюється в багатьох її доктринальних визначеннях. Так, на думку В.М. Гайворонського, господарювання означає здійснення економічно значущої діяльності, метою якої є здобуття господарської вигоди, тобто не тільки одержання прибутку, а й задоволення суспільних потреб. Адже задоволення суспільних потреб є кінцевою метою виготовлення продукції у виробничій системі з використанням природних ресурсів. Саме потреби є рушійною силою розвитку виробництва, збереження і відтворення природних ресурсів [12].

В.С. Щербина з урахуванням певних ознак розглядає господарську діяльність як суспільно корисну діяльність членів суспільства, їх спілок (об'єднань) щодо виготовлення продукції, надання послуг, виконання робіт [13]. О.М. Вінник також наголошує, що господарська діяльність є суспільно корисною: “Господарська діяльність – це така суспільно корисна діяльність суб’єктів господарювання щодо виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг з метою їх реалізації за плату (як товару), що ґрунтується на поєднанні приватних і публічних інтересів, здійснюється професійно та зазнає значного регулювання з метою соціального спрямування економіки ” [14].

Отже, в господарській діяльності об’єктивно поєднані приватні та публічні інтереси (приватні інтереси суб’єктів господарювання задовольняються внаслідок задоволення загальносуспільних потреб). Як зауважує О.М. Вінник, публічні та приватні інтереси взаємопов’язані, взаємозалежні і є сторонами одного й того самого явища – суспільного життя [15].

З метою реалізації поставлених завдань підприємство здійснює господарську діяльність у таких напрямках: вивчення ринку товарів (маркетингове дослідження ринку); виробнича діяльність; економічна діяльність; комерційна діяльність; інноваційна діяльність; сервіс після продажу; зовнішньоекономічна діяльність ; соціальна діяльність.

У табл. 1.2. розглянемо основні напрямки діяльності підприємства [16].

Таблиця 1.2

Основні напрямки господарської діяльності підприємства

№ з/п	Назва напрямку	Сутність напрямку
1.	Вивчення ринку товарів (маркетингове дослідження)	Проводиться маркетинговим відділом на етапі, що передує розробці виробничої програми підприємства, і передбачає збирання та аналіз інформації стосовно аналогів продукції на ринку, конкурентів, рівня цін і попиту, існуючих і можливих каналів збуту продукції тощо.

продовження таблиці 1.2

1.	Виробнича діяльність	Здійснюється на основі розробленої виробничої програми та передбачає поєднання в єдиному процесі та ефективне використання ресурсів підприємства. Має бути організована належним чином, щоб забезпечити виробництво продукції виданого асортименту та якості відповідно до розробленого графіку.
3.	Економічна діяльність	Включає планування, ресурсне забезпечення, ціноутворення, облік і звітність, оцінку ефективності господарювання, розробку системи мотивації персоналу тощо.
4.	Комерційна діяльність	Сукупність комерційних і торгівельно-технологічних заходів підприємства з доведенням виготовленої ним продукції до споживачів.
5.	Інноваційна діяльність	Здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою впровадження технологічних, технічних, організаторських та управлінських інновацій, розробки принципово нових продуктів чи послуг.
6.	Сервіс після продажу	Забезпечення гарантійного технічного обслуговування реалізованого товару протягом визначеного умовами експлуатації строку та експлуатаційне супроводження впродовж нормативного строку служби реалізованого товару.
7.	Зовнішньоекономічна діяльність	Проводиться підприємствами, продукція яких є конкурентоспроможною на зовнішньому ринку. Забезпечує розширення сфери збуту продукції, проте потребує додаткових зусиль і знань щодо просування товарів.
8.	Соціальна діяльність	Спрямована на забезпечення додаткових стимулів працівникам підприємства через отримання ними певних соціальних благ.

Господарську діяльність здійснюють спеціальні суб'єкти – ті, що визнаються суб'єктами господарювання. Приблизний перелік таких суб'єктів: це учасники господарських відносин, які безпосередньо здійснюють господарську діяльність, реалізуючи необхідні для цього господарські права та обов'язки (господарську компетенцію), мають відокремлене майно та несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього (належного

їм чи закріпленого за ними) майна, крім випадків, передбачених законодавством.

Суб'єктами господарювання є легітимізовані в установленому законом порядку юридичні особи (господарські організації) та громадяни України, іноземці, особи без громадянства (громадяни-підприємці) [17].

Господарська діяльність має будувати на визначених правилах або принципах, до яких належать:

- свобода господарської діяльності (у межах визначених законом);
- вільний рух капіталів, товарів та послуг на території держави;
- обмеження державного регулювання господарської діяльності, що зумовлено необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємництві,
- екологічного захисту населення, прав споживачів та безпеки суспільства і держави;
- захист національного товаровиробника;
- забезпечення економічної різноманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання;
- заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини.

1.2. Забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства

Під забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства в економічній літературі розуміють погоджений у часі і просторі потік ресурсів (основні та оборотні засоби, людські ресурси (персонал), фінансові, інформаційні), а так само їхніх запасів, що допомагають балансувати і підтримувати ці потоки для одержання запланованих результатів діяльності.

Сутність забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства розкривається за такими ознаками: *елементний*, при якій

забезпечення господарської діяльності розглядається як організуюча система взаємозв'язків між структурними елементами; *функціональній*, коли забезпечення господарської діяльності розглядається як сукупність видів діяльності, спрямованої на досягнення визначеної мети; *процесний*, коли забезпечення господарської діяльності розкривається через дію з розв'язання проблеми, тобто як процес підготовки і прийняття рішень. Забезпечення господарської діяльності, на думку авторів, забезпечує функціонування і дію всіх елементів організаційно-економічної системи, а також організацію взаємодії між цими елементами для досягнення поставленої мети. Складові організаційно-економічної системи є в той же час складовими забезпечення господарської діяльності, між якими він організує взаємодію.

Отже, у вітчизняній та зарубіжній літературі не існує однозначного тлумачення поняття «забезпечення ефективності господарської діяльності». Існуючі трактування в основному до характеристики елементів забезпечення господарської діяльності, але не відображають повного розкриття змісту поняття та економічної суті даної категорії стосовно стійких їх зв'язків і залежностей в господарських явищах і процесах як структури елементів і системи в цілому, що спонукало нас до удосконалення даного визначення.

Сутність забезпечення ефективності господарської діяльності повинно здійснюватись комплексно та бути орієнтованим на налагодження діяльності організації таким чином, щоб вона була найбільш ефективною.

На забезпечення ефективності господарської діяльності впливають фактори зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, що обумовлюють складність дослідження його складових і методів впливу на їх взаємодію [28].

Забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства потребує наявності та комбінації певних ресурсів. В економічній теорії економічні ресурси поділяються на дві великі групи:

– *матеріальні* – земля (даровані блага природи) і капітал (виготовлені виробничі знаряддя, що є результатом попередньої праці);

– *людські* – праця та підприємницький хист.

На рівні підприємства матеріальні ресурси, які використовуються як засоби виробництва, зважаючи на їх неоднорідність класифікують із виокремленням засобів праці та предметів праці. Кошти, вкладені в засоби праці, становлять основні засоби підприємства. Кошти, авансовані в предмети праці, разом із залишками грошей на рахунку підприємства, називаються оборотними засобами. Кошти інвестовані на придбання ліцензій для здійснення господарської діяльності, прав користування земельними ділянками, товарними знаками, винаходами тощо іменуються нематеріальними активами. В основних засобах і нематеріальних активах втілений основний капітал, а в оборотних – оборотний капітал [44].

Забезпечення господарської діяльності підприємства неможливе без застосування людських ресурсів. Проте залучення цього ресурсу не потребує (за деяким винятком) авансованого вкладення коштів. Персонал авансує підприємство соєю працею, тобто безоплатно працює деякий період до моменту сплати заробітної плати. Плата витрачених зусиль працівників, як правило, здійснюється за рахунок отриманого від діяльності підприємства доходу.

Вільні фінансові кошти можуть бути інвестовані в реальні проекти чи спрямовані на здійснення фінансових інвестицій – це інвестиційні ресурси, очікуваний строк використання яких більший рік.

Інформаційні ресурси передбачають вибір каналів і стилю розповсюдження і отримання достовірної інформації щодо внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства, а саме конкурентів, постачальників, споживачів тощо.

Сукупність усіх *видів ресурсів* (майнових, грошових, людських), ефективно їх використання за допомогою економічних *методів* (виробництво, маркетинг, ціноутворення, фінансування, інвестування) та *важелів* (*технічних*: інноваційний розвиток, стандартизація, ліцензування; *адміністративних*: податки, фінансові санкції; *соціальних*: мотивація та розвиток персоналу, належні умови праці) шляхом прогнозування,

планування, організації, регулювання, стимулювання, контролю та аналізу

При правильному використанні економічних ресурсів об'єктів господарської діяльності можливе виробництво якісної продукції, яка буде користуватися попитом серед споживачів. Але для того, щоб точно визначити, у чому саме полягає потреба споживачів, необхідно досконало вивчити ринок, та основні вимоги та вподобання основних клієнтів, підібрати правильну рекламу, щоб заохотити людей купувати продукцію саме обраного підприємства [39]. Неможлива реалізація готової продукції без оптимальних логістичних методах збуту та просування продукції, адже товар може бути ідеальним, але необхідно його встигнути поставити споживачу точно у час і у місце, де йому буде зручно його придбати.

Отже, *під забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства* слід розуміти досягнення ним в умовах конкуренції поставлених цілей та отримання максимально можливих результатів від використання всіх економічних ресурсів (грошових, матеріальних (основні засоби, оборотні кошти), трудових) при найменших їх витратах.

З урахуванням економічних ресурсів об'єктів господарської діяльності ми виділили такі методи фінансування господарської діяльності підприємства:

– повне самофінансування за рахунок власних джерел – це коли збільшення поточних витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних з фінансуванням приросту оборотного капіталу [35], капітальні інвестиції та витрати майбутніх періодів забезпечуються внутрішніми джерелами коштів, і насамперед власними. Повне самофінансування гарантує суб'єкту господарювання найвищу фінансову стійкість. Проте щодо розуміння економічної природи самофінансування, яке забезпечує фінансування інвестиційної та поточної діяльності суб'єкта господарювання, серед вчених-економістів і практиків одностайності немає.

– кредитування – використовується в процесі реалізації короткострокових проектів з високою нормою рентабельності інвестицій,

тому що його необхідно повернути на визначених умовах. З іншого боку, кредитор не претендує на участь в доходах від реалізації інвестицій.

– лізинг (підприємницька діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна [36]. Таке майно є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоодержувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів) або селенг (грошово-майнова операція (різновидність лізингу), передача власником його прав використання і розпорядження власністю (майном) селенг-компанії за плату. Власник залишається власником переданого майна, і селенг-компанія повинна по його першій вимозі повернути майно).

– змішане фінансування – є комбінацією декількох джерел фінансування.

При виборі джерел фінансування господарської діяльності питання повинно вирішуватися підприємством з врахуванням багатьох факторів: вартості залученого капіталу, ефективності віддачі від нього; співвідношення власного та позикового капіталів [37], що визначає рівень фінансової незалежності; ризику, що виникає при використанні того або іншого джерела фінансування, а також економічних інтересів інвесторів.

Об'єкти господарської діяльності керуються наступними нормативно-правовим забезпеченням: Конституція України; Господарський кодекс; Закони Верховної Ради; Укази Президента; Постанови уряду; Накази міністерств і відомств; Статут підприємств; Інструкції; Норми, нормативи; Методичні вказівки; Інші нормативні документи.

Економічні ресурси взаємопов'язані з системами об'єктів господарської діяльності, так як за відсутності перших відпадає необхідність у других [38].

Джерела фінансування – це функціонуючі і очікувані канали отримання фінансових коштів, а також список економічних суб'єктів, які можуть надати

ці кошти [40]. В механізмі фінансування господарської діяльності було виділено наступні джерела фінансування: власні кошти, кредити банків, залучені кошти, бюджетні кошти, кошти міжнародних організацій та інститутів та кошти фізичних осіб.

Власний капітал – це власні джерела підприємства, які без визначення строку повернення внесені засновниками або залишені ними (засновниками) на підприємстві з уже оподаткованого прибутку.

Власний капітал складається з таких компонентів: статутного пайового (реєстрованого) капіталу; різних видів не реєстрованого капіталу; додаткового сплаченого; додаткового не сплаченого; резервного; страхового; нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) минулих років; неоплаченого; вилученого.

Власний капітал характеризується такими позитивними характеристиками, як:

- простота залучення;
- більш висока здатність генерувати прибуток;
- забезпечення фінансової стійкості розвитку підприємства, його платоспроможності в довгостроковому періоді, а відповідно, і зниження ризику банкрутства.

Разом з тим, власному капіталу притаманні і негативні особливості, а саме:

- обмеженість обсягу залучення;
- висока вартість у порівнянні з альтернативними позиковими джерелами формування капіталу;
- можливість приросту коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок залучення позикових фінансових ресурсів.

В цілому підприємство, яке використовує тільки власний капітал, має найвищу фінансову стійкість, але обмежує темпи свого розвитку і не використовує фінансові можливості приросту прибутку на вкладений капітал.

Позиковий капітал — це частина авансованого капіталу, сформована за рахунок ще не повернутих позичкових джерел, які повинні бути відшкодовані кредиторам через певний строк у зумовленій формі [41].

Позитивні особливості позиковий капіталу:

- широкі можливості залучення;
- забезпечення зростання фінансового потенціалу;
- більш низька вартість, у порівнянні з власним капіталом за рахунок забезпечення ефекту податкового щита;
- здатність забезпечувати приріст фінансової рентабельності.

Використання позикового капіталу має наступні негативні особливості: використання цього капіталу пов'язане з небезпечними фінансовими ризиками;

- активи, сформовані за рахунок позикового капіталу, забезпечують меншу норму прибутку;
- висока залежність вартості позикового капіталу від коливань кон'юнктури фінансового ринку;
- складність процедури залучення.

Таким чином, підприємство, що використовує позиковий капітал, має більш високий фінансовий потенціал свого розвитку (за рахунок формування додаткового обсягу активів) і можливості приросту фінансової рентабельності його діяльності, однак більшою мірою генерує фінансовий ризик і загроза банкрутства [42].

Бюджетні кошти (кошти бюджету) – належні відповідно до законодавства надходження бюджету та витрати бюджету, але на сьогоднішній день кошти бюджету можуть розраховувати тільки державні підприємства, а приватні – ні, за причиною дефіциту бюджету.

Кошти фізичних осіб, як джерела фінансування підприємства можуть виступати при продажі об'єкта господарської діяльності своїх акцій, облігацій та інших цінних паперів фізичним особам [44].

1.3. Методичні підходи до оцінювання ефективності господарської діяльності підприємства

Загальне поняття ефективності є досить широким і уживається в найрізноманітніших сферах. Як свідчать результати досліджень, в різних галузях і сферах виробництва методологія кількісного виміру рівня ефективності базується на зіставленні результатів і витрат. Проте, такі показники мають різні форми представлення, повноти і точність виміру. Звідси впливає можливість неадекватної оцінки ефективності об'єктів, що призводить до ухвалення необґрунтованих рішень.

Ефективність господарської діяльності підприємства – це економічна категорія, що відображає співвідношення між одержаними результатами від господарської діяльності та витраченими на її досягнення ресурсами, причому при вимірюванні ефективності ресурси можуть бути представлені або в певному обсязі за їх первісною (переоціненою) вартістю (застосовувані ресурси), або частиною їх вартості у формі виробничих витрат (виробничо спожиті ресурси). Якщо при цьому врахувати, що результати виробництва не лише є різноманітними, але й можуть бути представлені в різних формах: вартісній, натуральній, соціальній, то стає очевидною необхідність в ідентифікації категорії ефективності господарської діяльності відповідно до тих аспектів діяльності підприємства, які важливо проаналізувати й оцінити.

Підвищення ефективності є життєво важливим. Менеджмент підприємства, а особливо його власники, мають здійснювати постійний моніторинг ефективності діяльності. Менеджери отримують винагороду саме за ефективне економічне управління, а власники прагнуть до максимальної віддачі від вкладеного капіталу та досягнення успішного функціонування бізнесу. На певних етапах розвитку підприємства такий моніторинг має різні цілі. Якщо після завершення першого року функціонування новоствореного підприємства інвестору цікаво, чи не помилився він у своєму інвестиційному рішенні, то оцінка ефективності в подальшому має на меті визначення рівня привабливості такого підприємства (можливо, для сторонніх інвесторів, у разі

потреби в залученні додаткового капіталу). На основі оцінки здійснюється пошук резервів зростання ефективності, з'ясовується доцільність перспектив розвитку існуючого бізнесу або необхідність переорієнтації підприємницьких зусиль. Здійснити моніторинг ефективності можна за допомогою показників ефективності діяльності підприємства.

Фактично визначення ефективності господарської діяльності підприємства полягає в оцінці її результатів. Такими результатами можуть бути обсяги виготовленої продукції в натуральному чи вартісному виразі або прибуток. Але ж сама по собі величина цих результатів не дає змоги робити висновки про ефективність або неефективність роботи підприємства, оскільки невідомо, якою ціною отримані ці результати. Звідси для отримання об'єктивної оцінки ефективності господарської діяльності підприємства необхідно також урахувати оцінку тих витрат, що дали змогу одержати ті чи інші результати.

В найбільш загальному вигляді економічна ефективність виробництва є кількісним співвідношенням двох величин – результатів господарської діяльності і виробничих витрат. Суть проблеми підвищення ефективності виробництва полягає в збільшенні економічних результатів на кожну одиницю витрат в процесі використання наявних ресурсів. Підвищення ефективності виробництва може досягатися як за рахунок економії поточних витрат (споживаних ресурсів), так і шляхом кращого використання діючого капіталу і нових вкладень в капітал (вживаних ресурсів) [7].

Наявність різних концепцій сутності ефективності зумовлено різними теоретичними позиціями її аналізу, виділенням якогось одного аспекту із рішення загальної проблеми. Дедалі більше науковців вважають, що приріст прибутку відображає результат реалізації та послуг, а у якості витрат, зумовивши цей приріст, доцільно застосовувати вартість використаних ресурсів, які визначають виробничий потенціал [3, с. 26]. Таким чином на ефективність господарської підприємства впливають фінансовий стан, а також певні організаційні, управлінські, технологічні та інші переваги.

Проблема визначення економічної ефективності діяльності підприємства пов'язана з визначенням відповідного *критерію ефективності* і формуванням *системи показників*. Визначення загальної ефективності діяльності підприємства вимагає врахування багатьох чинників. Можна розробити показники ефективності використання для кожного виду ресурсів або спільно для всіх ресурсів. Розраховані показники порівнюються з показниками за попередній період, який називають базовим, або із середньоринковим значенням дохідності капіталу на ринку.

Критерій економічної ефективності відображається наступною формулою:

$$e = \frac{E \rightarrow \max}{B \rightarrow \min}, \quad (1.1)$$

де e – критерій економічної ефективності; E – економічний результат (вигода або ефект); B – витрати на досягнення економічного результату.

Оцінка ефективності проводиться з певною метою (оцінювання розвитку бізнесу, оцінювання доцільності інвестування капіталу) для конкретних споживачів такої інформації (власники підприємства, менеджери, інший персонал), на певному рівні в межах підприємства (можна оцінювати ефективність діяльності підприємства в цілому, а можна — ефективність використання окремих груп його активів), на підприємствах різних розмірів та організаційно-правових форм, публічних (цінні папери яких обертаються на ринку) і непублічних.

Прийнято виділяти три основні системи критеріальних показників ефективності господарської діяльності:

1) система, заснована на остаточних результатах господарської діяльності підприємства, яка містить показники: прибуток до оподаткування, оподатковуваний, чистий прибуток, собівартість, рівень рентабельності, виручка від реалізації, обсяг виробництва, якість продукції, термін окупності інвестицій, рентабельність інвестицій і ін.;

2) система, заснована на результативності, якості та складності трудової діяльності, яка містить показники: продуктивність праці, темпи зростання

продуктивності і заробітної плати, частка фонду оплати праці в собівартості продукції, втрати робочого часу, частка браку, фондоозброєність праці, трудомісткість продукції, коефіцієнти складності праці, чисельність персоналу і т. ін.;

3) система, заснована на формах і методах роботи з персоналом, яка охоплює показники: плинність кадрів, рівень кваліфікації персоналу, рівень трудової дисципліни, професійно-кваліфікаційна структура, співвідношення виробничого й адміністративно-управлінського персоналу, соціальна структура персоналу, рівномірність його завантаження, витрати на одного працівника, витрати на управління, соціально-психологічний клімат у колективі, привабливість праці тощо.

Отже, система показників ефективності господарської діяльності підприємства має: відображати витрати всіх видів ресурсів, що споживаються на підприємстві; створювати передумови для виявлення резервів підвищення ефективності виробництва; стимулювати використання всіх резервів, наявних на підприємстві; забезпечувати інформацією стосовно ефективності виробництва всі ланки управлінської ієрархії; виконувати критеріальну функцію.

У системі показників ефективності господарської діяльності суб'єкта господарювання можна виділити такі групи показників:

- ефективності використання основних засобів (табл. 1.3);
- ефективності використання оборотних фондів (табл. 1.4.);
- ефективності використання праці (трудоих ресурсів) (табл. 1.5);
- ефективності використання капітальних вкладень (табл. 1.6);
- ефективності окремих видів діяльності (табл. 1.7);
- узагальнюючі показники ефективності господарської діяльності підприємства (табл. 1.8).

Показники ефективності використання основних засобів [9, с. 282]

Назва	Характеристика показників	Формула
Віддача основних засобів	Виражає ефективність використання засобів праці, тобто показує, скільки виробляється готової продукції на одиницю основних виробничих засобів	$\Phi B = \frac{ВП}{ОЗ}$
Місткість основних засобів	Характеризує вартість основних виробничих основних, яка припадає на одиницю вартості валової (товарної) продукції	$\Phi_M = \frac{\overline{ОЗ}}{ВП}$
Рентабельність основних засобів	Характеризує рівень ефективності використання основних засобів	$R\phi = \frac{\Pi}{ОЗ}$
Коефіцієнт інтенсивного використання обладнання	Визначається відношенням фактичної продуктивності основного технологічного устаткування до його нормативної продуктивності	$K_{int} = \frac{ВП}{\Pi_{обл}}$
Коефіцієнт змінності обладнання	Показує, скільки змін працює обладнання	$K_3 = \frac{K_{ст.зм.}}{n}$

де ВП – обсяг реалізованої продукції (за гуртовими цінами) за рік; ОЗ – середньорічна вартість основних засобів; Π – прибутку, одержаний за певний період; $\Pi_{обл}$ – виробнича потужність обладнання у відповідних показниках; $K_{ст.зм}$ – кількість відпрацьованих верстато-змін; n – кількість одиниць обладнання.

Таблиця 1.4

Показники ефективності використання оборотних коштів [9, с. 283]

Назва	Характеристика показників	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт оборотності	Показником ефективності використання оборотних коштів	$K_{об} = \frac{ВП}{ОК}$
Коефіцієнт завантаження	Характеризує величину оборотних коштів на 1 грн. реалізованої продукції	$K_{зан} = \frac{\overline{ОК}}{ВП}$
Тривалість обороту	Тривалість в днях одного обороту	$T_{об} = \frac{Д}{K_{об}}$

Рентабельність оборотних коштів	Відношення прибутку (П), одержаного за певний період, до середніх залишків оборотних коштів за той самий період (ОК)	$P_{\phi} = \frac{П}{ОК}$
---------------------------------	--	---------------------------

де ОК – середні залишки оборотних коштів; Д – кількість днів у періоді; $K_{об}$ – коефіцієнт оборотності.

Таблиця 1.5

Показники ефективності використання праці (трудових ресурсів)

Назва	Характеристика показників	Алгоритм розрахунку
1	2	3
Продуктивність праці	Характеризує кількість продукції, виробленої в одиницю часу, або витрати часу на виробництво одиниці продукції	$ПП = \frac{ВП}{ЖП}$
Трудомісткість продукції	Характеризує затрати робочого часу на виробництві одиниці або всього обсягу виготовленої продукції	$ПП = \frac{ЖП}{ВП}$
Озброєність праці основними засобами	Вартість основних виробничих засобів, що припадає на одного працівника	$\Phi_o = \frac{\overline{ОЗ}}{СЧП}$
Зарплатомісткість продукції	Визначає, скільки гривень заробітної плати припадає на 1 гривню виготовленої продукції	$З_m = \frac{\Phi_{оп}}{ВП}$

де ЖП – витрати живої праці, що відображається кількістю відпрацьованих людино-годин; СЧП – середньооблікової чисельності працівників з певний період; $\Phi_{оп}$ – фонд оплати праці.

Таблиця 1.6

Показники ефективності використання капітальних вкладень [5, с. 182]

Назва	Характеристика показників	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт ефективності капітальних вкладень	Визначає абсолютну ефективність інвестицій	$E_p = \frac{\Delta П}{КВ}$

продовження таблиці 1.6

Термін окупності капітальних вкладень	Період часу в роках, за який побудоване чи реконструйоване підприємство забезпечує накопичення прибутку в розмірах, що дорівнюють здійсненню капітальним вкладенням	$T_{ок} = \frac{KB}{\Delta\Pi}$
Зведені витрати	Дорівнює сумі поточних витрат на одиницю продукції за i -м варіантом (C_i) та добутку нормативного коефіцієнта ефективності (E_n) та питомих (на одиницю продукції) капітальних вкладень за i -м варіантом. Найкращим буде варіант з мінімальним значенням зведених витрат	$z_i = C_i + E_n K_i \rightarrow \rightarrow \min$

де $\Delta\Pi$ – щорічний приріст прибутку від здійснення капітальних вкладень; KB – сума капітальних вкладень.

Таблиця 1.7

Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства

Назва	Характеристика показників	Алгоритм розрахунку
Норма прибутковості	Характеризує величину чистого прибутку, що приходить на одиницю інвестиційних вкладень	$H_{np} = \frac{\Pi}{OЗ + OK}$
Рентабельність продукції	Характеризує ефективність витрат на виробництво продукції	$P_{prod} = \frac{\Pi}{C}$
Коефіцієнт ефективності застосовуваних ресурсів	Характеризує рівень поточних витрат на виробництво	$K_{ep} = \frac{ЧП}{Ч_{np} + (OЗ + OK)K_{енс}}$

де $OЗ$ – середньорічна вартість основних засобів; OK – середні залишки оборотних коштів; C – собівартості продукції; $ЧП$ – чиста продукція в порівнянних цінах за рік; $Ч_{пр}$ – витрати ресурсів, що відображені чисельністю працівників.

Основними показниками ефективності господарської діяльності є такі показники, як прибуток та відносний показник прибутку – рентабельність. Вони характеризують інтенсивність господарювання.

Водночас абсолютна сума прибутку не характеризує рівня ефективності господарської діяльності. Щоб зробити висновок про рівень ефективності господарювання, отриманий прибуток необхідно порівняти з понесеними витратами або активами, які забезпечують підприємницьку діяльність, тобто визначити рентабельність.

Рентабельність має кілька модифікованих форм залежно від того, які саме прибуток і ресурси (витрати) використовують у розрахунках.

Передусім розрізняють рентабельність інвестованих ресурсів (капіталу), рентабельність продукції і рентабельність господарської діяльності. Рентабельність інвестованих ресурсів (капіталу) обчислюється в кількох модифікаціях: рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність акціонерного капіталу. [2, с. 193]. Відобразимо дані показники в таблиці 1.8.

Таблиця 1.8

Показники рентабельності господарської діяльності підприємства

Показник	Алгоритм розрахунку
1	2
Рентабельність активів ($P_{акт}$)	$P_{акт} = \frac{\Pi_3}{СА} \qquad P_{акт} = \frac{\Pi_4}{СА}$ <p>де Π_3 – загальний прибуток підприємства за рік (весь прибуток, одержаний від усіх видів діяльності, до його оподаткування та розподілу); Π_4 – чистий прибуток підприємства за рік, тис. грн.; $СА$ – середньорічна вартість активів, тис. грн.</p>
Рентабельність власного капіталу ($P_{вк}$)	$P_{вк} = \frac{\Pi_4}{K_в} * 100\%$ <p>де $K_в$ – власний капітал підприємства.</p>
Рентабельність власного капіталу ($P_{вк}$)	$P_{ак} = \frac{\Pi_4}{K_{ст}} * 100\%$ <p>де $K_{ст}$ – статутний капітал (номінальна вартість проданих акцій).</p>
Рентабельність продажу продукції або обороту	$P_{РП}^{заг} = \frac{\Pi_3}{РП} * 100\% \qquad P_{РП}^ч = \frac{\Pi_4}{РП} * 100\%$ <p>де $P_{РП}^{заг}$ – загальна рентабельність від реалізації продукції, %; $P_{РП}^ч$ – чиста рентабельність від реалізації продукції, %; Π_3 – загальний прибуток підприємства від реалізації продукції, тис. грн.; $РП$ – обсяг реалізованої продукції, тис. грн.; Π_4 – чистий прибуток підприємства від реалізації продукції, тис. грн.</p>

Рентабельність продукції	$P_{np}^{заг} = \frac{\Pi_3}{BC + BA + BЗ} * 100\% \quad P_{np}^{заг} = \frac{\Pi_3}{BB_3} * 100\%$ <p>$P_{np}^{заг}$ – загальна рентабельність продукції, %; Π_3 — загальний прибуток підприємства за рік, тис. грн.; BC – виробнича собівартість продукції, тис. грн.; BA – адміністративні витрати, тис. грн.; $BЗ$ – витрати на збут продукції, тис. грн.; BB_3 – витрати на виробництво та збут продукції, тис. грн.</p> $P_{np}^ч = \frac{\Pi_ч}{BC + BA + BЗ} * 100\% \quad P_{np}^ч = \frac{\Pi_ч}{BB_3} * 100\%$ <p>де $P_{np}^ч$ – чиста рентабельність продукції, %; $\Pi_ч$ – чистий прибуток підприємства за рік, тис. грн.</p>
Рентабельність конкретного виду продукції	$P_i = \frac{B_i - (BC_i + BA_i + BЗ_i)}{BC_i + BA_i + BЗ_i} * 100\%$ $P_i = \frac{\Pi_{ei}}{P\Pi} * 100\%$ <p>де P_i – рентабельність конкретного виду продукції, %; B_i – виручка від реалізації і-го виду продукції, тис. грн.; BC_i – виробнича собівартість конкретного виду продукції, тис. грн.; BA_i – розподілені адміністративні витрати на певний вид продукції, тис. грн.; $BЗ_i$ – розподілені витрати на збут певного виду продукції, тис. грн.; Π_{ei} – валовий прибуток і-го виду продукції, тис. грн.</p>
Рентабельність операційної діяльності:	$P_{од} = \frac{\Pi_{од}}{OB} * 100\%$ <p>де $\Pi_{од}$ – прибуток від операційної діяльності, тис. грн.; OB – операційні витрати, тис. грн.</p>
Рентабельність звичайної діяльності	$P_{зд} = \frac{\Pi_{зд}}{OB} * 100\%$ <p>де $\Pi_{зд}$ – прибуток від звичайної діяльності, тис. грн.; OB – операційні витрати, тис. грн.</p>
Рентабельність господарської діяльності:	<p>а) для загальної оцінки ефективності підприємницької діяльності: $P_{зд} = \frac{\Pi_{зд}}{OB} * 100\%$ де $\Pi_{зд}$ – прибуток від господарської діяльності, тис. грн.; OB – операційні витрати, тис. грн.</p> <p>б) щодо оцінки ефективності підприємницької діяльності для власника: $P_{зд} = \frac{ЧП}{OB} * 100\%$</p> <p>де $ЧП$ – чистий прибуток від господарської діяльності, тис. грн.; OB – операційні витрати тис. грн.</p>

Зміна рівня того чи іншого показника рентабельності залежить від зміни економічних та організаційно-технічних факторів виробництва та реалізації продукції (робіт та послуг). Тому у процесі аналізу стану рентабельності підприємства необхідно визначити, які фактори більше впливали на підвищення чи зниження рівня рентабельності й розробити відповідні заходи підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Висновки до розділу 1

Дослідивши теоретичні засади ефективності господарської діяльності підприємства можемо зробити наступні висновки

На сьогоднішній день немає чіткого і одностайного визначення поняття «господарська діяльність», але проаналізувавши роботи вчених-економістів та нормативно-правової бази, нам здається, що набагато повнішим за змістом є визначення, що міститься в Господарському кодексі України. Воно може сприйматися як базове для всіх актів чинного законодавства України.

Отже, **господарська діяльність** – діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Під **«забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства»** ми розуміємо досягнення підприємством в умовах конкуренції поставлених цілей та отримання максимально можливих результатів від використання всіх економічних ресурсів (грошових, матеріальних (основні засоби, оборотні кошти), трудових) при найменших їх витратах.

Сукупність усіх **видів ресурсів** (майнових, грошових, людських), ефективно їх використання за допомогою економічних **методів** (виробництво, маркетинг, ціноутворення, фінансування, інвестування, система розрахунків, страхування) та **важелів** (*технічних*: інноваційний розвиток, стандартизація, ліцензування; *адміністративних*: податки, фінансові санкції; *соціальних*: мотивація та розвиток персоналу, належні умови праці) шляхом

прогнозування, планування, організації, регулювання, стимулювання, контролю та аналізу формують механізм ефективності господарської діяльності підприємства.

Система показників ефективності господарської діяльності підприємства має: відображати витрати всіх видів ресурсів, що споживаються на підприємстві; створювати передумови для виявлення резервів підвищення ефективності виробництва; стимулювати використання всіх резервів, наявних на підприємстві; забезпечувати інформацією стосовно ефективності виробництва всі ланки управлінської ієрархії; виконувати критеріальну функцію.

У системі показників оцінювання ефективності господарської діяльності суб'єкта господарювання можна виділити такі групи показників: ефективності використання основних засобів; ефективності використання оборотних коштів; ефективності використання праці (трудових ресурсів); ефективності використання капітальних вкладень; ефективності окремих видів діяльності; узагальнюючі показники ефективності господарської діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»

2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства

Повне найменування – Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод», скорочена назва – ТДВ «Яготинський маслозавод».

Юридична адреса – Україна, Київська область, Яготинський район, м. Яготин, вул. Шевченка, б.213.

12.04.2018 року Загальними зборами акціонерів ПАТ «Яготинський маслозавод», з метою мінімізації витрат товариства, пов'язаних з обслуговуванням такої організаційно-правової форми, як публічне акціонерне товариство, прийняте рішення про припинення Публічного акціонерного товариства «Яготинський маслозавод» шляхом його перетворення у Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод» [33].

Основними видами діяльності є виробництво молочних продуктів та роздрібна торгівля. На сьогоднішній день підприємство виготовляє молочну продукцію під ТМ «Яготинське»: масло, молоко, сметану, кефір, ряжанку, термостатну молочну продукцію, м'які і кисломолочні сири, йогурти, ноу-хау підприємства – питну закваску з наповнювачами та без них, а також новинки: функціональний кисломолочний продукт Геролакт, Какао на молоці, Велике молоко та кефір.

ТДВ «Яготинський маслозавод» має філію «Яготинське для дітей», яка розпочала свою роботу 25 жовтня 2012 року.

В 2006 році ТДВ «Яготинський маслозавод» приєднується до групи компаній «Молочний Альянс».

«Молочний Альянс» – це група компаній, що поєднує в собі потужні підприємства з переробки молока і популярні молочні та сирні бренди. До

компанії входять такі підприємства: АТ «Варвасирзавод», АТ «Молочний альянс», АТ «Надія», АТ «Пирятинський сирзавод», АТ «Тростянецький молочний завод», ПАТ «Баштанський сирзавод», ПАТ «Городенківський сирзавод», ПАТ «Золотоніський маслоробний комбінат», ПАТ «Новоархангельський сирзавод», ПАТ «Яготинський маслозавод», ТОВ «Еталонмолпродукт», ТОВ «Торговий Дім «Еталон», ПАТ «Золотоніське САТП». Найвідомішими брендами компанії є – ТМ «Яготинське», ТМ «Яготинське для дітей», ТМ «Пирятинь», ТМ «Славія», ТМ «Молочний альянс», ТМ «Златокрай», ТМ «Хопси».

Одним з найголовніших факторів стабільного функціонування та розвитку ТДВ «Яготинський маслозавод» є сировинна база. На Яготинському маслозаводі й на філії «Яготинське для дітей» уже використовується тільки молоко від великих господарств. Постачальниками для ТДВ «Яготинський маслозавод» є великі господарства, які поставляють підприємству молоко, агрохолдинги, такі як «Астарта», що поставляє 85 тонн молока на день, «Кернел» – 65 тон молока на день. При прийманні на завод вся сировина проходить багатоступеневий контроль якості.

Візитівкою заводу вже багато років вважається вершкове масло ТМ «Яготинське», яке за майже 60-річну історію свого існування отримало безліч нагород, високу репутацію та любов українців. Гордістю підприємства також є унікальний кисломолочний продукт – закваска «Яготинська» з підвищеним вмістом спеціально підібраних корисних молочнокислих бактерій, які забезпечують продукту м'який приємний смак і виняткову користь для організму. Яготинський маслозавод першим розробив і налагодив випуск готових до вживання заквасок, створивши нову товарну категорію на українському молочному ринку. Про стрімкий розвиток категорії заквасок свідчить постійне зростання обсягів виробництва та реалізації цього продукту на підприємстві (з 300 до 30 000 літрів на добу за десять років існування закваски).

Спеціалістами Яготинського маслозаводу розроблені нові, оригінальні види продукції на основі незбираного молока без використання консервантів.

Постійні інновації та багаті молочні традиції – ось що робить марку «Яготинське» синонімом невідомої вітчизняної доброти.

З метою поліпшення якості продукції на Яготинському маслозаводі встановлено сучасне високотехнологічне обладнання закритого циклу від світових виробників, яке виключає безпосереднє втручання людини у виробничий процес, починаючи від забору сировини і закінчуючи фасуванням готової продукції. Це гарантує безпеку і якість продукту.

Головними конкурентами ТДВ «Яготинський маслозавод» є ПАТ Вімм-Білль-Данн, «Гадячсир», Білоцерківський молочний комбінат, Житомирський маслозавод, ТОВ «Українська молочна компанія»

З моменту заснування підприємства продукція Яготинського маслозаводу високо оцінюється на загальнодержавному рівні, має багато нагород і дипломів.

Організаційна структура управління підприємством представлена в додатку Л.

Як видно з дод. Л, на чолі структури знаходиться Правління ТДВ, яке від імені голови правління – директора, здійснює керівництво всіма процесами на підприємстві. Безпосередньо директору підпорядковані головний інженер, який відповідає за ефективну організацію виробничого процесу на підприємстві, головний бухгалтер – відповідає за ведення документації на підприємстві та заступник директора, якому підпорядкована система торгівлі та збуту на підприємстві, а також: планово-економічний відділ, лабораторія, відділ капітального будівництва, відділ праці та заробітку, відділ кадрів.

До матеріальних об'єктів виробничої структури підприємств можна віднести: цехи, дільниці, лабораторії. У них виробляється, проходить технічний контроль і випробовується кінцева продукція, комплектуючі вироби, матеріали і напівфабрикати, запчастини, перетворюються види енергії.

Виробнича структура підприємства – комплекс цехів, ферм, бригад, дільниць, інших виробничих підрозділів підприємства і форми їх взаємозв'язку. Ця структура залежить від характеру продукції, яку виробляє

підприємство, рівня спеціалізації і кооперування з іншими підприємствами, технологічного процесу, виробничих потужностей тощо.

Непромислові обслуговуючі господарства – це організації по соціальному, культурному та побутовому обслуговуванню працівників і підсобне сільське господарство. До складу непромислового персоналу входить торгівля та транспортне обслуговування заводу.

2.2. Аналіз активів підприємства

На першому етапі аналізу ефективності діяльності підприємства важливо зрозуміти структуру активів підприємства.

Для аналізу ефективності діяльності потрібно проаналізувати динаміку активів підприємства та їх структуру.

Таблиця 2.1

Динаміка активів підприємства

Види активів	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			Абсолютне, тис. грн	Відносне, %
1. Необоротні активи	400 715	521 959	121 244	30,26
Нематеріальні активи	0	0	0	0,00
Основні засоби	299 742	449 730	149 988	50,04
2. Оборотні активи	956 393	1 027 446	71 053	7,43
Активи - всього	1 356 108	1 549 405	192 297	14,17

Джерело: [Додаток А]

Проаналізувавши таблицю 2.1, а також діаграму 2.1 ми бачимо збільшення усіх активів підприємства. Більше всього збільшились основні засоби (на 50,04%) В загальному активи зросли на 192297 тисяч гривень або 14,17%. Це є позитивним, оскільки збільшуючи активи підприємство покращує свою діяльність. Що говорить про збільшення ефективності діяльності підприємства.

Характеризуючи активи як об'єкт управління, важливо розуміти відмінності між особливостями їх складових частин. Зокрема, необоротні активи є найменш мобільною частиною майна підприємства, основна

відмінність якої полягає в багаторазовому використанні в процесі господарської діяльності і частковій амортизації і на протязі кожного операційного циклу.

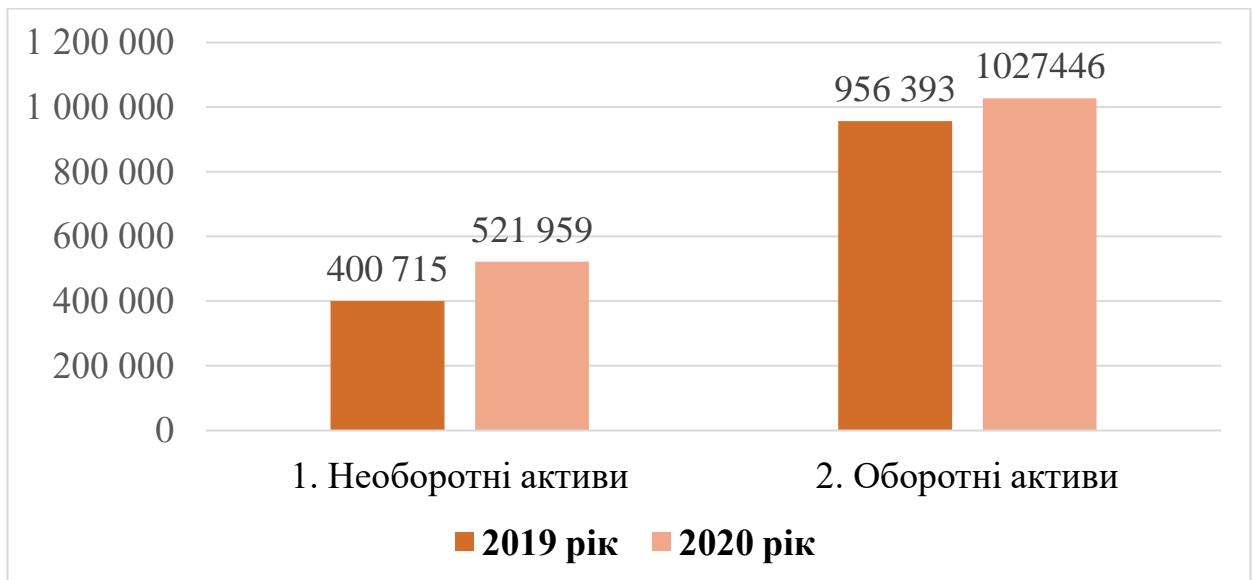

Рис 2.1. Динаміка активів підприємства.

Дуже важливо провести аналіз структури активів підприємства, оскільки даний аналіз може показати прогалини у діяльності підприємства.

Також важливо зазначити, що для підприємств харчової промисловості типовою є ситуація, коли оборотні активи переважають у структурі, оскільки діяльність харчових підприємств безпосередньо пов'язана з наявністю сировини та запасів готової продукції.

Таблиця 2.2

Структура активів підприємства за 2019-2020 рр.

Види активів	2019 рік		2020 рік	
	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %
1. Необоротні активи	400 715	29,55	521 959	33,69
Нематеріальні активи	0	0,00	0	0,00
Основні засоби	299 742	22,10	449 730	29,03
2. Оборотні активи	956 393	70,52	1 027 446	66,31
Активи – всього	1 356 108	100,00	1 549 405	100,00

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А]

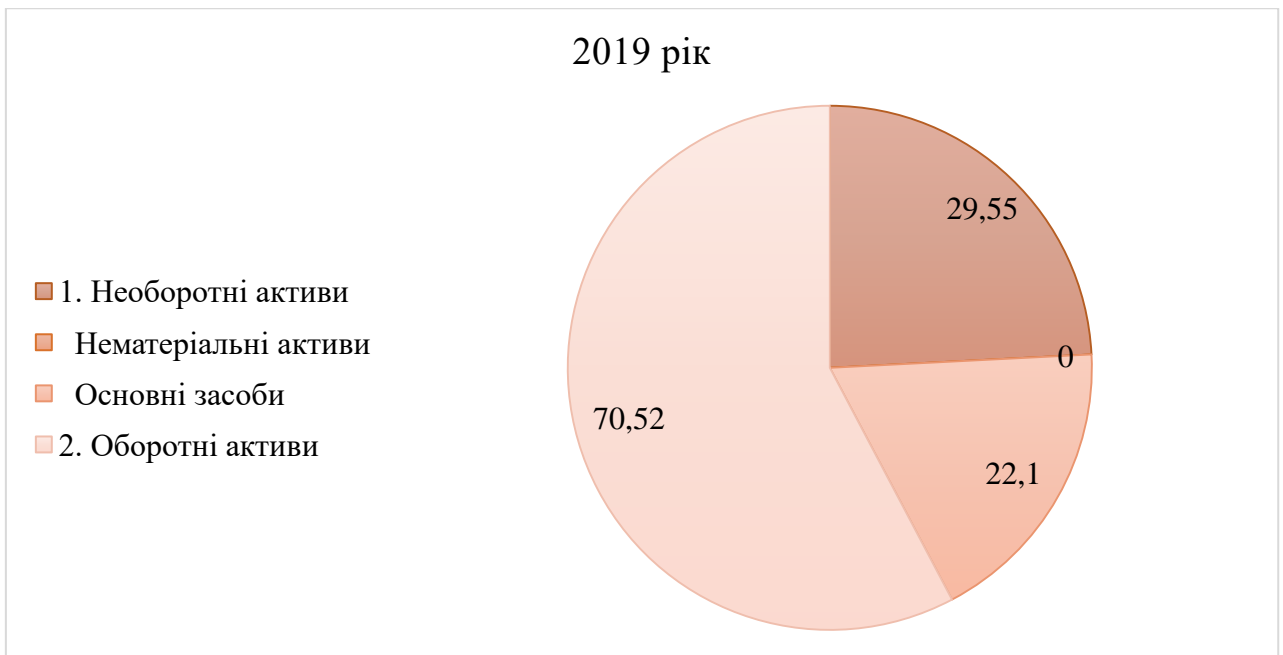

Рис. 2.2. Структура активів ТДВ «Яготинський маслозавод» 2019 рік»

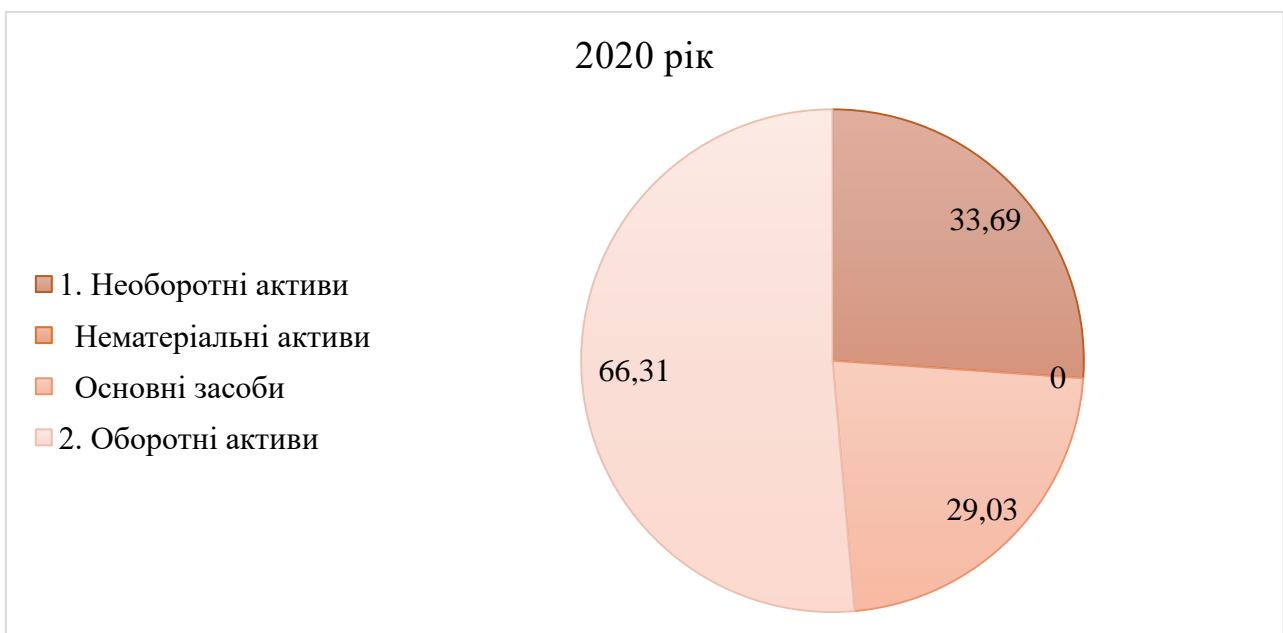

Рис. 2.3. Структура активів ТДВ «Яготинський маслозавод» 2020 рік»

Як ми бачимо з таблиці 2.5, а також із діаграм 2.2 та 2.3 зміна в структурі активів є незначною. Що говорить про те, що за даний період не відбулось якихось непередбачуваних подій, які могли мати вплив на структуру активів.

Як ми вже побачили, основні активи збільшились на 50% в порівнянні з попереднім періодом, що змінило структуру активів підприємства і збільшило їх частку.

Оборотні активи займають у структурі активів підприємства найбільшу частку (66,31%). Для підприємства харчової промисловості це є досить типовим, як ми вже зазначали, діяльність харчових підприємств пов'язана з наявністю достатньої кількості сировини, а також з тим, що на складах є готова продукція.

Саме тому в наступному розділі проводиться аналіз саме оборотних активів підприємства, оскільки вони відіграють важливу роль при формуванні ефективності діяльності підприємства.

Вся господарська діяльність вимагає наявності та комбінації ресурсів та засобів. При створенні підприємства власні або запозичені кошти його засновників інвестуються в придбання засобів виробництва, необхідних для здійснення діяльності. Проте процес виробництва передбачає взаємодію як засобів виробництва, так і безпосередньо праці людей, тобто залучення і використання всіх видів економічних ресурсів.

Для аналізу господарської діяльності підприємства потрібно провести аналіз основних, оборотних активів підприємства та активів загалом.

Основні засоби (ОЗ) – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року.

Таблиця 2.3

Структура основних засобів ТДВ «Яготинський маслозавод»

Групи основних засобів	2019 рік	Частка в структурі ОЗ, %	2020 рік	Частка у структурі ОЗ, %
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Будинки, споруди та передавальні пристрої	82 509	26%	99 879	21%
Машини та обладнання	182 444	56%	281 431	60%
Транспортні засоби	24 144	7%	21 779	5%
Земельні ділянки	818	0,3%	805	0,2%
Інші	33 460	10%	65 570	14%
Разом	323 375	100	469 464	100

Джерело [Додаток А]

Отже, як ми бачимо з таблиці 2.3 та рис. 2.4-2.5 найбільшу частку у структурі основних засобів складають машини та обладнання (60% на 2020 рік). На другому місці будинки, споруди та передавальні пристрої.

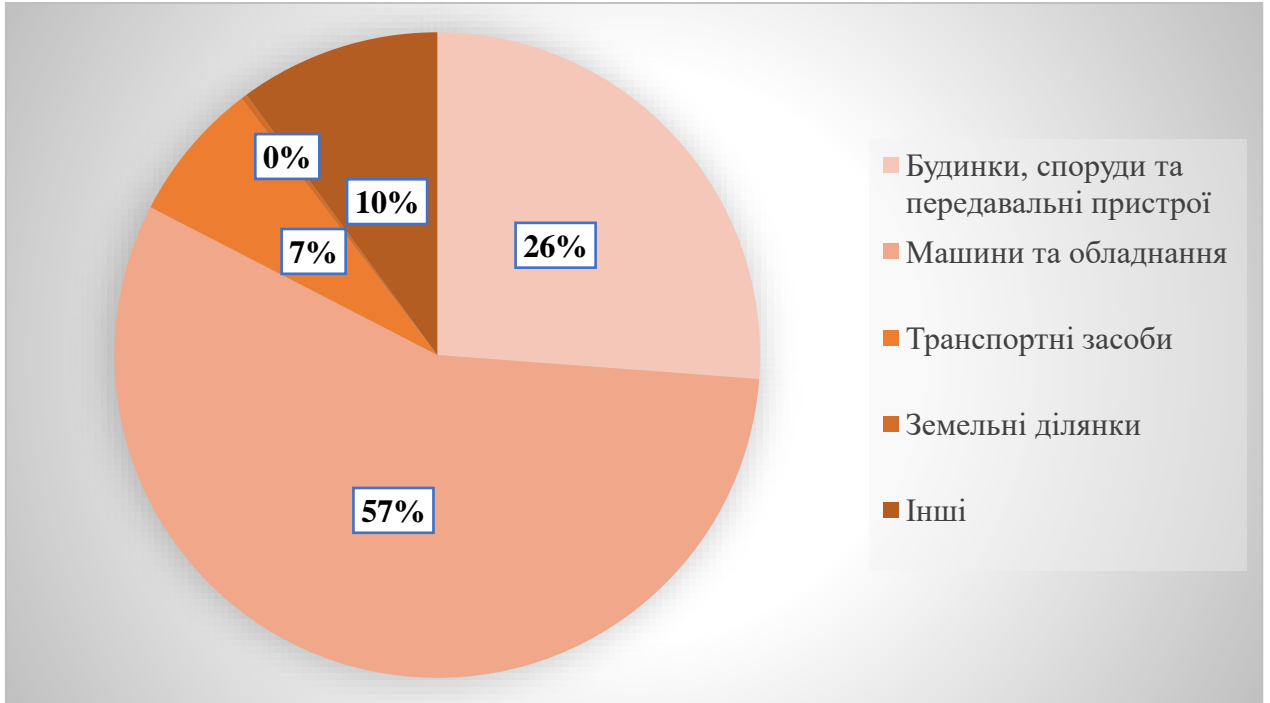

Рис. 2.4. Структура основних засобів на початок 2020 року.

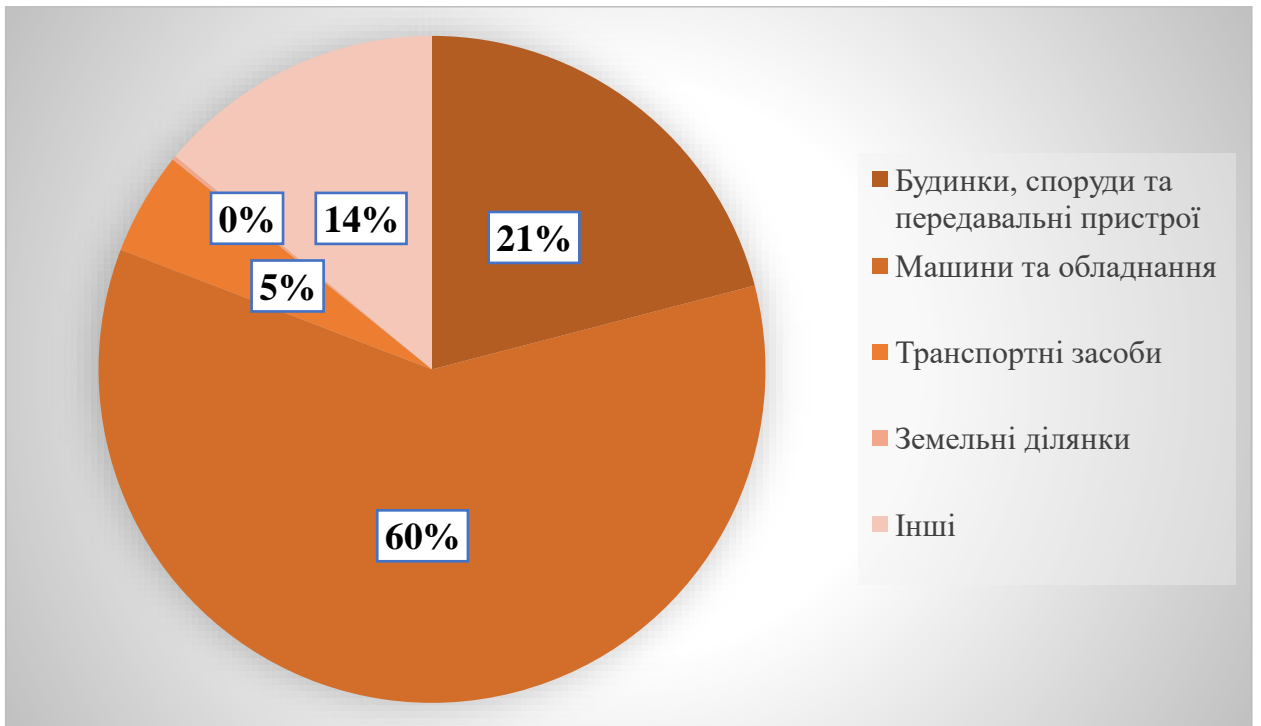

Рис. 2.5. Структура основних засобів на кінець 2020 року

Аналізуючи тенденції розвитку ТДВ «Яготинський маслозавод» необхідно розглянути ефективність використання основних засобів підприємства.

Таблиця 2.4

**Показники ефективності використання основних засобів ТДВ
«Яготинський маслозавод» 2019-2020 рр.**

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне, %
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Чистий дохід від реалізації продукції	3 160 485	3 166 323	5 838	0,18
Річний прибуток до оподаткування, тис. грн.	221 378	153 739	-67 639	-30,55
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	299 742	449 730	149 988	50,04
Середньооблікова чисельність персоналу основної діяльності	948	918	-30	-3,16
Віддача основних засобів, грн	10,54	7,04	-3,5	-33,23
Рентабельність основних засобів, %	74	34	-40	-
Місткість основних засобів, грн.	0,095	0,14	0,047	49,76
Озброєність праці основними засобами, тис. грн/особу	316,18	489,9	173,72	54,94

Джерело: складено автором на основ фінансового звіту [Додаток А]

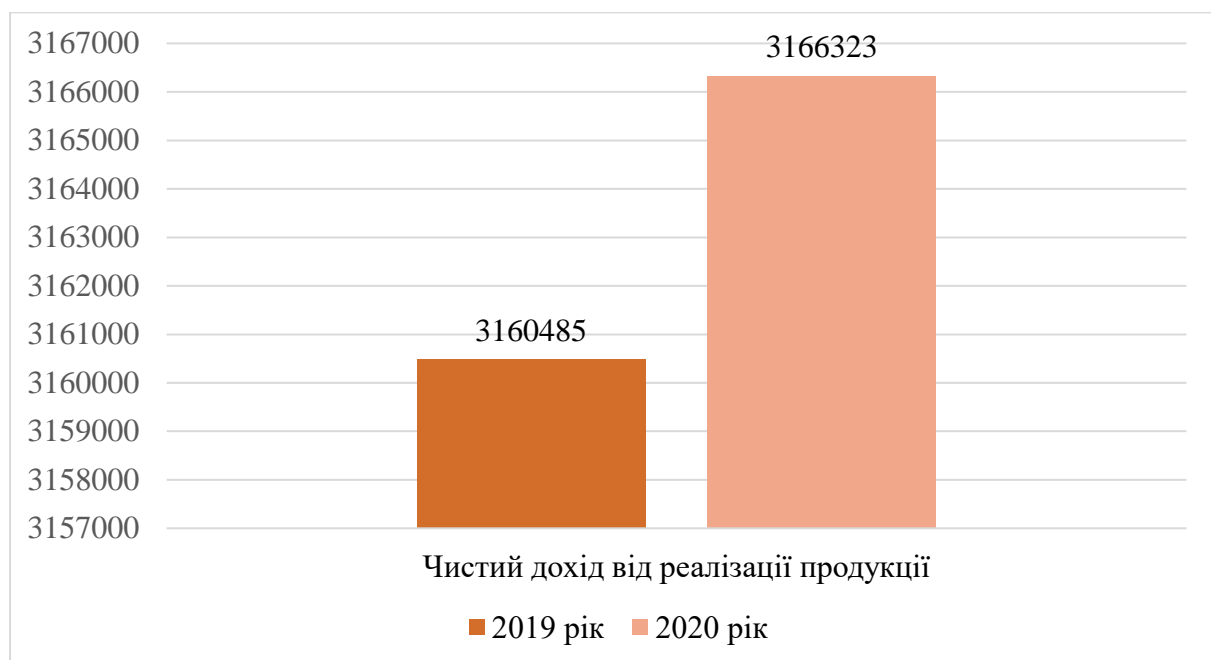

Рис. 2.6. Динаміка чистого доходу підприємства за період 2019-2020рр.

За даними таблиці 2.4, а також рис. 2.6. ми можемо побачити, що хоча чистий дохід від реалізації збільшився – чистий прибуток зменшився. Отже, робимо висновок, що чистий дохід зростав недостатніми темпами для покриття інших витрат підприємств та збільшення чистого прибутку.

З даних таблиці ми також бачимо, що на підприємстві зменшилась кількість працівників, що може бути пов'язано із ситуацією в країні з захворюванням на COVID-19.

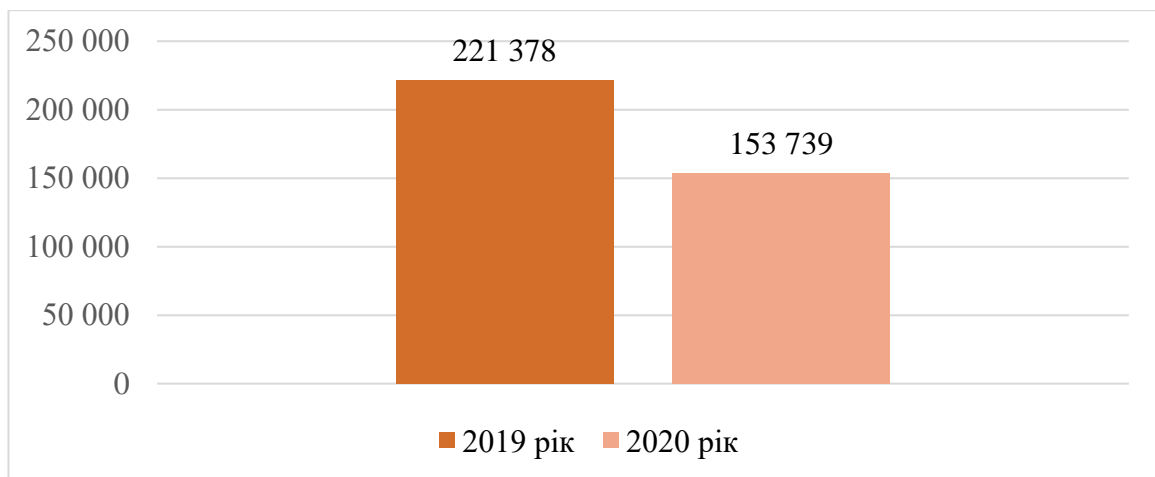

Рис. 2.7. Динаміка прибутку до оподаткування підприємства за період 2019-2020 рр.

Рис. 2.8. Середньорічна вартість основних засобів за період 2019-2020рр.

Як ми бачимо, усі ці чинники впливають на показники фінансового стану, вони стрімко зменшуються і це не є позитивним для діяльності підприємства.

Лише місткість основних засобів та озброєність праці основними засобами зростають, що в першу чергу пов'язано зі збільшенням вартості основних засобів на 149988 тис. грн.

Оборотні активи – це сукупність матеріально-речовинних цінностей і грошових коштів, які безпосередньо приймають участь у виготовленні продукції, повністю використовуються під час виробничого процесу і переносять свою вартість на вироблену продукцію під час операційного циклу або дванадцяти місяців (сировина, матеріали, готова продукція, грошові кошти тощо).

Зрозуміло, що в сучасних умовах та існуванні товарно-грошових відносин ці засоби фірми виражені не лише натуральною, а і вартісною формою.

З цього ми робимо висновок, що предмети праці у грошовій формі становлять виробничі оборотні активи. До них на підприємствах харчової галузі відносять сировину, матеріали, паливо, запасні частини, пальне, інші матеріальні цінності.

До складу виробничих оборотних активів також входить незавершене виробництво та витрати майбутніх періодів.

Основні функції виробничих активів полягають в задоволенні протреб підприємства у ритмічному процесі виробництва, а також у забезпеченні безперервного виробництва продукції.

Також кожне підприємство має активи, які на момент часу знаходяться в обороті. До них відносять: готову продукцію, грошові кошти на рахунках у банках, кошти в розрахунках та тому подібне. Цю частку активів називають фондами обігу.

Для більшого аналізу діяльності підприємства варто провести аналіз структури оборотних активів підприємства.

Динаміка та структура оборотних активів підприємства 2020-2019 рр.

Показник	2019 рік		2020 рік		Відхилення		Зміна в структурі
	тис. Грн	пит. Вага%	тис. Грн	пит. Вага%	Абсолют.	Віднос.	
1. Запаси	106923	11,18%	166210	16,18%	59287	55,45	5,00%
виробничі запаси	68487	7,16%	80177	7,80%	11690	17,07	0,64%
незавершене виробництво	4990	0,52%	5528	0,54%	538	10,78	0,02%
готова продукція	30989	3,24%	75317	7,33%	44328	143,04	4,09%
2. Поточні фінансові інвестиції	0	0,00%	0,00	0,00%	0	0,00	0,00%
3. Дебіторська заборгованість	829873	86,77%	849588	82,69%	19715	2,38	-4,08%
за товари, роботи, послуги	414886	43,38%	443374	43,15%	28488	6,87	-0,23%
за розрахунками	407571	42,62%	398449	38,78%	-9122	-2,24	-3,83%
інша поточна	7416	0,78%	7765	0,76%	349	4,71	-0,02%
4. Грошові кошти та їх еквіваленти	19270	2,01%	10217	0,99%	-9053	-46,98	-1,02%
5. Витрати майбутніх періодів	197	0,02%	249	0,02%	52	26,40	0,004%
6. Інші оборотні активи	130	0,01%	1182	0,12%	1052	809,23	0,10%
Всього	1357108	100	1549405	100	192297	7,43	0,00%

Джерело [Додаток А]

Як ми бачимо з таблиці 2.5, а також діаграми 2.13 найбільшу частку у структурі оборотних активів у 2019 році займає дебіторська заборгованість (86,77%), у 2020 році цей показник зменшився на 2,38%, що є досить позитивною тенденцією для розвитку підприємства. Але в 2020 році найбільшу частку оборотних активів все одно займає дебіторська заборгованість, але частка зменшилась на 4,08 відсоткових пунктів в порівнянні з минулим періодом.

Дана ситуація може бути пов'язана із системою розрахунків, що склалась на підприємстві. Також важливо зазначити, що фінансова звітність складається на певний момент часу, і насправді ситуація може відрізнятись.

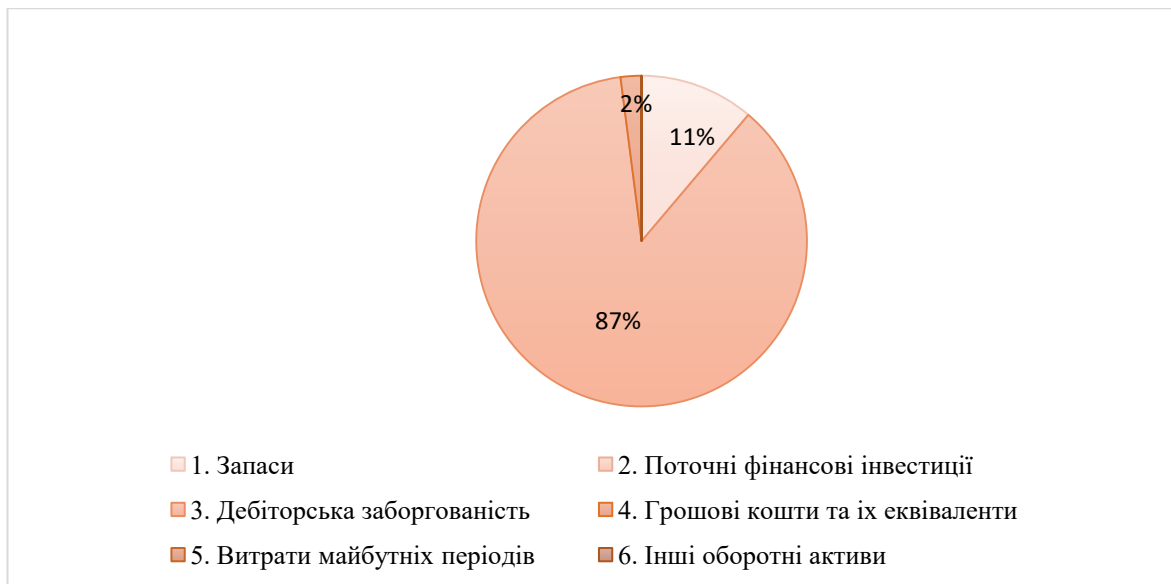

Рис 2.9. Структура оборотних активів підприємства 2019 рік

Рис. 2.10. Структура оборотних активів підприємства 2020 рік

Підприємству потрібно робити певні кроки для зменшення дебіторської заборгованості та зміни структури оборотних активів.

Виникнення дебіторської заборгованості – нормальна ознака фінансово-господарської діяльності підприємства. Кожен суб'єкт господарювання зацікавлений в оптимізації її обсягу. Це зумовлено тим, що скорочення

дебіторської заборгованості є резервом зниження потреби підприємства в обігових коштах та прискорення швидкості їх обігу.

Для будь-якого підприємства дебіторська заборгованість має важливе значення, тому що за своїм змістом вона є інструментом кредитування дебітора за отримані ним товари, надані роботи чи послуги на безвідсотковій основі [27].

Ось чому важно провести більш детальний аналіз дебіторської заборгованості та її складових.

Таблиця 2.5

Дебіторська заборгованість у період 2019-2020рр.

Показники	2019 рік		2020 рік	
	тис. грн	% у структурі	тис. грн	% у структурі
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	414886	49,99%	443374	52,19%
Дебіторська заборгованість за розрахунками	407571	49,11%	398449	46,90%
Інша поточна дебіторська заборгованість	7416	0,89%	7765	0,91%
Всього	829873		849588	

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А]

Як ми бачимо з таблиці 2.5, а також рис. 2.11 дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги у 2019 році майже така сама, як і дебіторська заборгованість за розрахунками.

У 2020 році ми бачимо певну зміну у структурі, і переважання дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, що можемо побачити у діаграмі 2.12.

Збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги, а також зміна її частки у структурі може свідчити про збільшення покупців, розширення клієнтської бази, а це в свою чергу може бути свідченням покращення діяльності.

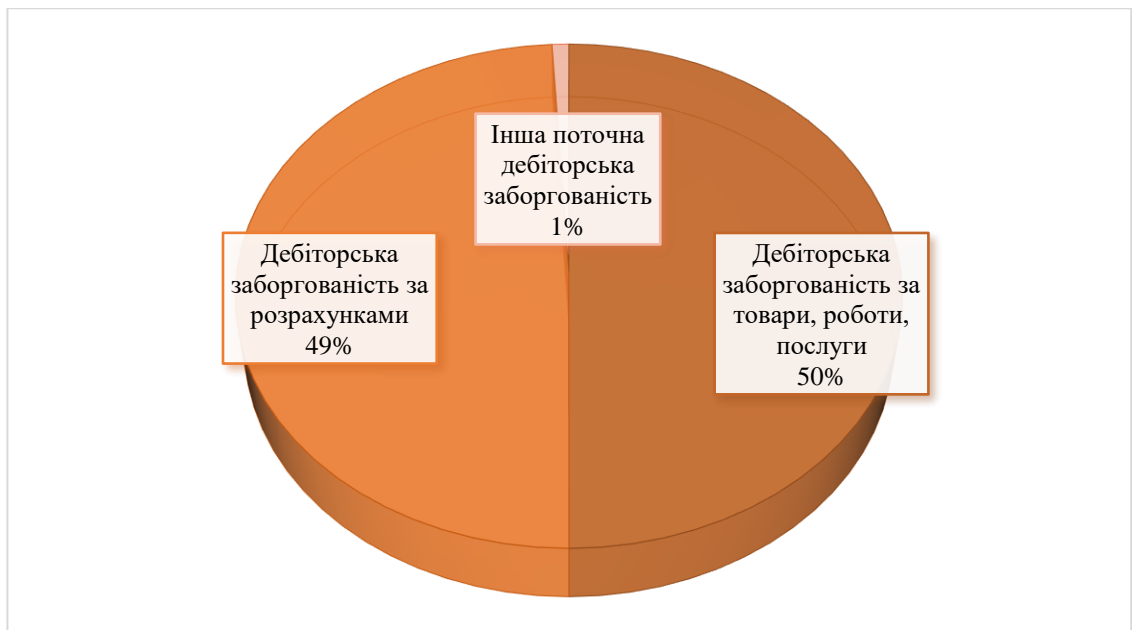

Рис 2.11. Структура дебіторської заборгованості за 2019 рік

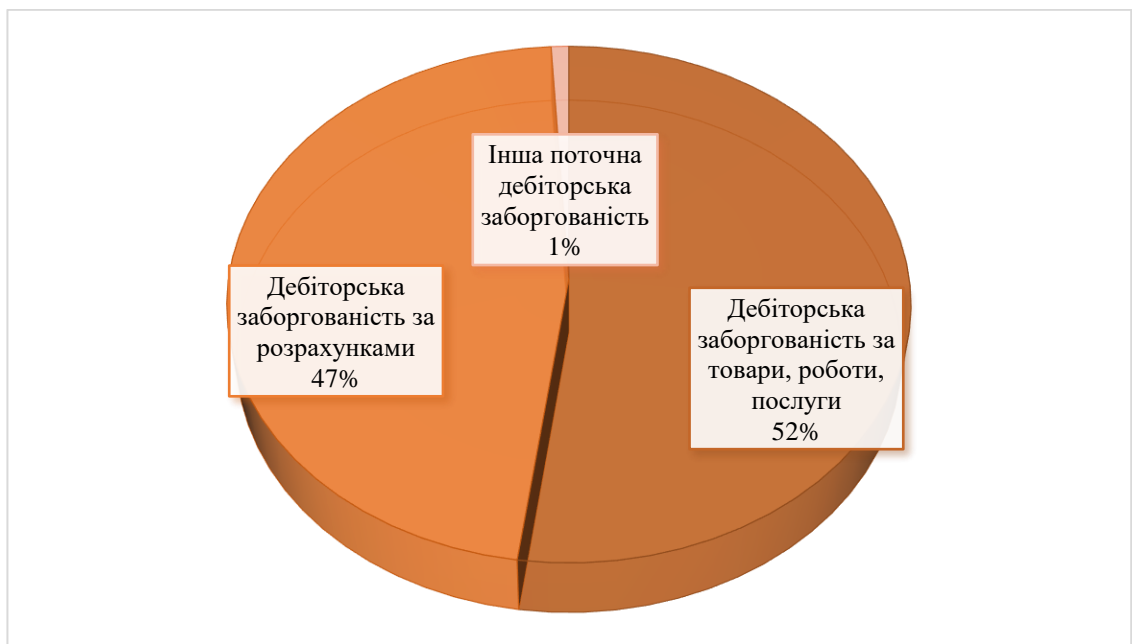

Рис. 2.12. Структура дебіторської заборгованості за 2020 рік

У процесі аналізу доцільно зіставити суми дебіторської та кредиторської заборгованості. У результаті може бути виявлено:

- збільшення або зменшення дебіторської заборгованості;
- збільшення або зменшення кредиторської заборгованості.

Позитивно оцінюється покриття дебіторської заборгованості кредиторською. Результати такого аналізу можуть свідчити про те, що:

– збільшення або зменшення дебіторської та кредиторської заборгованості можуть призвести до негативних наслідків для фінансового стану підприємства;

– зменшення дебіторської заборгованості проти кредиторської може статися через погіршення стосунків з клієнтами, тобто через зменшення кількості покупців продукції;

– збільшення дебіторської заборгованості проти кредиторської може бути результатом неплатоспроможності покупців.

Деяке перевищення кредиторської заборгованості проти дебіторської позитивно впливатиме на фінансовий стан підприємства. Водночас підприємство мусить погашати свої борги незалежно від стану дебіторської заборгованості. На думку аналітиків, якщо кредиторська заборгованість перевищує дебіторську, то підприємство раціонально використовує засоби, тобто тимчасово залучає в оборот засобів більше, ніж відволікає з обороту. Бухгалтери вважають, що кредиторську заборгованість підприємство зобов'язане погашати незалежно від стану дебіторської заборгованості [28].

Як ми бачимо з таблиці 2.6 дебіторська заборгованість перевищує кредиторську. А це може бути свідченням неплатоспроможності покупців. Є декілька шляхів для погашення дебіторської заборгованості (рис. 2.13).

Таблиця 2.6

Порівняльний аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства за 2020 р.

Показники	Дебіторська заборгованість	Кредиторська заборгованість	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Заборгованість за товари, роботи, послуги:	443 374	201 194	242 180	-
Заборгованість за кредити банку	-	216 608	-	216 608
Заборгованість за розрахунками:				
з бюджетом	912	5 339	-	4 427

продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5
зі страхування	-	1 794	-	1794
з оплати праці	-	6 461	-	6461
Інша поточна заборгованість	7 765	5 773	1 992	-
Всього	452 051	437 169	14 882	-

Джерело складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А]

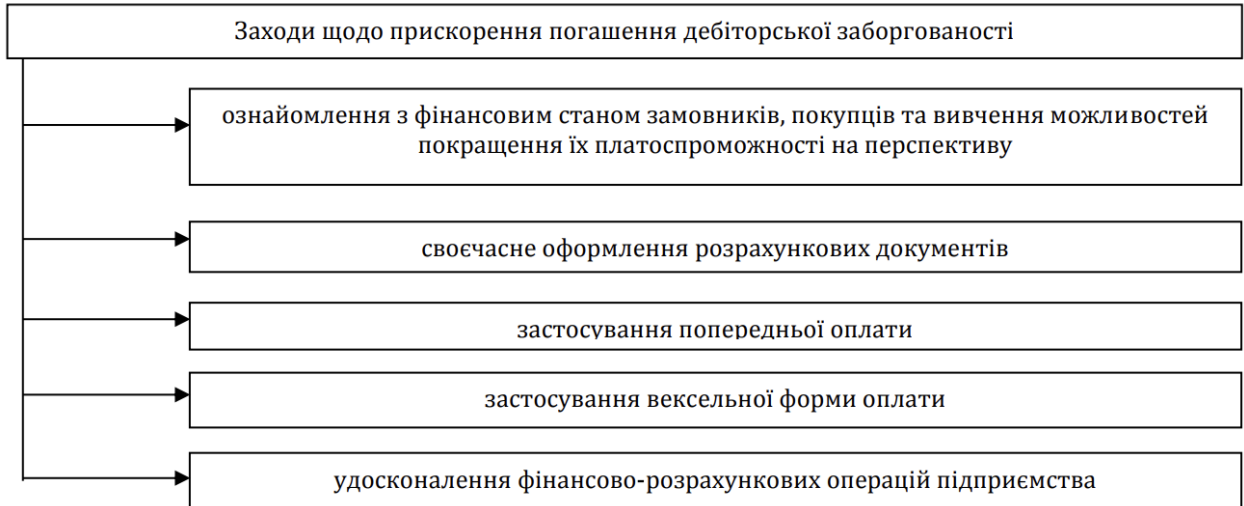

Рис. 2.13. Заходи щодо прискорення погашення дебіторської заборгованості [27].

Зараз певний негативний вплив на зростання дебіторської заборгованості може мати пандемія COVID-19 і зменшення платоспроможності покупців, продавців. Також, можуть бути різні умови оплати для замовників і тут важливо зазначити, що фінансовий звіт складається на момент часу, а замовники можливо розраховуються в інший момент. Тому тут потрібно більше даних, щоб зрозуміти стан дебіторської заборгованості.

2.3. Оцінка фінансового стану підприємства

Проводячи аналіз тенденцій розвитку ТДВ «Яготинський маслозавод» варто побачити динаміку показників фінансового стану. Основні фінансові показники дають можливість визначити основні показники ефективності:

рентабельність основних засобів, місткість основних засобів та озброєність праці основними засобами.

Таблиця 2.7

Показники фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод» 2019-2020

рр.

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції	3 160 485	3 166 323	5 838	0,18
Річний прибуток до оподаткування, тис. грн.	221 378	153 739	-67 639	-30,55
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	299 742	449 730	149 988	50,04
Середньооблікова чисельність персоналу основної діяльності	948	918	-30	-3,16
Віддача основних засобів, грн	10,54	7,04	-3,5	-33,23
Рентабельність основних засобів, %	74	34	-40	-
Місткість основних засобів, грн.	0,095	0,14	0,047	49,76
Озброєність праці основними засобами, тис. грн	316,18	489,9	173,72	54,94

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток Б]

За даними таблиці 2.7 ми бачимо, що у 2020 році прибуток підприємства зменшився на 30%, що говорить про недостатній ріст чистого доходу від реалізації продукції, даний зріст склав усього 0,18%.

Озброєність праці основними засобами росла майже на 55%, що може бути пов'язано зі зменшенням кількості персоналу на 30 осіб, а також зі зростанням вартості основних засобів на 50%. Бачимо зростання місткості основних засобів майже на 50%, оскільки вартість основних засобів зросла набагато сильніше ніж зменшився чистий дохід від реалізації продукції.

Для оцінки фінансового стану підприємства необхідно правильно оцінити доходи підприємства. Оцінити динаміку, а також структуру доходів.

Бо саме доходи підприємства формують прибуток та результати діяльності підприємства загалом. Збільшення доходів може свідчити про ефективну діяльність підприємства, а зменшення навпаки про неефективну діяльність та неефективне використання активів та фінансів.

Динаміка доходів підприємства 2019-2020 рр.

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			абсолютне	Відносне
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	3160485	3166323	5838	0,18
Інші операційні доходи, тис. грн.	5869	3332	-2537	-76,14
Доходи від участі в капіталі, тис. грн.	0	0	0	0,00
Інші фінансові доходи, тис. грн.	3503	2539	-964	-37,97
Доходи - всього, тис. грн.	3169857	3172194	2337	0,07

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А]

Рис. 2.14. Динаміка доходів підприємства 2019-2020 рр.

Як бачимо з таблиці 2.8 та рис. 2.14 зріс лише чистий дохід від реалізації продукції, і то даний зріс є досить незначним (0,18%). Даний зріст забезпечив незначне зростання доходів всього на 2337 тис. грн, або 0,07%.

Дана ситуація говорить про неефективність фінансової діяльності підприємства. Оскільки для успішної діяльності підприємства важливе постійне зростання доходів, і зростання має бути більшим.

Отже, для успішної діяльності підприємству варто переглянути стратегію своєї діяльності та знайти шляхи для збільшення прибутків.

Дуже важливо провести аналіз структури доходів підприємства, оскільки для підприємств різної галузі характерні різна структура, аналіз структури може показати слабкі сторони та виявити певні проблеми діяльності.

Таблиця 2.9

Структура доходів підприємства 2019-2020рр.

Показники	2019 рік	2020 рік	Зміна у структурі
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	99,70%	99,81%	0,11
Інші операційні доходи, тис. грн.	0,19%	0,11%	-0,08
Доходи від участі в капіталі, тис. грн.	0	0	0
Інші фінансові доходи, тис. грн.	0,11%	0,08%	-0,03
Доходи – всього, тис. грн.	100	100	0

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А]

Як бачимо з таблиці 2.9 найбільшу частку у структурі займає чистий дохід від реалізації продукції. Дана структура доходів є типовою для підприємств харчової галузі, оскільки харчові підприємстві займаються саме виробничою діяльністю.

Ми не бачимо суттєвих змін у структурі доходів підприємства, що говорить про стабільність ситуації, що є позитивним знаком.

Для подальшої оцінки рентабельності та ефективності діяльності підприємства дуже важливо провести аналіз прибутку підприємства. Аналіз динаміки прибутку підприємства може виявити успішність здійснення діяльності. Поняття прибутку в економічній системі існує у зв'язку з наявністю товарно-грошових відносин, появою і розвитком інституту власності, особливо приватної.

Прибутки компанії важливі не тільки для його акціонерів, а і для держави, оскільки саме з прибутку підприємства формуються податки, які сплачуються у державний бюджет.

Як ми бачимо з таблиці 2.10, а також з діаграми 2.15, прибутки підприємства зменшуються, що говорить про не досить ефективну діяльність та зменшення ефективності діяльності підприємства. Ми бачимо, що чистий

прибуток зменшився майже на 30% у порівнянні з попереднім періодом, що є досить негативним показником для діяльності підприємства.

Таблиця 2.10

Динаміка прибутків підприємства 2019-2020 рр.

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
Валовий прибуток, тис. грн.	593733	508455	-85278	-14,36
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	297379	223338	-74041	-24,9
Прибуток до оподаткування, тис. грн.	221378	153739	-67639	-30,55
Чистий прибуток, тис. грн.	184741	129547	-55194	-29,88

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [додаток А]

Рис. 2.15. Динаміка прибутків підприємства 2019-2020 рр.

Для подальшої ефективної діяльності підприємству варто переглянути свою діяльність і прийняти певні рішення, які можуть покращити діяльність та збільшити прибутки.

Ліквідність – це здатність підприємства розраховуватися зі своїми поточними зобов'язаннями перед закордонними контрагентами шляхом перетворення активів на гроші. Ліквідність підприємства свідчить про

наявність грошових коштів для термінового виконання фінансових зобов'язань даного періоду.

Ліквідність можна розглядати з двох позицій:

- 1) як час, необхідний для продажу активу;
- 2) як суму, одержану від продажу активу.

Особливе значення для підприємства зовнішньоекономічної діяльності набуває його платоспроможність. Це пов'язано з необхідністю отримання певного іміджу на міжнародному ринку, встановлення сталих відносин з закордонними партнерами. Платоспроможність підприємства свідчить про наявність грошових коштів упродовж достатнього періоду часу для вчасного виконання фінансових зобов'язань. Це можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання.

Проаналізуємо платоспроможність та ліквідність ТДВ «Яготинський маслозавод».

Таблиця 2.11

Показники ліквідності та платоспроможності підприємства 2019-2020рр.

Показники	2019 рік	2020 рік	Нормативне значення
Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття)	1,57	1,36	1-1,5
Коефіцієнт швидкої (поточної) ліквідності	1,39	1,14	0,6-0,8
Коефіцієнт абсолютної (строкової) ліквідності	0,03	0,01	0,1-0,2
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	346778	272276	>0

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток Б]

Як бачимо з таблиці 2.11 підприємству вдалось лише частково покращити показники ліквідності, підприємству вдалось покращити показник загальної ліквідності та досягти нормативного значення по ньому, також підприємство покращило показник швидкої ліквідності, але він все одно не дорівнює нормативному значенню.

Негативним є те, що ми бачимо зменшення коефіцієнту абсолютної ліквідності, що говорить про зменшення готівки та грошових коштів, а також

бачимо зменшення чистого оборотного капіталу, що спричинений збільшенням запозичених коштів.

Саме тому дуже важливо провести аналіз фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.12

Показники фінансової стійкості підприємства 2019-2020 рр.

Показник	2019 рік	2020 рік	Нормативне значення
Коефіцієнт автономії (коефіцієнт концентрації власного капіталу)	0,39	0,38	>0,5
Коефіцієнт боргового навантаження (коефіцієнт концентрації позикового капіталу)	0,61	0,62	
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,55	0,51	>1,0
Коефіцієнт фінансової залежності	2,57	2,61	<2,0

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А]

Провівши аналіз таблиці 2.12 ми бачимо, що підприємство не є досить фінансово стійким.

Ні один із коефіцієнтів не дорівнює нормативному значенню. Також ми можемо побачити досить негативну динаміку: коефіцієнт автономії зменшується, коефіцієнт боргового навантаження збільшується, коефіцієнт фінансової стійкості зменшується, коефіцієнт фінансової залежності збільшується. Це говорить про те, що підприємство залучає більшу кількість кредитних коштів, не збільшуючи власний капітал.

Для підвищення показника можна працювати в двох напрямках:

1. Збільшення суми власного капіталу;
2. Збільшення суми довгострокових позикових коштів.

2.4. Оцінка та аналіз ефективності господарської діяльності підприємства

Оцінка ефективності господарської діяльності підприємства займає важливу роль у системі діяльності та управлінням підприємством, саме тому результати, що отримуються під час оцінки показників ефективності використовують для подальшого розвитку підприємства, побудови стратегії,

цілей. Для проведення аналізу ефективності господарської діяльності підприємства ми проаналізували ефективність трудових ресурсів, основних засобів, оборотних активів та показників рентабельності підприємства.

Для визначення ефективності господарської діяльності підприємства варто розрахувати кожен групу показників та побачити їх динаміку.

Для початку проведемо аналіз ефективності використання трудових ресурсів підприємства.

Таблиця 2.13

Ефективність використання трудових ресурсів підприємства

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення
Виробіток	3333,84	3449,15	115,31
Трудомісткість	0,00030	0,00029	-0,00001
Озброєність праці основними засобами	316,18	489,90	173,72
Зарплатомісткість продукції	0,046	0,042	-0,004

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток Б]

З таблиці 2.13 ми бачимо позитивну динаміку з ефективності використання трудових ресурсів підприємства. Ми бачимо зростання виробітку та озброєності праці основними засобами. В першу чергу це пов'язано зі зменшенням кількості працюючих. Скорочення кількості персоналу скоріш за все пов'язано з пандемією COVID-19. Через пандемію на ринку складається не досить позитивна ситуація для виробників та криза.

Зменшення кількості працюючих призвело до зменшення фонду оплати праці, а це в свою чергу призвело до зменшення зарплатомісткості продукції.

Для визначення ефективності використання основних засобів підприємства аналізують активи підприємства, що мають свою відповідну вартість та не втрачають свою матеріально-речову форму в процесі виробництва, утворюють виробничо-технічну базу та формують виробничу потужність підприємства. При оцінці ефективності задіяних основних активів визначають наступні показники: фондвіддача, фондомісткість, рентабельність основних засобів [12].

**Показники ефективності використання основних засобів підприємства
2019-2020 рр.**

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
Віддача основних засобів, грн	10,54	7,04	-3,5	-33,23
Рентабельність основних засобів, %	74	34	-40	-
Місткість основних засобів, грн.	0,095	0,14	0,047	49,76
Озброєність праці основними засобами, тис. грн	316,18	489,9	173,72	54,94

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А]

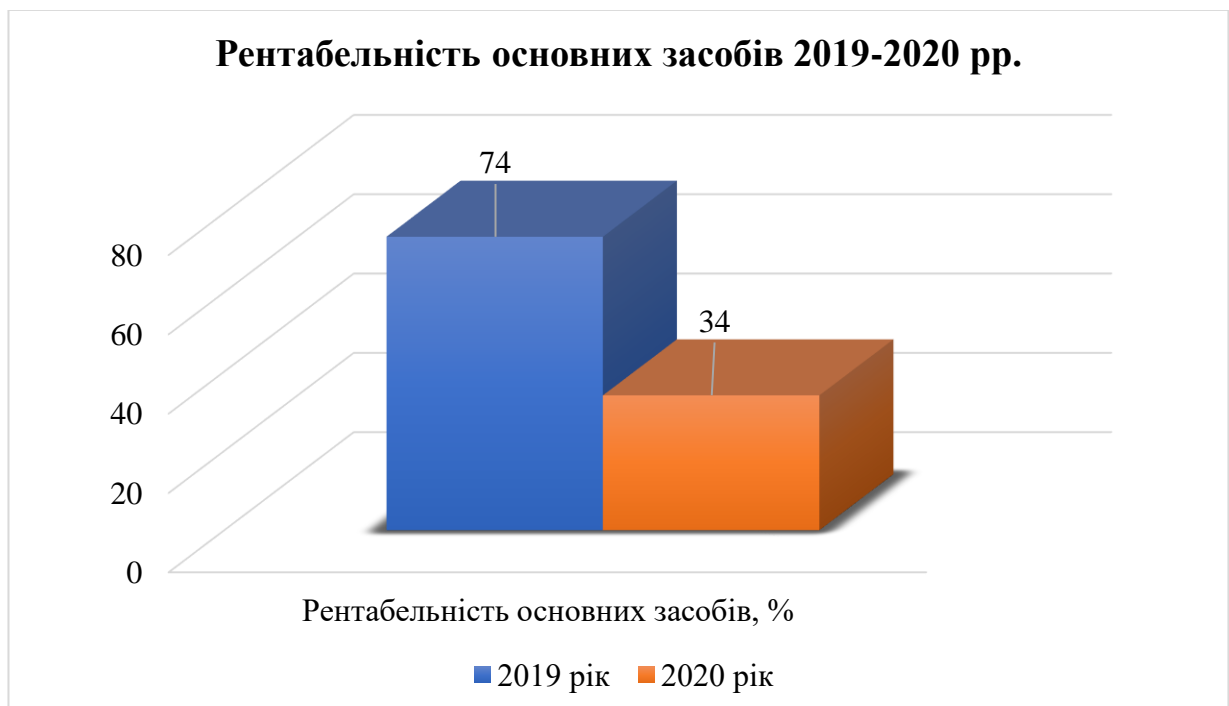

Рис 2.16. Рентабельність основних засобів підприємства 2019-2020рр.

З таблиці 2.14 та рис. 2.16 ми бачимо неефективне використання основних засобів підприємства та зниження рентабельності основних засобів на 40%.

Озброєність праці основними засобами зростає майже на 55%, що може бути пов'язано зі зменшенням кількості персоналу на 30 осіб, а також зі зростанням вартості основних засобів на 50%. Бачимо зростання фондомісткості майже на 50%, оскільки вартість основних засобів зростає набагато сильніше ніж зменшився чистий дохід від реалізації продукції.

Для більш детального розуміння ефективності діяльності підприємства ми розрахуємо узагальнюючі показники ефективності.

**Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства
2019-2020 рр.**

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення
Норма прибутковості	0,15	0,09	-0,06
Рентабельність продукції	5,85%	4,09%	-1,75%

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А].

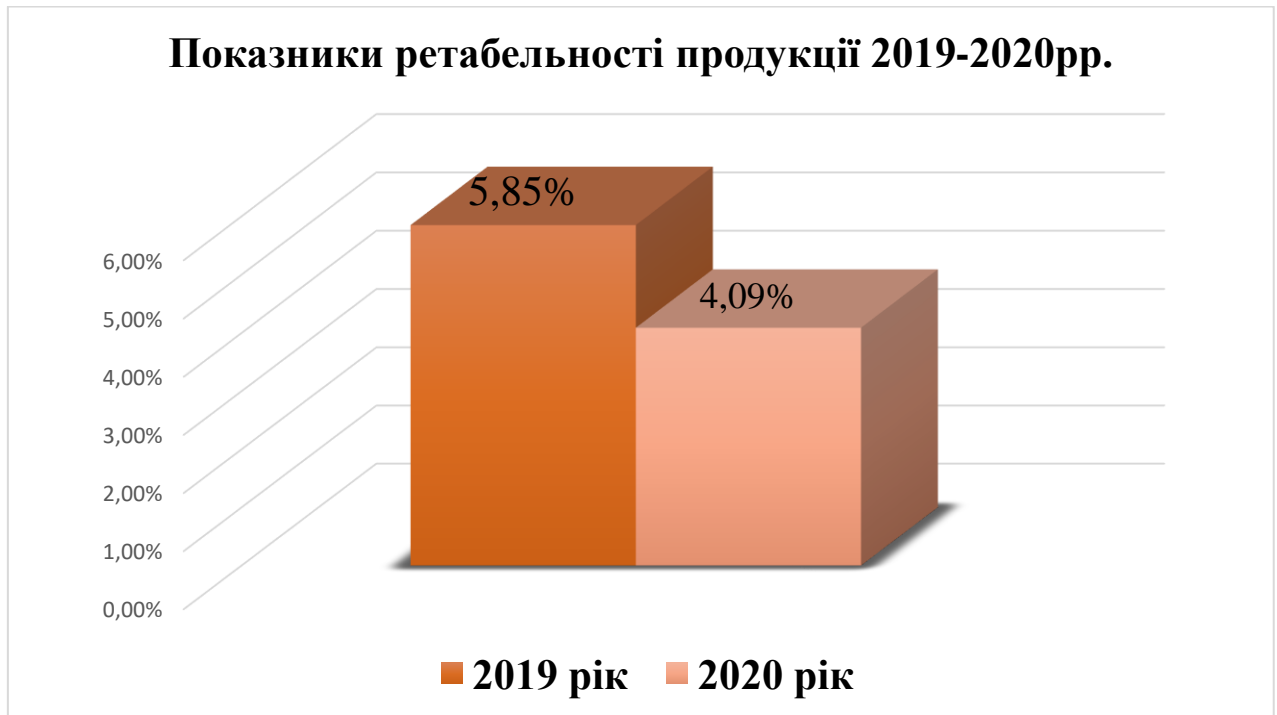

Рис. 2.17. Показники рентабельності продукції 2019-2020 рр.

Ми бачимо досить негативну тенденцію до зниження рентабельності продукції на 1,75%. Це означає що в майбутньому це може призвести до того, що діяльність підприємства буде приносити лише збитки. Також ми бачимо зменшення норми прибутковості, що пов'язано з недостатнім зростанням доходу підприємства. Основні та оборотні кошти зростали більшими темпами.

Рентабельність ми розглянемо більш детально в наступному розділі.

Оскільки найбільшу частку у структурі активів займають оборотні активи, то важливо провести оцінку ефективності використання оборотних активів.

Ефективність оборотних активів зможе показати певні слабкі сторони у використанні активів.

Важливим аспектом управління оборотними активами підприємства, так само як і з основними засобами, є підвищення ефективності їх використання,

це означає, що підприємець має отримати максимальний результат з мінімальними вкладенням.

Ефективне використання оборотних активів - це таке їх використання, під час якого забезпечується стійкий стан фінансових ресурсів та досягаються найвищі результати діяльності при найменших витратах підприємства.

Для детального аналізу важливо проаналізувати динаміку основних показників ефективності використання оборотних коштів.

Таблиця 2.16

Показники ефективності використання оборотних активів підприємства

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	3160485	3166323	5838	0,0018
Річний прибуток (збиток) до оподаткування, тис. грн	221378	153739	-67639	-0,306
Вартість ОБ, тис. грн	956393	1027446	71053	0,074
Коефіцієнт обертання ОБ, оборотів	3,30	3,08	-0,22	-0,067
Тривалість обороту оборотних активів, днів	108,94	116,82	7,88	0,072
Рентабельність ОБ, %	23%	15%	-0,08	-
Коефіцієнт завантаження, грн	0,30	0,32	0,02	0,072

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А].

Рис. 2.18. Тривалість одного обороту на підприємстві 2019-2020 рр.

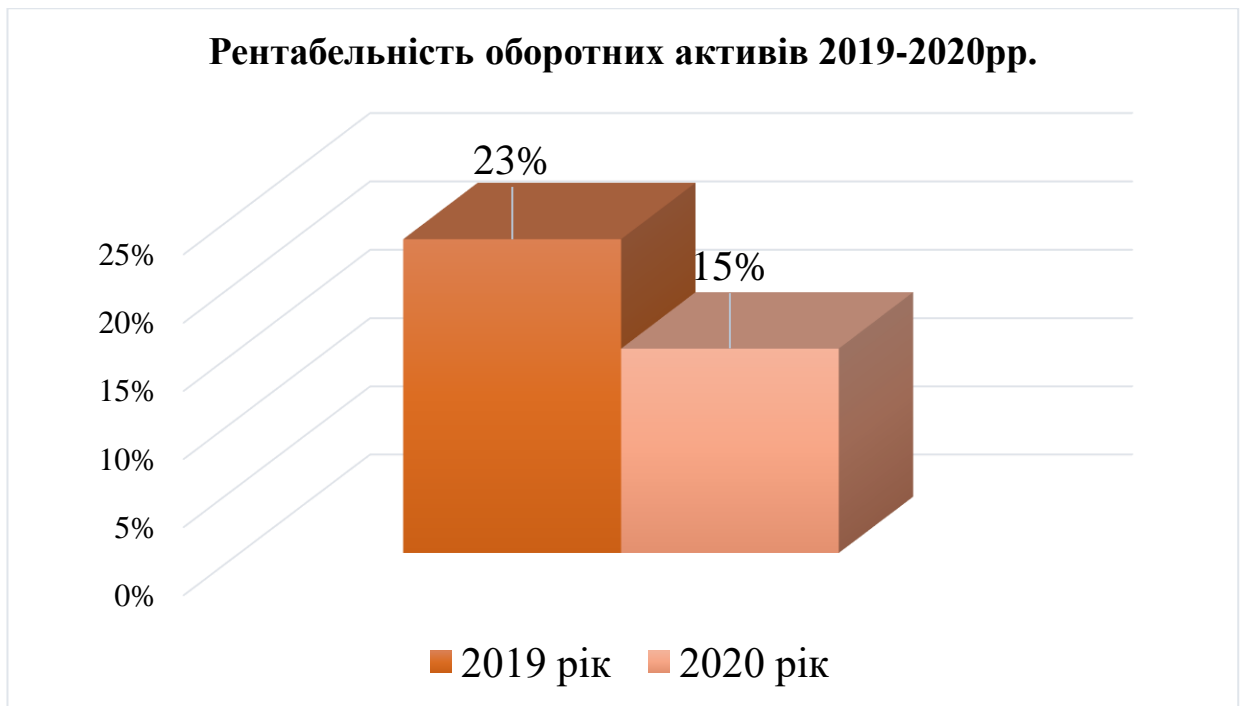

Рис. 2.19. Рентабельність оборотних активів підприємства 2019-2020рр.

Бачимо досить негативну динаміку ефективності використання оборотних активів.

Провівши аналіз таблиці 2,16, а також рис. 2.18 та 2.19 ми бачимо збільшення тривалості одного обороту на майже 8 днів, що пов'язано з недостатнім зростанням доходу підприємства у порівнянні із збільшенням вартості оборотних активів. Для здійснення одного обороту на підприємстві потрібно 117 днів.

Існує велика кількість напрямків, за якими може діяти компанія для зменшення періоду одного обороту оборотних активів:

- працювати над зниженням суми запасів;
- працювати над підвищенням обсягу виручки;
- оптимізувати управління дебіторською заборгованістю;
- знижувати обсяг інших оборотних активів [24].

Як ми вже зазначали у структурі оборотних коштів переважають оборотні активи і підприємству варто працювати саме над оптимізацією оборотних активів для того, щоб пришвидшити їх обертання та зменшити тривалість обороту.

Також важливо забезпечити такий рівень зростання чистого доходу при якому зростання оборотних активів буде меншим ніж зростання чистого доходу.

Збільшення ефективності використання оборотних активів можливе за виконанням певних заходів:

1) скорочення терміну виготовлення продукції, що забезпечується шляхом механізації та автоматизації виробництва;

2) зменшення обсягів виробничих запасів, що можна запезпечити поліпшенням організації матеріально-технічного постачання, правильністю логістичних розрахунків;

3) економія матеріальних ресурсів, правильне складування, дотримання норм витрат, суворий контроль витрат та залишків;

4) удосконалення системи розрахунків із замовниками, поліпшення фінансової та платіжної дисципліни, що зменшить дебіторську заборгованість.

Усі ці заходи можуть покращити ефективність використання оборотних активів підприємства. І як наслідок поліпшити його діяльність в цілому.

На даному етапі ми можемо розрахувати обсяг не вивільнених оборотних коштів внаслідок збільшення тривалості обороту:

$$\Delta Z_c = (3166323/360) * (108,94 - 116,82) = 8795,34 * (-7,88) = -69307,27$$

Як ми бачимо обсяг невивільнених оборотних коштів у 2020 році склав 69307,27 тис. грн, що є досить високим показником, ось чому підприємству варто переглянути політику с приводу оборотних коштів для поліпшення своєї діяльності в майбутньому.

Для оцінки ефективності господарської діяльності підприємства треба проаналізувати рентабельність активів підприємства. Рентабельність активів підприємства показує наскільки ефективно підприємство використовує свої активи.

Рентабельність (пасивів) активів (англомовний аналог Return on Assets (ROA) – показує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. Високе значення показника свідчить про хорошу роботу підприємства [24].

Рентабельність активів підприємства 2019-2020рр.

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення
Рентабельність активів (за прибутком до оподаткування)	16,31%	9,92%	-6,39%
Рентабельність активів (за чистим прибутком)	13,61%	8,36%	-5,25%
Рентабельність операційної діяльності	21,91%	14,41%	-7,50%

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток Б]

Як ми бачимо з таблиці 2.17 та рис. 2.20 рентабельність активів підприємства знижується і вона не є досить високою. Ми бачимо значне зниження рентабельності за прибутком до оподаткування на 6,39%, за чистим прибутком на 5,25% та рентабельність операційної діяльності на 7,5%. Це говорить про дуже негативну тенденцію для підприємства, про зниження прибутків та ефективності діяльності в цілому.

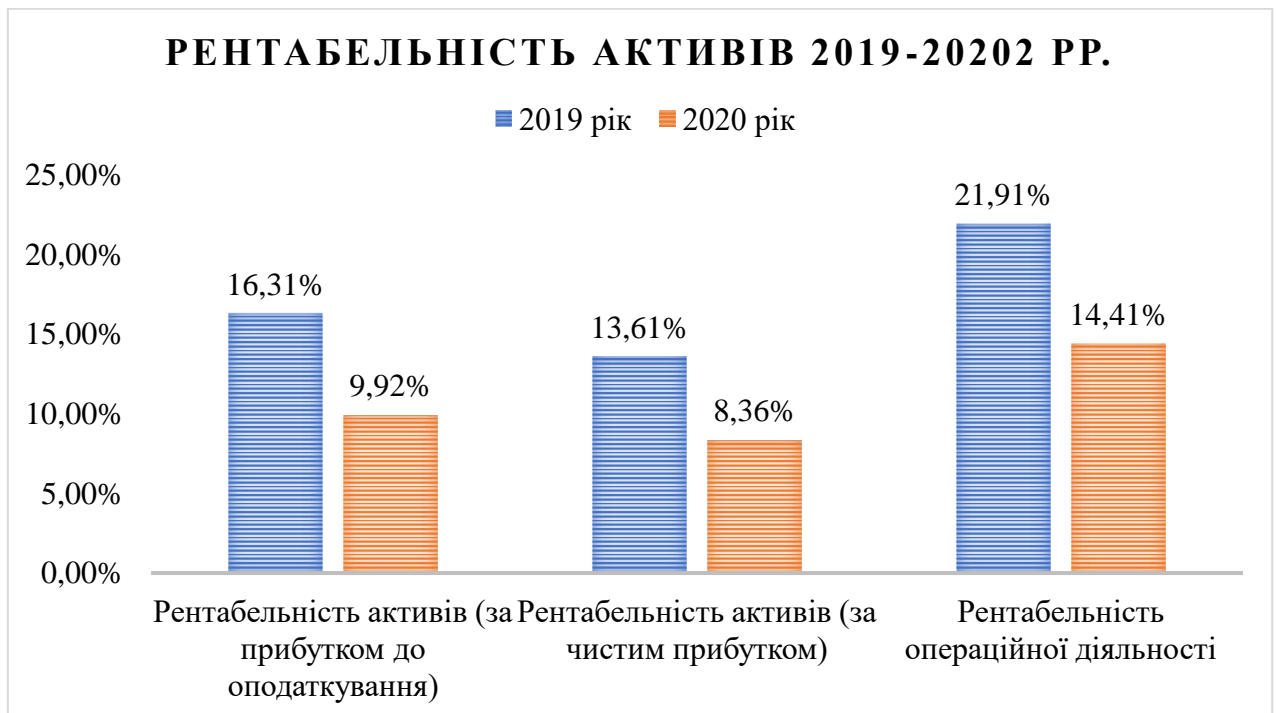

Рис. 2.20. Рентабельність активів підприємства 2019-2020рр.

У таблиці 2.18 ми представили важливі показники рентабельності, які показують ефективність діяльності підприємства.

Рентабельність реалізації показує наскільки ефективно підприємство продає свою продукцію, рентабельність власного капіталу показує наскільки ефективно підприємство використовує власні кошти.

Таблиця 2.18

Показники рентабельності підприємства 2019-2020 рр.

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення
Рентабельність (збитковість) продукції за операційним прибутком	9,41%	7,05%	-2,36%
Рентабельність (збитковість) реалізації за операційним прибутком	11,59%	8,40%	-3,18%
Рентабельність (збитковість) продукції	5,85%	4,09%	-1,75%
Рентабельність (збитковість) продажу	7,20%	4,87%	-2,32%
Рентабельність (збитковість) власного капіталу	34,97%	21,85%	-13,11%

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А].

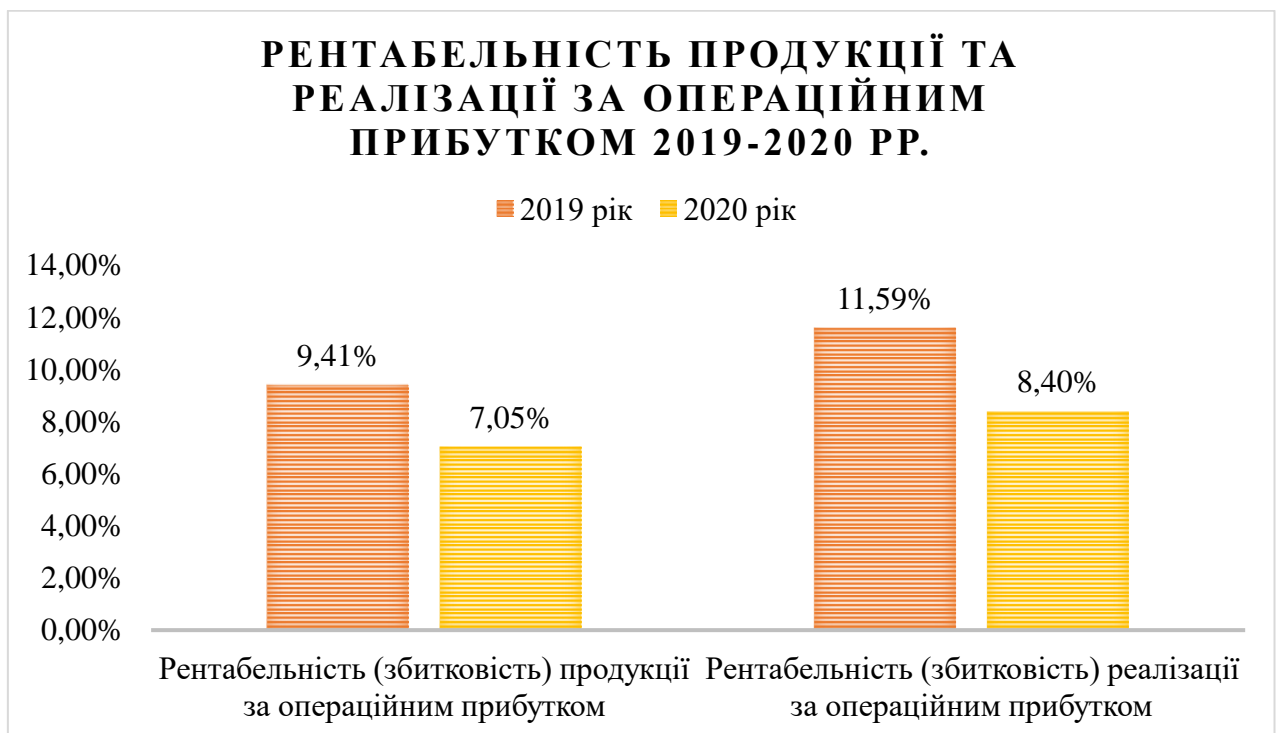

Рис. 2.21. Рентабельність продукції та реалізації підприємства за операційним прибутком 2019-2020 рр.

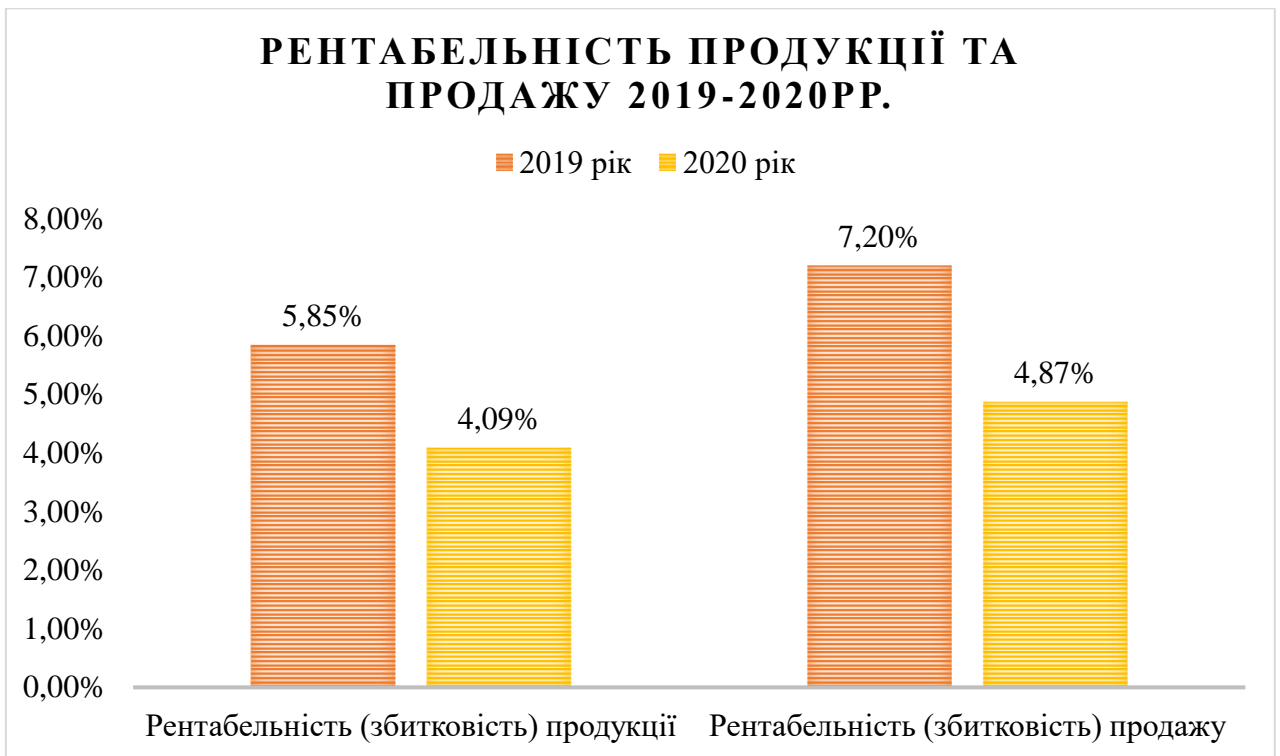

Рис. 2.22. Рентабельність продукції та продажу підприємства за 2019-2020 рр.

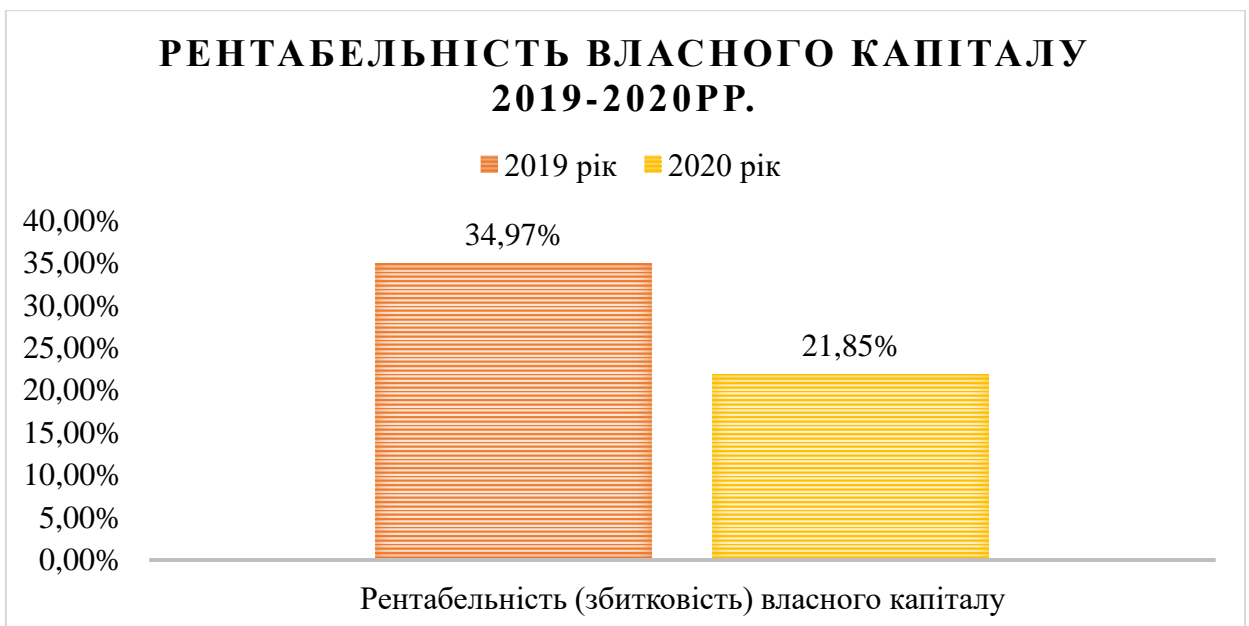

Рис 2.23. Рентабельність власного капіталу підприємства 2019-2020рр.

Як бачимо з таблиці 2.18 та рис. 2.21-2.23 усі види рентабельності знижуються, що пов'язано із зниженням прибутку.

Дана ситуація може бути пов'язана із кризою на ринку та зниженням платоспроможності покупців, а також наявною конкуренцією на ринку молочної продукції.

Якщо підприємство прагне підвищити рівень прибутковості, йому, звісно, слід або скоротити витрати, або збільшити чистий дохід. Рівень рентабельності підвищується завдяки:

- продажу продукції за вищими цінами;
- продажу більших обсягів прибуткової продукції;
- зменшення собівартості реалізованої продукції, а також рівня адміністративних витрат і витрат на збут;
- оптимізації асортименту реалізованої продукції щодо збільшення питомої ваги більш прибуткових її видів [12].

Отже, для успішної діяльності та збільшення ефективності підприємству варто зробити певні кроки з удосконалення власної діяльності, які ми розглянемо у наступному розділі проекту.

Висновки до розділу 2

У другому розділі кваліфікаційної роботи був проведений аналіз ефективності господарської діяльності підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод».

На даний момент «Яготинський маслозавод» є одним із найбільших національних виробників молочної продукції.

Асортимент продукції заводу налічує 36 видів молочної продукції: масло, молоко, сметану, кефір, ряжанку, термостатну молочну продукцію, м'які і кисломолочні сири, йогурти, ноу-хау підприємства – питну закваску з наповнювачами та без них, а також новинки: функціональний кисломолочний продукт Геролакт, Какао на молоці, Велике молоко та кефір.

Підприємство постійно знаходиться в русі, розвивається, збільшує асортимент продукції, вводить новинки на ринок України та отримує прихильність українців.

У процесі аналізу ми побачили, що підприємство наростило свої основні засоби, а це в свою чергу говорить нам про розвиток підприємства. Ми побачили, що усі групи основних засобів зросли, окрім транспортних засобів та транспорту, що скоріш за все пов'язано з амортизацією та зменшенням вартості цих основних засобів і тим, що не купувалась (не бралась в оренду) нова земля та транспорт.

Також був проведений аналіз активів підприємства та було з'ясовано що підприємство збільшило усі свої активи. Більше всього збільшились основні засоби (на 50,04%) В загальному активи зросли на 192297 тисяч гривень або 14,17%. Даний факт, говорить нам про позитивну тенденцію, оскільки збільшуючи активи підприємство покращує свою діяльність. Що говорить про збільшення ефективності діяльності підприємства, яку ми будемо аналізувати у наступному розділі.

Під час аналізу фінансових показників діяльності була виявлена негативна тенденція зменшення прибутку підприємства. Ми побачили, що чистий прибуток зменшився майже на 30% у порівнянні з попереднім періодом, що є досить негативним показником для діяльності підприємства.

Також був проведений аналіз показників ліквідності, платоспроможності, а також фінансової стійкості підприємства.

Спостерігається досить негативну динаміку: коефіцієнт автономії зменшується, коефіцієнт боргового навантаження збільшується, коефіцієнт фінансової стійкості зменшується, коефіцієнт фінансової залежності збільшується. Це говорить про те, що підприємство залучає більшу кількість кредитних коштів, не збільшуючи власний капітал.

Під час аналізу було виявлено, що основні показники ефективності господарської діяльності підприємства знижуються, що пов'язано із недостатнім зростанням доходу у порівнянні з активами, а це в свою чергу призводить до поступового зниження доходів.

Ми бачимо, що рентабельність діяльності підприємство не надто висока, отже підприємство не отримує належного прибутку від своєї діяльності, така

негативна тенденція діяльності може у перспективі призвести до банкрутства, ось чому підприємству потрібно переглянути власну діяльність та зробити певні заходи, що покращать показники ефективності.

Також ми з'ясували, що на підприємстві збільшується тривалість обороту, та побачили зниження рентабельності, як продукції, так і продажу.

Якщо підприємство прагне підвищити рівень прибутковості, йому, звісно, слід або скоротити витрати, або збільшити чистий дохід. Рівень рентабельності підвищується завдяки:

- продажу продукції за вищими цінами;
- продажу більших обсягів прибуткової продукції;
- зменшення собівартості реалізованої продукції, а також рівня адміністративних витрат і витрат на збут;
- оптимізації асортименту реалізованої продукції щодо збільшення питомої ваги більш прибуткових її видів.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»

3.1. Напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства

Успішна реалізація стратегії розвитку підприємства передбачає здійснення ефективної, результативної та конкурентоспроможної господарської діяльності.

Для досягнення високої ефективності господарської діяльності в умовах ринкової економіки недостатньо мати сучасне технічне обладнання, інструменти та високоякісні робочі елементи, також потрібна відповідна організаційна система відносин між виробниками та споживачами. Основна залежність між цими двома поняттями може бути виражена різницею між умовними економічними результатами та загальними капіталовкладеннями, і може бути отримана відповідно до рівня управління:

- національний рівень;
- рівень підприємства.

Якщо результати господарської діяльності перевищують витрати, то можна говорити про позитивний ефект, у протилежному випадку – про негативний ефект (збиток).

Як показав аналіз, ефективність роботи підприємств харчової промисловості характеризується показниками рентабельності, норми прибутку, продуктивності праці, собівартості продукції, трудоемкості, матеріаломісткості, фондомісткості. Основним резервом підвищення економічної ефективності діяльності є раціональне формування, відтворення та ефективне використання ресурсного потенціалу підприємства. [18, с. 87]

Характерною ознакою систематичного методу є всебічна оцінка впливу різних факторів, що є цільовим методом їх дослідження. Тоді фактори економічної ефективності діяльності підприємств харчової галузі можна представити наступним чином. При визначенні факторів впливу на економічну ефективність діяльності підприємств харчової промисловості потрібно розглядати не самі ресурси і рівень їх використання, а систему управління цими ресурсами відповідно до поставленої стратегічної мети. Знання факторів виробництва, вміння визначити їхній вплив на показники ефективності дозволяють впливати на рівень показників за допомогою управління факторами, створити механізм пошуку резервів [25, с. 69].

Основним джерелом і визначальним фактором підвищення ефективності виробництва є його працівники - керівники, робітники, спеціалісти, службовці. Продуктивність праці цих працівників багато в чому визначається методом, технікою, особистим умінням, знаннями, відношенням до праці та здібністю виконувати певну роботу. Ділові якості робітників повніше можуть проявлятися в умовах функціонування на підприємстві потужного і гнучкого механізму мотивації на підприємстві. Продуктивність праці буде збільшуватись тоді, коли управління підприємства матеріально і морально заохочує до використання творчих здібностей усіх категорій робітників, проявляє інтерес до їх особистих проблем, допомагає створити та підтримувати хороший соціальний мікроклімат, забезпечує соціальний захист людей та гарантує їх працевлаштування в межах можливостей підприємств.

Найважливішим показником економічної ефективності підприємства є маса прибутку. Він складається із суми грошових коштів, отриманих підприємством від продажу сільськогосподарської продукції та витрат, пов'язаних з її виробництвом та реалізацією.

Основними факторами підвищення ефективності компанії є підвищення її технічного рівня, вдосконалення управління, організації виробництва та праці, зміна розміру та структури виробництва, поліпшення якості природних ресурсів тощо.

Дохід від продажу залежить від кількості та ціни продукції, яка може бути реалізована, а ціна багато в чому залежить від попиту та пропозиції кожного виробленого підприємством товару, його якості, каналів збуту, періоду збуту тощо.

Тобто, для ефективної діяльності підприємства, воно повинно постійно збільшувати якість продукції, виробляти нові види продукції для того, щоб бути конкурентоспроможними на ринку та здійснювати ефективну діяльність. Поліпшуючи якість продукції та зменшуючи втрати при збиранні, транспортуванні та зберіганні, підприємство зможе збільшити обсяг продажу та збільшити грошовий потік на 25-30%.

Головним чинником якості продукції є якість сировини, тому підприємство повинно постійно контролювати якість сировини, яка надходить на підприємство. Якщо сировина буде неякісною, то підприємство повинно знаходити нових постачальників сировини.

Сировина на підприємствах харчової промисловості має свої особливості. Головною особливістю є те, що сировина не може довго зберігатись на складах і повинна одразу перероблюватись. Сировина молочної галузі має також багато особливостей. Які впливають на якість молока, сиру, масла. На кожному етапі виробництва важливо проводити лабораторні проби, які допомагають знати якість продукції.

Готова продукція також не може довго зберігатись на складах, оскільки дана продукція відноситься до продуктів швидкого псування. Тому підприємству варто дотримуватись правильної збутової стратегії, щоб зменшити свої втрати та підвищити ефективність діяльності.

Для цього, підприємству варто переглянути логістичну діяльність, знайти оптимальні варіанти збуту продукції. На підприємстві має бути створений спеціальний логістичний відділ, який відповідатиме за питання збуту продукції.

Кінцевий результат ефективності підприємства багато в чому залежить від зниження матеріальних витрат на виробництво. Зменшення трудових

затрат і матеріаломісткості на основі впровадження комплексної механізації, енергоощадної технології є основними якісними чинниками досягнення цього. Однак слід пам'ятати, що ефективне використання техніки й засобів виробництва буває лише тоді, коли є комплексне та раціональне відношення силових і робочих машин, раціональна забезпеченість оборотними активами.

Для підприємств харчової галузі дуже важливим є асортимент продукції підприємства, оскільки в сучасних ринкових умовах з великою кількістю конкурентів, підприємство має бути диверсифікованим. Жодне підприємство харчової галузі не буде конкурентоспроможним без широкого асортименту продукції.

Тому розглянемо асортимент підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод»

Таблиця 3.1

Асортимент підприємства 2020 р.

Продукція	Обсяг виробництва у грошовій формі	% у структурі
Молоко питне	867421	41,2%
Кисломолочна продукція	896808	42,6%
Сирно-творожна продукція	340753	16,2%
Всього	2104982	100%

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А].

Як ми бачимо з таблиці 3.1 та рис. 3.1 молоко питне та кисломолочна продукція займають майже однакову частку у структурі (41,2% та 42,6% відповідно).

Кисломолочна продукція підприємства включає в себе велику кількість різної продукції, а саме:

- Сметана, простокваша;
- Масло солодковершкове;
- Кефір, ряжанка, какао, геролакт, вершки, закваска, айран;
- Сир напівтвердий;
- Йогурти;

– Масло топлене.

Рис. 3.1. Асортимент виробленої продукції підприємства на 2020 рік

Як ми бачимо підприємство має дуже широкий асортимент продукції, але також, підприємство має можливості для розширення асортименту продукції.

Підприємство може використовувати творожну сироватку для приготування іншої продукції і дерусифікації виробництва.

Створення нових продуктів – це досить непростий і багаторівневий процес, який вимагає спеціальних знань, досвіду, методів та інструментів для досягнення певної мети.

Роботу по створенню нового продукту в будь-якій компанії можна розділити на кілька етапів:

- дослідження;
- розробка нового виду продукції;
- виробництво дослідних зразків продукції.

До основних чинників попиту варто віднести кількість можливих споживачів, зміну доходів, розподілення споживачів за доходами, співвідношення та зміну роздрібних цін, час тощо. Також для прогнозування

важливо враховувати демографічні чинники: кількість сімей, соціальний стан сімей, статевий та віковий склад населення.

Всі заходи щодо підвищення ефективності господарської діяльності підприємств можна розподілити на три напрямки:

- управління витратами і ресурсами: заходи щодо підвищення поточної виробничої діяльності підприємства;

- розвиток та удосконалення виробництва та іншої діяльності: удосконалення організаційної та виробничої системи управління, форм і методів організації діяльності, планування та мотивація; підвищення якості і конкурентоспроможності продукції; удосконалення і постійне коригування всіх видів діяльності для забезпечення їх вимогам сучасності; виготовлення нових видів продукції; диверсифікація виробництва;

- покращення системи управління підприємством і видами його діяльності: заходи щодо мобілізації внутрішніх та зовнішніх факторів.

Диверсифікація виробництва забезпечить зменшення витрат від виробництва, оскільки підприємство може виготовляти власну сировину для виготовлення певних видів продукції. Та в майбутньому забезпечить отримання більших доходів та прибутку.

Підприємство повинно постійно купувати нове високотехнічне обладнання, щоб залишатись конкурентоспроможним та забезпечувати високу потужність виробництва.

Ми бачимо, що всі заходи щодо підвищення ефективності підприємств взаємозалежні.

Підприємство повинно постійно вдосконалювати свою діяльність та поліпшувати кожну ланку. Неможливо досягти високих результатів покращуючи лише щось одне. Лише в поєднанні усіх елементів підприємство матиме змогу покращити результати своєї діяльності.

На нашу думку, на даному етапі краще за все поліпшення діяльності почати із впровадження нового виду продукції, а саме сиру рікоти, а також виходу на нові неосвоєні ринки.

3.2. Економічне обґрунтування впровадження нового виду продукції

Для ТДВ «Яготинський маслозавод» пропонується введення нового виду продукції: сиру рикота.

Рис. 3.2. Сир рикота

Рикота – італійський сир, що виготовляється з молочної сироватки (а не з молока, як традиційні сири), що залишається після готування моцарели або інших сирів.

Виділяють такі види рикоти:

- рикота дольче (без солі)
- рикота молітерно (підсолений, сухуватий)
- рикота форте (не витриманий, м'який).

Рикотта – популярний компонент багатьох десертів, для яких часто подрібнюється й збивається в м'яку масу. Також сир застосовується в рецептах гарячих страв (зокрема, деяких різновидів лазаньї), як начинка для равюлі та кальцоне, використовується при випічці.

Даний вид сиру користується великим попитом на ринку і буде досить популярним на ринку. Особливо зараз є різкий ріст попиту на такі сири.

За рахунок того, що підприємство вже виготовляє сир, а саме моцареллу то немає потреби замовляти сировину для продукції, що зменшить витрати і собівартість продукції.

Тому підприємство зможе продавати свою продукцію дешевше ніж деякі конкуренти, за рахунок чого буде мати більше клієнтів.

Оскільки підприємство є досить відомим на ринку України, новий вид продукції буде легко вивести на ринок.

Також, для підприємства є можливість виходу на міжнародний ринок, оскільки продукція підприємства високоякісна та сертифікована вона може користуватись попитом на іноземному ринку.

Для приготування рикотти найкраще підходить сироватка, що вийшла після виготовлення сиру зі свіжого молока з використанням сичужного ферменту. З сирної сироватки, що залишилася після отримання кислотного сиру, рикотти виходить у кілька разів менше, тому її виробництво є економічно малоефективним. Процес згортання відбувається при температурі 80-90 ° С, сироватка, таким чином, вариться ще раз.

Можуть бути використані кілька методів приготування, але традиційний метод – це швидкий розігрів сироватки до 80 °С, зменшення вогню та повільне доведення температури сироватки до 90 °С. У проміжку між 80 і 90 ° С спливають пластівці сиру. Для повного згортання альбуміну достатньо, як правило, нагрівати сироватку від 80 до 90 ° С протягом години (це залежить від кислотності сировини та її свіжості, тобто від того, скільки часу в ньому вже працюють молочнокислі бактерії). Для отримання додаткових смакових властивостей сироватку на етапі попереднього розігріву можна додавати густі (понад 30% жирності) вершки (3-4 столові ложки на 10 літрів сироватки). В індустріальному масштабі для прискорення процесу згортання використовуються лимонна, винна чи соляна кислота. Отриману таким чином масу, що згорнулася, відокремлюють від рідини і кладуть у кошики (зараз — з пластмаси, за традицією — з вербових прутів).

Для виготовлення 1 тонну сиру потрібно 20000 літрів сироватки.

Вартість обладнання для виготовлення сиру рикота 1601955,91 грн, підприємство буде виготовляти сир рикотта з використанням сироватки, що буде залишатись від виготовлення сиру.

Собівартість продукції включає в себе витрати на виготовлення сиру + вершки (144 кг на 1т продукції = 8640 грн/т) + витрати на ЗП (потрібне залучення одного додаткового працівника який буде обслуговувати лінію) + нарахування на ЗП + витрати на електроенергію.

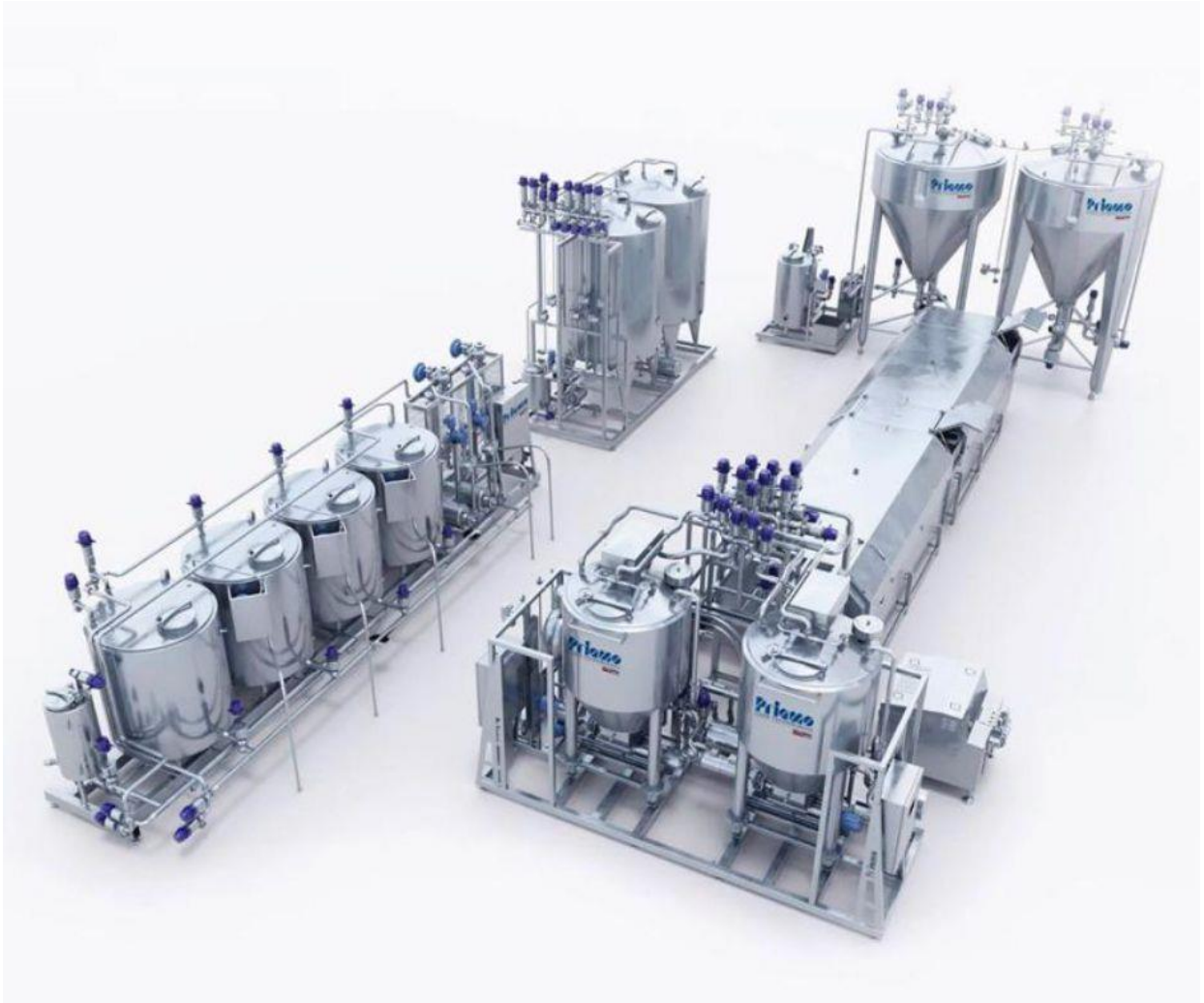

Рис. 3.3 Автоматична лінія для виготовлення сиру рикота

Собівартість виготовлення 1 тони сиру рикота: 145 600 грн

Ціна 1 тони рикоти: 208 000 грн. Ціна 1 кг рикоти 208 грн/кг.

Далі представлені ціни за 1 кг рикоти вершкового різних торгових марок:

- Сир Castelli – 237 грн/кг
- Сир Ашан Рикотта – 167,6 грн/кг

- Сир Занетти – 303,6 грн/кг
- Сир Elda – 262 грн/кг
- Сир Гальбани – 279,6

З даних цін, ми можемо визначити середню ціну на сир рикота. Вона складатиме – 249,96 грн/кг.

Отже, як ми бачимо, ціна 1 кг сиру рикота, який буде виробляти підприємство буде нижче за середню. Вона буде вищою лише за ціну на сир ТМ «Ашан»

Краще за все сир продавати в упаковках по 100 та 250 грам за ціною 20,8 та 52 гривень відповідно. Це допоможе залучити більшу кількість покупців, оскільки ціна за 100 грам сиру може бути привабливою для споживачів.

При впровадженні даного рішення існує маркетинговий ризик, який пов'язаний з реалізацією продукції на ринку, оскільки на ринку є велика кількість конкурентів.

Для подолання даного ризику варто розробити план, при якому упаковка буде приваблювати покупця, при виході продукції на ринок створити рекламу, яка зацікавить покупця.

Даний ризик є зовнішнім і не підлягає страхуванню.

Тому підприємство має провести маркетингове дослідження, яке допоможе підприємству правильно обрати ринки збуту, правильно оцінити попит на різних сегментах ринку та прийняти правильне рішення щодо збуту продукції.

Однією з частин маркетингових досліджень є дослідження збуту, що являє собою аналіз ефективності кожного каналу збуту, визначення собівартості продажу товарів, вивчення проблем, пов'язаних з рекламою товарів, пропонуваних для продажу, та формування попиту на них. Важливість якісного та всебічного маркетингового аналізу полягає в тому, що він може бути використаний для побудови ефективної стратегії збуту для компанії.

Кожен етап розробки нового продукту має свої особливості. На ранніх стадіях розробки нового продукту все ще важко оцінити вплив нових товарів на кінцеву мету, тому найважливішим фактором вибору ідей є критерії, що

опосередковано впливають на цілі компанії, такі як привабливість галузі та конкурентоспроможність. На наступних етапах критерії відбору більш орієнтовані на комерційні результати.

Таблиця 3.2

Критерії обґрунтування стратегічних рішень підприємства

Стадія	Рання стадія	Середня стадія	Завершальна стадія	
Опис стадії	Від виникнення ідеї до технічної розробки	Від технічної розробки до комерційного опрацювання	Від комерційного опрацювання до масового виробництва і збуту	
Критерії	Масштаби ринку	Конкуренція	Збутові можливості	
	Конкуренція	Стійкість ринку	Витрати виробництва	
	Можливості отримання технології	Величина капіталовкладень	Зміцнення системи збуту	
	Величина витрат на дослідження і маркетинг	Можливість отримання ресурсів	Норма прибутку	
	Можливість в області досліджень і розробок	Підтримка високого технічного рівня		
	Вклад у розвиток ринку	Витрати виробництва		
	Розширення науково-дослідницького потенціалу			Збутові можливості
				Збагачення технології виробництва
				Норма прибутку до обсягу продажів
				Норма прибутку на капіталовкладення
		Число років, необхідних для досягнення рентабельності виробництва нового виробу		

Джерело [31]

Отже, на кожному етапі впровадження продукту важливо оцінювати усі ризики та можливості. На першому етапі треба провести маркетингове дослідження ринку, визначити попит на новий вид продукції, визначити конкурентів, їх сильні та слабкі сторони. На другому етапі важливо провести розрахунки та визначити рентабельність виробництва нового виду продукції, визначити витрати на виробництво та збут, визначити прибутки.

Було визначено, що основними конкурентами є: сир Castelli, сир Ашан Рікотта, сир Занетти, сир Elda, сир Гальбани.

Правильна оцінка конкурентів дасть змогу підприємству обрати правильну стратегію виходу продукції на ринок та визначити правильну ціну сиру.

На нашу думку, введення нового виду продукції на даному етапі розвитку підприємства допоможе підприємству покращити свою діяльність та підвищити ефективність своєї діяльності.

Для підприємства пропонується вихід на нові ринки з продукцією, яка є надлишковою і не реалізовується у період.

Даний захід допоможе зменшити кількість витрат, та збільшити доходи та прибуток.

Асортимент продукції буде розширений. І буде нова структура асортименту продукції

Таблиця 3.3

Асортимент продукції після впровадження заходу прогнозний рік

Продукція	Обсяг виробництва у грошовій формі	% у структурі
Молоко питне	867421	39,6%
Кисломолочна продукція	896808	40,95%
Сирно-творожна продукція	425783	19,45%
Всього	2190012	100%

Джерело: складено автором

Рис. 3.4. Асортимент продукції після впровадження заходу

Як ми бачимо з таблиці 3.3 та рис. 3.4 після впровадження запропонованого заходу трохи зміниться структура асортименту продукції, збільшиться частка сирно-творожної продукції і буде складати 19,45%.

Собівартість виготовлення 1 тони сиру рікоти: 145 600 грн

Ціна 1 тони сиру рікоти: 208 000 грн. Ціна 1 кг рікоти: 208 грн/кг.

Сума прибутку який можна залучити за допомогою цього господарського рішення: 62 400 грн за тонну продукції.

Оскільки лінія за технічною характеристикою може виготовити 200 кг сиру рікоти за 60 хвилин, то в рік отримаємо такі обсяги виробництва:

Лінія буде працювати по 8 годин в день 360 днів, маємо:

$$200 * 8 * 360 = 576 \text{ т сиру рікота.}$$

Отже, прибуток який може отримати підприємство з цього виду продукції дорівнюватиме:

$$576 * 62400 = 35\,942\,400.$$

3.3. Вплив запропонованого заходу на основні показники ефективності господарської діяльності підприємства

Маючи показники прибутку після впровадження заходів можна провести аналіз фінансового стану підприємства після впровадження господарського рішення.

Таблиця 3.4

Показники фінансового стану підприємства після впровадження заходу

Показники	2019 рік	2020 рік	прогнозний рік	Відхилення проект-2020	
				Абсолютне	Відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції	3160485	3166323	3367078	200755,00	6%
Річний прибуток до оподаткування, тис. грн.	221 378	153 739	199681,4	45942,40	30%
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	299 742	449 730	451332	1 602	0,36%
Середньооблікова чисельність персоналу основної діяльності	948	918	919	1	0,11%

Джерело: складено автором

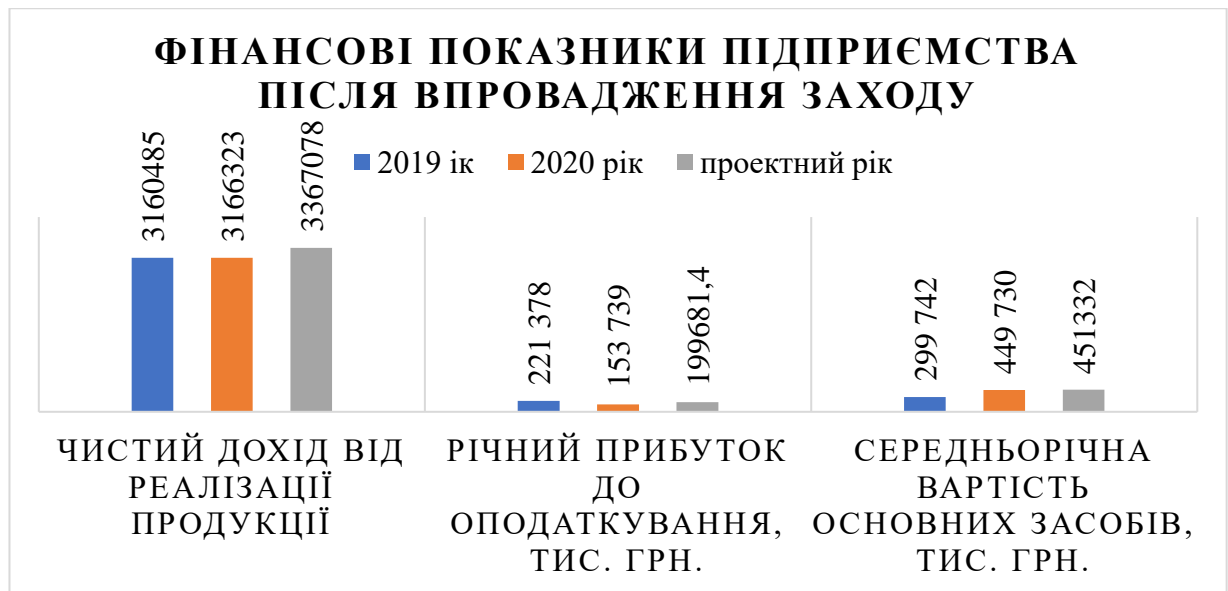

Рис. 3.5. Основні фінансові показники підприємства після впровадження заходу.

Як ми бачимо з таблиці 3.4, а також діаграми 3.5 після впровадження заходу підприємство зможе покращити основні показники своєї діяльності. Підприємство зможе збільшити свій прибуток на 45942,4 тис. грн, або на 30%.

Також збільшиться чистий дохід від реалізації продукції на 200755 тис. грн, оскільки підприємство буде нарощувати власні обсяги виробництва.

Для оцінки фінансового стану підприємства після впровадження заходу необхідно правильно оцінити доходи підприємства. Оцінити динаміку, а також структуру доходів. Бо саме доходи підприємства формують прибуток та результати діяльності підприємства загалом. Збільшення доходів може свідчити про ефективну діяльність підприємства, а зменшення навпаки про неефективну діяльність та неефективне використання активів та фінансів.

Таблиця 3.5

Динаміка доходів підприємства після впровадження заходу

Показники	2019 рік	2020 рік	прогнозуний рік	Відхилення проект-2020	
				абсолютне	Відносне
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	3160485	3166323	3367078	200 755	6,34%
Інші операційні доходи, тис. грн.	5869	3332	3332	0	0
Доходи від участі в капіталі, тис. грн.	0	0	0	0	0,00
Інші фінансові доходи, тис. грн.	3503	2539	2539	0	0
Доходи – всього, тис. грн.	3169857	3172194	3372949	200 755	6,34%

Джерело: складено автором

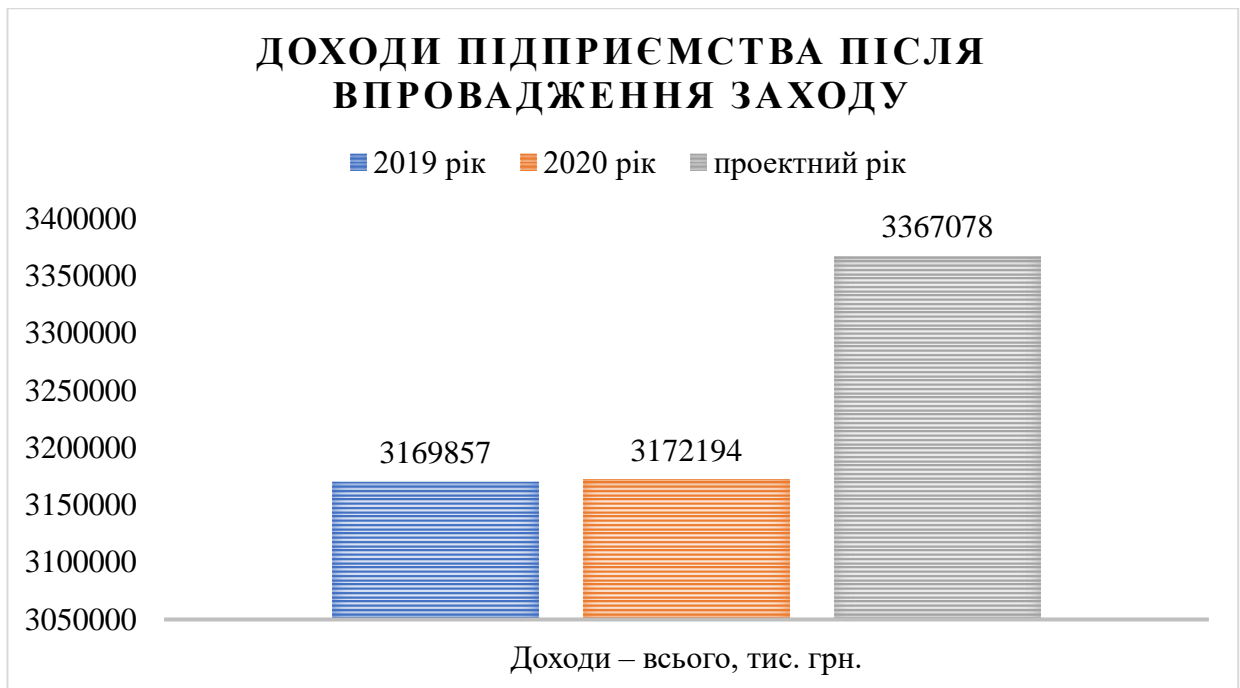

Рис. 3.6. Доходи підприємства після впровадження заходу

Як ми бачимо з таблиці 3.5 та рис. 3.6 підприємство збільшить власні доходи на 6,34% завдяки впровадженню нового виду продукції.

Для розуміння доцільності впровадження господарського рішення важливо провести аналіз показників ефективності діяльності підприємства.

Таблиця 3.6

**Показники ефективності використання основних засобів підприємства
після впровадження заходу**

Показник	2019 рік	2020 рік	прогнозний рік	Відхилення проект-2020	
				абсолютне	відносне
Віддача основних засобів, грн	10,54	7,04	7,29	0,253	3,59%
Рентабельність основних засобів, %	74	34	42	8	-
Місткість основних засобів, тис. грн.	0,095	0,14	0,137	-0,005	-3,47%
Озброєність праці основними засобами, тис. грн/особу	316,18	489,9	491,11	173,72	0,25%

Джерело: складено автором

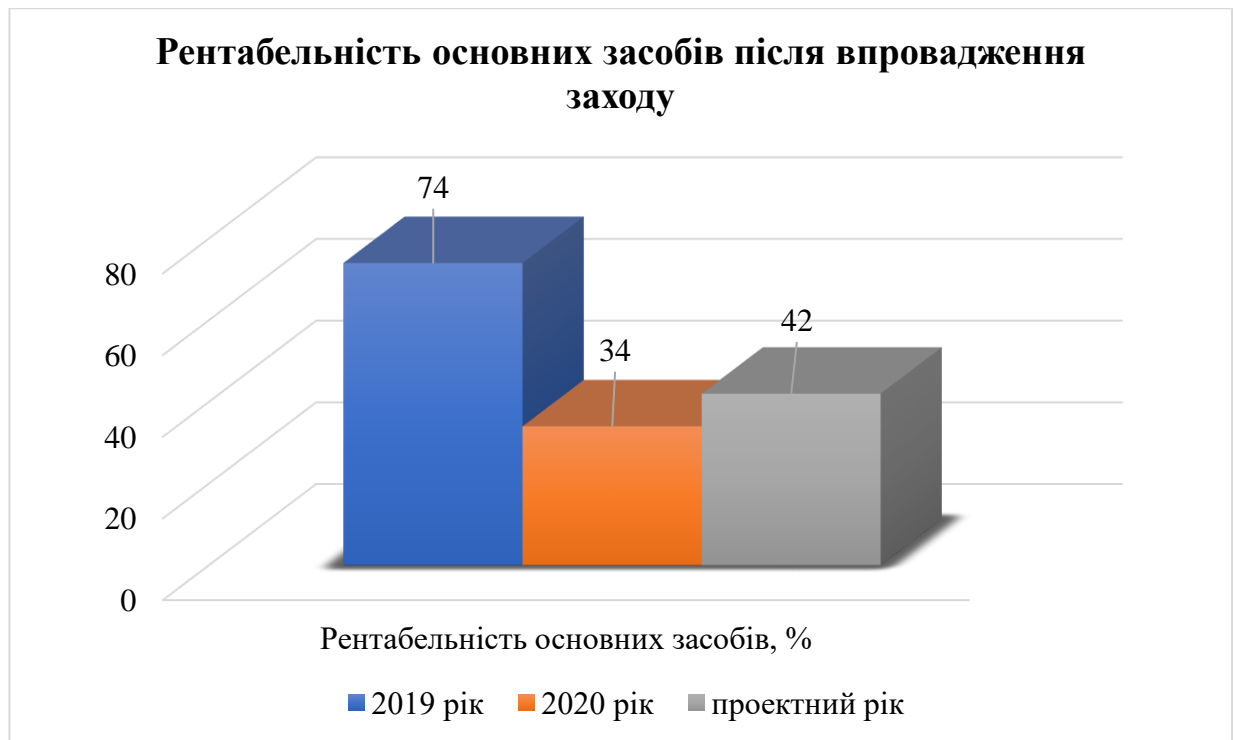

Рис. 3.7. Рентабельність основних засобів підприємства після впровадження заходу

Як ми бачимо з таблиці 3.6 та рис. 3.7 запропонований захід допоможе підприємству покращити ефективність використання основних засобів підприємства. Ми бачимо, що підприємство зможе збільшити рентабельність основних засобів, збільшити віддачу основних засобів та озброєність праці основними засобами.

Для більш детального розуміння ефективності впроваджуваного заходу підприємства ми розрахуємо узагальнюючі показники ефективності.

Таблиця 3.7

**Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства
2019-2020 рр.**

Показник	2019 рік	2020 рік	прогнозний рік	Відхилення
Норма прибутковості	0,15	0,09	0,11	0,02
Рентабельність продукції	5,85%	4,09%	5,02%	0,93%

Джерело: складено автором

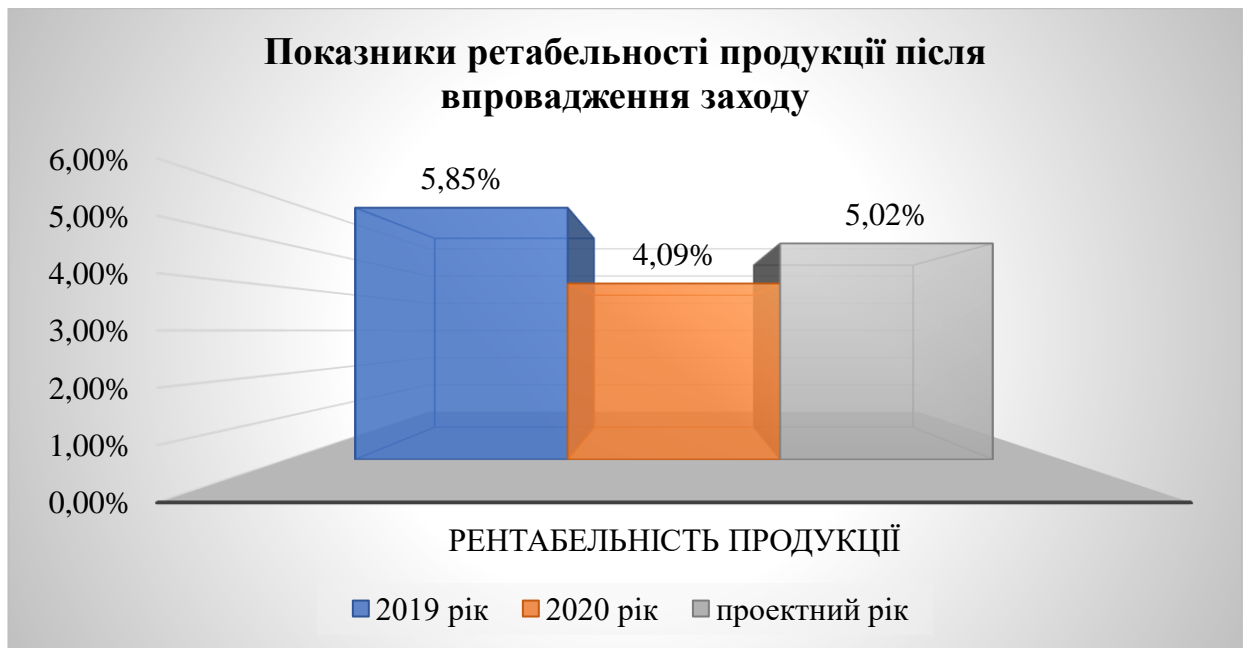

Рис. 3.8. Показники рентабельності продукції після впровадження заходу.

Як ми бачимо з таблиці 3.7 та рис. 3.8 за допомогою нового заходу підприємство зможе збільшити рентабельність продукції на 0,93% у перший рік. В подальшому рентабельність продукції буде тільки зростати. Також ми бачимо позитивну динаміку по показнику норми прибутковості.

Оскільки ми аналізуємо харчове підприємство варто розуміти ефективності використання оборотних активів підприємства.

Таблиця 3.8

Ефективність виростання оборотних активів підприємства після впровадження заходу

Показник	2019 рік	2020 рік	прогнозний рік	Відхилення	
				абсолютне	відносне
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	3160485	3166323	3291761	125438,00	0,040
Річний прибуток (збиток) до оподаткування, тис. грн	221378	153739	189681,4	35942,40	0,234
Вартість ОБ, тис. грн	956393	1027446	1037720,46	10274,46	0,010
Коефіцієнт обертання ОБ, оборотів	3,30	3,08	3,17	0,09	0,029
Тривалість обороту оборотних активів, днів	108,94	116,82	113,49	-3,33	-0,028
Рентабельність ОБ, %	23%	15%	18%	0,03	-
Коефіцієнт завантаження, грн	0,30	0,32	0,32	-0,01	-0,028

Джерело: складено автором

Рис. 3.9. Тривалість обороту на підприємстві після впровадження заходу

Ми бачимо досить позитивну динаміку ефективності використання оборотних активів після впровадження запропонованого заходу.

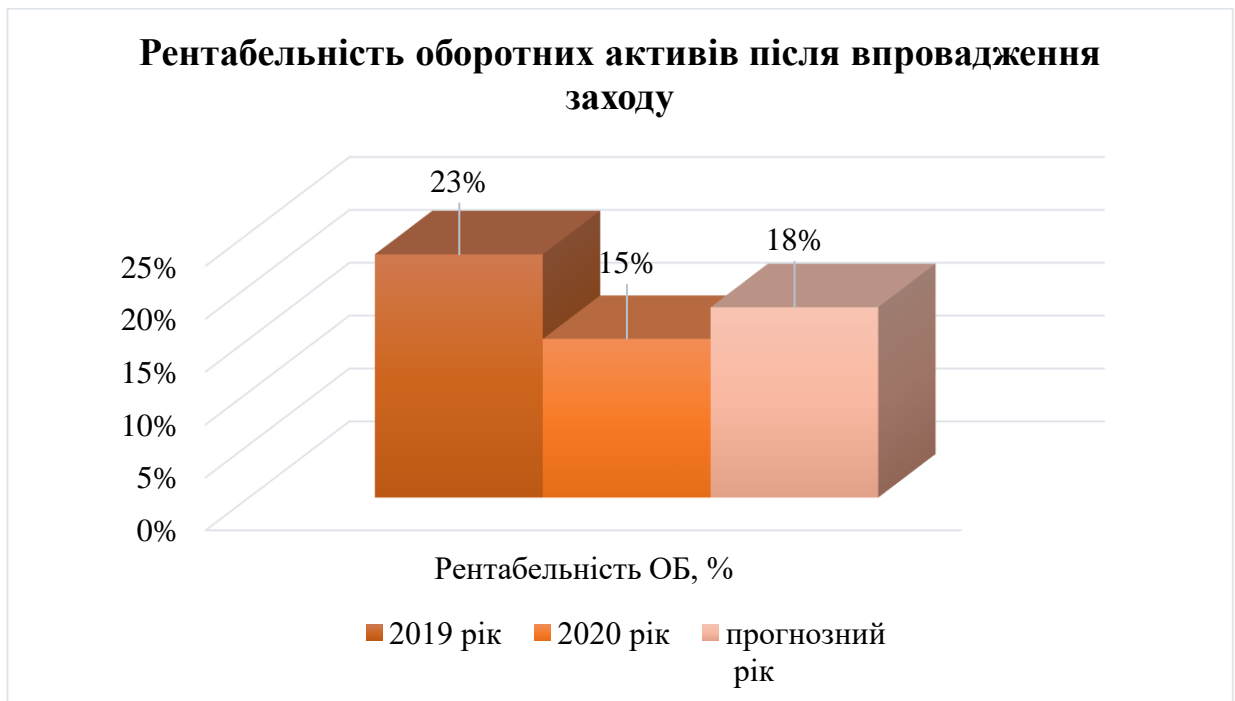

Рис 3.10. Рентабельність оборотних активів підприємства після впровадження заходу

Провівши аналіз таблиці 3.8 та рис. 3.9 та 3.10 ми бачимо зменшення тривалості обороту на 3 дні, що пов'язано з достатнім зростанням доходу підприємства у порівнянні із збільшенням вартості оборотних активів.

Також ми бачимо зростання рентабельності оборотних активів підприємства на 3%.

Отже, провівши детальний аналіз ефективності діяльності підприємства після впровадження заходу, ми бачимо що даний захід буде ефективним та допоможе підприємству успішно здійснювати свою діяльність.

Що в майбутньому покращить показники рентабельності продукції, збільшить прибутки та допоможе забезпечити постійну ефективну діяльність підприємства.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі кваліфікаційної роботи запропоновано захід для підвищення ефективності діяльності підприємства.

Для ТДВ «Яготинський маслозавод» пропонується введення нового виду продукції: сиру рикота. Оскільки підприємство вже виготовляє сир, сироватку з якого може використовувати для виготовлення сиру, це в свою чергу зменшить собівартість виготовлення продукції і підприємство зможе завоювати ринок більш низкою ціною ніж у конкурентів.

Ціна 1 кг сиру рикота, який буде виробляти підприємство, буде нижче за середню. При впровадженні даного рішення існує маркетинговий ризик, який пов'язаний з реалізацією продукції на ринку, оскільки на ринку є велика кількість конкурентів. Але підприємство є відомим на ринку України, тому буде легко завоювати прихильність споживачів.

Також в даному розділі була проведена оцінка фінансового стану та показників ефективності діяльності підприємства після впровадження заходу.

Провівши аналіз фінансового стану після впровадження заходу ми побачили, що підприємство зможе покращити основні показники своєї

діяльності. Підприємство зможе збільшити свій прибуток на 35942 тис.грн, або на 23,38%.

Також збільшиться чистий дохід від реалізації продукції на 125438 тис. грн, оскільки підприємство буде нарощувати власні обсяги виробництва.

Також ми побачили збільшення рентабельності основних та оборотних активів, зменшення тривалості обороту, а також збільшення рентабельності продукції.

Отже, ми можемо зробити висновок, що даний захід допоможе підприємству отримати більший прибуток і покращити показники ефективності господарської діяльності підприємства.

ВИСНОВОК

Дослідивши теоретичні засади ефективності господарської діяльності підприємства можемо зробити наступні висновки

На сьогоднішній день немає чіткого і однозначного визначення поняття «господарська діяльність», але проаналізувавши роботи вчених-економістів та нормативно-правової бази, нам здається, що набагато повнішим за змістом є визначення, що міститься в Господарському кодексі України. Воно може сприйматися як базове для всіх актів чинного законодавства України.

Отже, **господарська діяльність** – діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Під **«забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства»** ми розуміємо досягнення підприємством в умовах конкуренції поставлених цілей та отримання максимально можливих результатів від використання всіх економічних ресурсів (грошових, матеріальних (основні засоби, оборотні кошти), трудових) при найменших їх витратах.

Сукупність усіх **видів ресурсів** (майнових, грошових, людських), ефективно їх використання за допомогою економічних **методів** (виробництво, маркетинг, ціноутворення, фінансування, інвестування, система розрахунків, страхування) та **важелів** (*технічних*: інноваційний розвиток, стандартизація, ліцензування; *адміністративних*: податки, фінансові санкції; *соціальних*: мотивація та розвиток персоналу, належні умови праці) шляхом прогнозування, планування, організації, регулювання, стимулювання, контролю та аналізу формують механізм ефективності господарської діяльності підприємства.

Система показників ефективності господарської діяльності підприємства має: відображати витрати всіх видів ресурсів, що споживаються на підприємстві; створювати передумови для виявлення резервів підвищення ефективності виробництва; стимулювати використання всіх резервів, наявних на підприємстві;

забезпечувати інформацією стосовно ефективності виробництва всі ланки управлінської ієрархії; виконувати критеріальну функцію.

У системі показників оцінювання ефективності господарської діяльності суб'єкта господарювання можна виділити такі групи показників: ефективності використання основних засобів; ефективності використання оборотних коштів; ефективності використання праці (трудових ресурсів); ефективності використання капітальних вкладень; ефективності окремих видів діяльності; узагальнюючі показники ефективності господарської діяльності підприємства.

У другому розділі був проведений аналіз ефективності господарської діяльності підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод».

На даний момент «Яготинський маслозавод» є одним із найбільших національних виробників молочної продукції.

Асортимент продукції заводу налічує 36 видів молочної продукції: масло, молоко, сметану, кефір, ряжанку, термостатну молочну продукцію, м'які і кисломолочні сири, йогурти, ноу-хау підприємства – питну закваску з наповнювачами та без них, а також новинки: функціональний кисломолочний продукт Геролакт, Какао на молоці, Велике молоко та кефір.

Підприємство постійно знаходиться в русі, розвивається, збільшує асортимент продукції, вводить новинки на ринок України та отримує прихильність українців.

У процесі аналізу ми побачили, що підприємство наростило свої основні засоби, а це в свою чергу говорить нам про розвиток підприємства. Ми побачили, що усі групи основних засобів зросли, окрім транспортних засобів та транспорту, що скоріш за все пов'язано з амортизацією та зменшенням вартості цих основних засобів і тим, що не купувалась (не бралась в оренду) нова земля та транспорт.

Також був проведений аналіз активів підприємства та було з'ясовано що підприємство збільшило усі свої активи. Більше всього збільшились основні засоби (на 50,04%) В загальному активи зросли на 192297 тисяч гривень або

14,17%. Даний факт, говорить нам про позитивну тенденцію, оскільки збільшуючи активи підприємство покращує свою діяльність. Що говорить про збільшення ефективності діяльності підприємства, яку ми будемо аналізувати у наступному розділі.

Під час аналізу фінансових показників діяльності була виявлена негативна тенденція зменшення прибутку підприємства. Ми побачили, що чистий прибуток зменшився майже на 30% у порівнянні з попереднім періодом, що є досить негативним показником для діяльності підприємства.

Також був проведений аналіз показників ліквідності, платоспроможності, а також фінансової стійкості підприємства.

Ми побачили досить негативну динаміку: коефіцієнт автономії зменшується, коефіцієнт боргового навантаження збільшується, коефіцієнт фінансової стійкості зменшується, коефіцієнт фінансової залежності збільшується. Це говорить про те, що підприємство залучає більшу кількість кредитних коштів, не збільшуючи власний капітал.

Під час аналізу було виявлено, що основні показники ефективності діяльності підприємства знижуються, що пов'язано із недостатнім зростанням доходу у порівнянні з активами, а це в свою чергу призводить до поступового зниження доходів.

Ми бачимо, що рентабельність діяльності підприємство не надто висока, отже підприємство не отримує належного прибутку від своєї діяльності, така негативна тенденція діяльності може у перспективі призвести до банкрутства, ось чому підприємству потрібно переглянути власну діяльність та зробити певні заходи, що покращать показники ефективності.

Також ми з'ясували, що на підприємстві збільшується тривалість обороту та побачили зниження рентабельності, як продукції, так і продажу.

Якщо підприємство прагне підвищити рівень прибутковості, йому, звісно, слід або скоротити витрати, або збільшити чистий дохід. Рівень рентабельності підвищується завдяки: продажу продукції за вищими цінами; продажу більших обсягів прибуткової продукції; зменшення собівартості

реалізованої продукції, а також рівня адміністративних витрат і витрат на збут; оптимізації асортименту реалізованої продукції щодо збільшення питомої ваги більш прибуткових її видів.

В третьому розділі кваліфікаційної роботи був запропонований захід для підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Для ТДВ «Яготинський маслозавод» пропонується введення нового виду продукції: сиру рікота. Оскільки підприємство вже виготовляє сир, сироватку з якого може використовувати для виготовлення сиру, це в свою чергу зменшить собівартість виготовлення продукції і підприємство зможе завоювати ринок більш низкою ціною ніж у конкурентів.

Ціна 1 кг сиру рікота, який буде виробляти підприємство, буде нижче за середню.

При впровадженні даного рішення існує маркетинговий ризик, який пов'язаний з реалізацією продукції на ринку, оскільки на ринку є велика кількість конкурентів. Але підприємство є відомим на ринку України, тому буде легко завоювати прихильність споживачів.

Також в даному розділі була проведена оцінка фінансового стану та показників ефективності діяльності підприємства після впровадження заходу.

Провівши аналіз фінансового стану після впровадження заходу ми побачили, що підприємство зможе покращити основні показники господарської діяльності. Підприємство зможе збільшити свій прибуток на 35942 тис. грн, або на 23,38%.

Також збільшиться чистий дохід від реалізації продукції на 125438 тис. грн, оскільки підприємство буде нарощувати власні обсяги виробництва.

Також збільшиться рентабельності основних та оборотних активів, зменшення тривалості обороту, а також збільшення рентабельності продукції.

Отже, ми можемо зробити висновок, що даний захід допоможе підприємству отримати більший прибуток і покращити показники своєї діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Електронний журнал «Ефективна економіка» [наукове фахове видання] / Савицька О. М., Салабай В. О. Ефективність діяльності та управління підприємством: особливості використання теорії, методології та результативності аналітичних досліджень – 2019. – 12 с. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/>
2. Азарова А.О. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства / А.О. Азарова, О.В. Рузакова. – Вінниця: ВНТУ, 2010. – 172 с.
3. Апопій, В. В. Основи підприємництва : навч. посіб. / В. В. Апопій, Н. О. Шутовська, С. А. Серета. – К. : Ліра-К, 2014. – 324 с.
4. Богиня Д. П., Грیشнова О.А. Основи економіки праці : Навч . посіб.– 2–ге вид .– стер. – К.: Знання – Прес. 2001.– 313с. (Вища освіта ХХІ століття)
5. Бойчик І.М. Економіка підприємства : Навч. посіб. / І.М. Бойчик.
6. Бондар, М. І. Звітність підприємства : навч. посіб. / М. І. Бондар. – К. : ЦУЛ, 2015. – 570 с.
7. Братанич М.В. Класифікація видів і форм прояву ефективності / Економічні науки // Харківський національний університет
8. Бурковська, А. В. Комплексний підхід до оцінки фінансового стану підприємства / А. В.Бурковська, О. Ю. Соловійов [Електронний ресурс] : Режим доступу <http://www.nbuu.gov.ua>.
9. Гальчинський А. Основи економічної теорії. – Київ: Основи, 2000
10. Говорушко Т. А. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу : [монографія] / Т. А. Говорушко, Н. І. Клімаш. – К. : Логос, 2013. – 204 с.
11. Гордієнко, П. Л. Стратегічний аналіз: навч. пос. / П. Л. Гордієнко, Л. Г. Дідковська, Н. В. Яшкіна. – [2-ге, перероблене і доповнене]. - К. : Алерта, 2008. – 478 с.

12. Гречко А. В., Гречухін А. С. Оцінка ефективності виробничої діяльності підприємства [Електронний ресурс] / А. В. Гречко, А. С. Гречухін // Ефективна економіка. 2016. №1. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2016/44.pdf.

13. Економіка підприємства харчової промисловості / А.О. Заїнчковський, Г.М. Решетюк, Г.А. Болдуй та ін.; За ред. А.О. Заїнчківського. – К.: Урожай, 1998. – 272 с.

14. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 3-тє, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2006. – 528 с.

15. Економічна теорія / під ред. А.Г. Грязнова, Т.В. Чечелеве. – М.: Іспит, 2005. – 592с.

16. Єгорова, І. Г. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств : навч. посіб. / І. Г. Єгорова. – К. : Ліра-К, 2014. – 336 с.

17. Захарченко, В. І. Економіка підприємства : навч. посіб. / В. І. Захарченко. – К. : Ліра-К, 2014. – 300 с.

18. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) №3(27) : [збір.наук.прац.] – 2014.

19. Іванілов, О.С. Економіка підприємства: Підручник. – 2-ге вид. – К.: ЦУЛ, 2011. – 728 с

20. Казачков І.О. Підвищення ефективності використання ресурсів промислового підприємства / І.О. Казачков // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2013. – №1(2). – С. 86-89.

21. Калієва О.М., Разумова М.С., Дергунова М.І., Говорова М.С. Поняття економічної ефективності комерційної діяльності. Інноваційна економіка: матеріали Міжнар. науч. конф. (Казань, жовтень 2014 р). Казань: Бук, 2014. С. 99–103.

22. Калущка Л. В. Вплив стилю керівництва на ефективність управління персоналом / Л. Калущка // Соціально-економічні проблеми і держава. 2012. - Вип. 2 (7). С. 74-80.

23. Капаруліна, І. М. Розвиток підприємства: концепція і технологія дослідження : монографія / І. М. Капаруліна. – К. : ЦУЛ, 2015. – 432 с.
24. Кир'янова З. В. Аналіз фінансової звітності: навч. посіб. для студентів / З. В. Кир'янова, Є. І. Сєдова. – М. : Юрайт, 2013. – 429 с
25. Кобилецький В. Р., Період одного обороту оборотних активів / В. Р. Кобилецький // Онлайн-журнал «Financial Analysis online» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/317-period-odnogo-oborotu-oborotnikh-aktiviv> (дата перегляду: 23.01.2022)
26. Ковальчук І.В. Економіка підприємства: Навч. посіб. К.:Знання, 2008- 679 с.
27. Колот А. М. Мотивація персоналу: Підручник. К.: КНЕУ, 2004. — 345 с
28. Кравченко О.А., Бевзенко Х.С., Бут Є.М. Економічна концепція підвищення ефективності діяльності виробничих підприємств / О.А. Кравченко, Х.С. Бевзенко, Є.М. Бут // Економіка: реалія часу. – 2015. – №5(21).
29. Кручак, Л. В. Аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання [Текст] / Людмила Володимирівна Кручак // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 25. – № 2. – С. 93-98. – ISSN 1993-0259.
30. Левченко Ю. Г., Шекмар Н. А. Методичні підходи до визначення ефективності господарської діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Ю. Г. Левченко, Н. А. Шекмар // Науковий вісник ужгородського університету. Серія «Економіка». Випуск 32. – Ужгород 2011. – С. 130-136. – Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2022/1/APPROACHES%20TO%20THE%20DEFINITION.pdf>.

31. Лишиленко, О. В. Бухгалтерський облік [Текст]: підручник / О. В. Лишиленко. – К. : ЦНЛ, 2005. – 632 с. – ISBN 978 – 966 – 364 – 893 – 4;
32. Лігоненко Л.О., Гуляєва Н.М., Гринюк Н.А. Фінанси підприємств [Текст]: підручник /, та ін. – К.: КНТЕУ, 2007. – 491 с.
33. Ліпсіц, І.В. Економіка / І.В. Ліпсіц .– М.: Омега – Л, 2006 .– 384с
34. Маркіна І.А. Методологічні питання ефективності управління. Фінанси України. 2013. № 6. С. 24–32.
35. Михалюк, Н. І. Планування діяльності підприємств : навч. посіб. / Н. І. Михалюк. – К. : Ліра-К, 2015. – 620 с.
36. Моргулець О. Б Менеджмент у сфері послуг. Навч. Посіб / О. Б. Моргулець– К.: Центр учбової літератури, 2012. – 384 с.
37. Мочерний С.В. Основи економічної теорії. – Тернопіль: АТ "Тарнекс", 2003
38. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі : [зб.наук.прац]. – Полтава : ПУЕТ, 2015. – 223 с.
39. Ніколаєнко В. П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – №6. – С. 180 – 191.
40. Нужна О.А. Стиль керівництва як основа комунікацій керівника з колективом/ О.А. Нужна // Системи забезпечення управління підприємством: сучасний стан та перспективи розвитку : Збірник наукових праць – Харків ХІБМ 2016: – С. 296 -303
41. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) [Текст]: навч. посіб. – 2–ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2001. – 240 с.
42. Офіційний сайт «Молочного Альянсу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://milkalliance.com.ua/>
43. Павлюк, І. Бухгалтерський облік переоцінки нематеріальних активів [Текст] / І. Павлюк // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 8. – С. 22–28;
44. Податковий Кодексом України із змінами, внесеними згідно із Законом N 2856–УІ (2856–17) від 23.12.2010,

45. Поддєрьогін А.М., Білик А.М., Буряк Л.Д. Фінанси підприємств [Текст]: підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – 5–те вид., перероб. та допов. – К. : КНЕУ, 2004. – 546 с.

46. Поленова, С. Н. Учет нематериальных активов в системе US GAAP [Текст] / С. Н. Поленова // Международный бухгалтерский учет. – 2015. – № 8. – С. 26 –32.

47. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163 – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з домашньої сторінки інтернету.

48. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817 – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з домашньої сторінки інтернету.

49. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 2 “Баланс”

50. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 3 “Звіт про фінансові результати”

51. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 4 “Звіт про рух грошових коштів”

52. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 5 “Звіт про власний капітал”

53. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинення діяльності» зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17.11.2003 р. за N1054/8375. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з домашньої сторінки інтернету

54. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №31 «Фінансові витрати» зареєстровано 26.05.2006 р. за N610/12484. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з домашньої сторінки інтернету.

55. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №7 «Основні засоби» зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18.05.2000 р. за N 288/4509. –

Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з домашньої сторінки інтернету.

56. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №9 «Запаси» зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02.11.1999 р. за N 751/4044. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з домашньої сторінки інтернету

57. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №10 «Дебіторська заборгованість» зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25.10.1999 р. за N 725/4018. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з домашньої сторінки інтернету

58. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №15 «Дохід» зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14.12.1999 р. за N 860/4153. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з домашньої сторінки інтернету

59. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №16 «Витрати» зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. за N 27/4248. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з домашньої сторінки інтернету

60. Портна, О. В. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / О. В. Портна, Н. М. Єршова. – К. : Патерик, 2015. – 312 с.

61. Романенко О.Р. Фінанси [Текст]: підручник. – К. : ЦНЛ, 2006. – 312 с.

62. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навчальний посібник. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007. – 668 с.- (Вища освіта ХХІ століття).

63. Савицька О. М., Салабай В. О. Особливості методології оцінювання ефективності та результативності в управлінні фінансово- господарською діяльністю підприємства // Сучасні підходи до управління підприємством : зб. тез доп. X Всеукр. наук.-практ. конф., 11 квіт. 2019 р. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. С. 152.

64. Савіна Г.Г., Скібіна Т.І. Фактори зовнішнього та внутрішнього впливу на рівень ефективності управління підприємством комплексу комунальних послуг. Ефективна економіка. 2016. № 12. ред. Г. І. Башнянина] // Економічні системи – Т. 4; – Львів : Ліга-Прес, 2013. – 508 с.

65. Тюха І.В., Стеценко Д.О. Стан та тенденції розвитку вітчизняного ринку молока та молочних продуктів Ефективна економіка. 2017. № 2.] // Київ – 2017

66. Українська асоціація бізнесу та торгівлі (UBTA) [Електронний ресурс] <https://latifundist.com/kompanii/1944-ukrainskaya-assotsiatsiya-biznesa-i-torgovli-ubta> Дата звернення: 24.12.2021

67. Ходаківський Є. І. Теоретичні основи дослідження систем управління підприємством / Є. І. Ходаківський // Вісн. Харківського нац. аграр. ун-ту ім. В. В. Докучаєва. Сер. Екон. науки. – 2014. – № 4. – С. 61–68.

68. Хом'як Р.Я., Лемішовський В.І. – Бухгалтерський облік в Україні. - Навчальний посібник., Львів: Інформаційно-видавничий центр “Інелект+”. - с.1072.

69. Цал-Цалко Ю. С. Економіка підприємства : навч. посіб. / Ю. С. Цал-Цалко, Б. І. Холод. – Житомир : ЖГП, 2002. – 388 с.

70. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навчальний посібник ./ Ю.С.Цал- Цалко. – Житомир: ЖІПІ, 2001. – 300 с.

71. Чернелевський Л.М. Економічний аналіз на підприємствах промисловості і торгівлі: Підручник/ Л.М. Чернелевський.-К.: Пектораль, 2003. – 308 с.

72. Шарко, М. В. Економіка підприємства : навч. посіб. / М. В. Шарко, Н. В. Мешкова-Кравченко, О. М. Радкевич. Херсон : Олді-плюс, 2014. 436 с.

73. Шевченко, Л. С. Економіка підприємства : навч. посіб. / Л. С. Шевченко. – К. : Ліра-К, 2014. – 208 с.

74. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу комерційних підприємств/ А.Д. Шеремет, Е.В. Негашев - М.: ИНФРА-М, 2008. - 208 с.

75. Шеремет, О. Фінансовий аналіз : навч.пос. / О. Шеремет. – К.: Кондор, 2005. – 130 с.

76. Шляга О. В. Шляхи підвищення ефективності роботи підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Шляга, М. В. Гульцев. – 2014. – http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_7_066.pdf.

77. Шульга Г.Ю. Управління матеріальним стимулюванням персоналу промислових підприємств: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.09.01; Харк. держ. екон. ун-т.-Х., 2014.- С. 3.

78. Яркіна, Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. М. Яркіна.

79. Ярославський А. О. Економічна ефективність діяльності підприємства: теоретичний аспект / А. О. Ярославський. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2018. – №12. – С. 174–177.

80. Яцюк, В. Аудит нематеріальних активів: методика проведення [Текст] / В. Яцюк, А. Гуменюк // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №2. – С. 57– 63.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Підприємство Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод»
 Територія КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ
 Організаційно-правова форма господарювання ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
 Вид економічної діяльності Перероблення молока, виробництво масла та сиру
 Середня кількість працівників 948
 Одиниця виміру : тис. грн.
 Адреса 07700 Київська область Яготинський р-н м. Яготин вул. Шевченка, буд. 213, т.(04575) 5-59-88

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

Коди		
2020	01	01
00446003		
3225510100		
250		
10.51		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на "31" грудня 2019 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	--	--
первісна вартість	1001	--	--
накопичена амортизація	1002	--	--
Незавершені капітальні інвестиції	1005	--	--
Основні засоби	1010	288984	299742
первісна вартість	1011	497008	555394
знос	1012	208024	255652
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	77225	77225
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	115
Відстрочені податкові активи	1045	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	23633
Усього за розділом I	1095	366209	400715
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	111350	106923
Виробничі запаси	1101	70728	68487
Незавершене виробництво	1102	6042	4990
Готова продукція	1103	30856	30989
Товари	1104	3724	2457
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	315882	414886
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8745	8394
з бюджетом	1135	37	13105
у тому числі з податку на прибуток	1136	--	--
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	380464	386072
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	913	7416
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	33152	19270
Готівка	1166	23	19
Рахунки в банках	1167	33129	19251
Витрати майбутніх періодів	1170	187	197

Інші оборотні активи	1190	1011	130
Усього за розділом II	1195	851741	956393
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	1217950	1357108

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3797	3797
Капітал у дооцінках	1405	--	--
Додатковий капітал	1410	--	--
Резервний капітал	1415	--	--
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	450918	524553
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	454715	528350
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	163493	219143
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	163493	219143
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	154819	129238
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	6225
товари, роботи, послуги	1615	155939	172321
розрахунками з бюджетом	1620	13066	14344
у тому числі з податку на прибуток	1621	9087	2807
розрахунками зі страхування	1625	1266	1486
розрахунками з оплати праці	1630	4645	5293
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1789	2988
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	215919	208694
Поточні забезпечення	1660	9567	14599
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	42732	54427
Усього за розділом III	1695	599742	609615
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	1217950	1357108

Генеральний директор

_____

(підпис)

Сіренко Олександр Олександрович

Головний бухгалтер

_____

(підпис)

Каплій Оксана Олександрівна

Підприємство Товариство з додатковою відповідальністю
«Яготинський маслозавод»

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2020	01	01
00446003		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік**

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3495741	3201672
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2566752)	(2342351)
Валовий: прибуток	2090	928989	859321
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	5869	5034
Адміністративні витрати	2130	(33139)	(26531)
Витрати на збут	2150	(581379)	(446501)
Інші операційні витрати	2180	(22961)	(23455)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	297379	367868
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	3503	5477
Інші доходи	2240	19	116
Фінансові витрати	2250	(79520)	(62482)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(3)	(1421)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	221378	309558
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-36637	-55849
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	184741	253709
збиток	2355	(--)	(--)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	--	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	--	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	--	--
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	184741	253709

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2068674	1944364
Витрати на оплату праці	2505	147942	109285
Відрахування на соціальні заходи	2510	29646	23122
Амортизація	2515	56513	37373
Інші операційні витрати	2520	545613	417387
Разом	2550	2848388	2531531

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	--	--
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	--	--
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	--	--
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	--	--
Дивіденди на одну просту акцію	2650	--	--

Генеральний директор

_____

(підпис)

Сіренко Олександр Олександрович

Головний бухгалтер

_____

(підпис)

Каплій Оксана Олександрівна

			КОДИ
		Дата	01.01.2021
Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю "Яготинський маслозавод"	за ЄДРПОУ	00446003
Територія	Київська область, м.Яготин	за КОАТУУ	3225510100
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з додатковою відповідальністю	за КОПФГ	250
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КВЕД	10.51
Середня кількість працівників: 918			
Адреса, телефон: 07700 м.Яготин, Шевченка, 213, (04575)5-59-88			
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку		☐	
за міжнародними стандартами фінансової звітності		☒	

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.
Форма №1

			Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	0	0	
первісна вартість	1001	0	0	
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	
Основні засоби	1010	299 742	449 730	
первісна вартість	1011	555 394	745 525	
знос	1012	(255 652)	(295 795)	
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	
первісна вартість	1016	0	0	
знос	1017	(0)	(0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	
первісна вартість	1021	0	0	
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	
інші фінансові інвестиції	1035	77 225	52 495	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	115	0	
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	
Гудвіл	1050	0	0	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	
Інші необоротні активи	1090	23 633	19 734	
Усього за розділом I	1095	400 715	521 959	

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	106 923	166 210
Виробничі запаси	1101	68 487	80 177
Незавершене виробництво	1102	4 990	5 528
Готова продукція	1103	30 989	75 317
Товари	1104	2 457	5 188
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	414 886	443 374
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	8 394	7 737
з бюджетом	1135	13 105	912
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	19
із внутрішніх розрахунків	1145	386 072	389 781
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7 416	7 765
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	19 270	10 217
Готівка	1166	19	2
Рахунки в банках	1167	19 251	10 215
Витрати майбутніх періодів	1170	197	249
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	130	1 182
Усього за розділом II	1195	956 393	1 027 446
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1 357 108	1 549 405

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 797	3 797
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	1 528
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	524 553	587 459
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	528 350	592 784

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	219 143	201 451
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	219 143	201 451
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	129 238	216 608
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	6 225	8 185
товари, роботи, послуги	1615	172 321	201 194
розрахунками з бюджетом	1620	14 344	4 840
у тому числі з податку на прибуток	1621	2 807	499
розрахунками зі страхування	1625	1 486	1 794
розрахунками з оплати праці	1630	5 293	6 461
одержаними авансами	1635	0	25
розрахунками з учасниками	1640	2 988	1 790
із внутрішніх розрахунків	1645	208 694	290 562
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	14 599	17 938
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	54 427	5 773
Усього за розділом III	1695	609 615	755 170
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1 357 108	1 549 405

Керівник

Косяченко Сергій Олександрович

Головний бухгалтер

Каплій Оксана Олександрівна

Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю "Яготинський маслозавод"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2021
			00446003

**Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)**

за 2020 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	Код за ДКУД
			1801003
1	2	3	За аналогічний період попереднього року
4			
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 166 323	3 160 485
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 657 868)	(2 566 752)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	508 455	593 733
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	3 332	5 869
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(33 076)	(33 139)
Витрати на збут	2150	(239 378)	(246 123)
Інші операційні витрати	2180	(15 995)	(22 961)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	223 338	297 379
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	2 539	3 503

Інші доходи	2240	24 903	19
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(72 302)	(79 520)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(24 739)	(3)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	153 739	221 378
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-24 192	-36 637
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	129 547	184 741
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	129 547	184 741

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 111 347	2 068 674
Витрати на оплату праці	2505	163 734	147 942
Відрахування на соціальні заходи	2510	35 183	29 646
Амортизація	2515	62 277	56 513
Інші операційні витрати	2520	641 210	545 613
Разом	2550	4 013 751	2 848 388

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	0,000000

Додаток Л

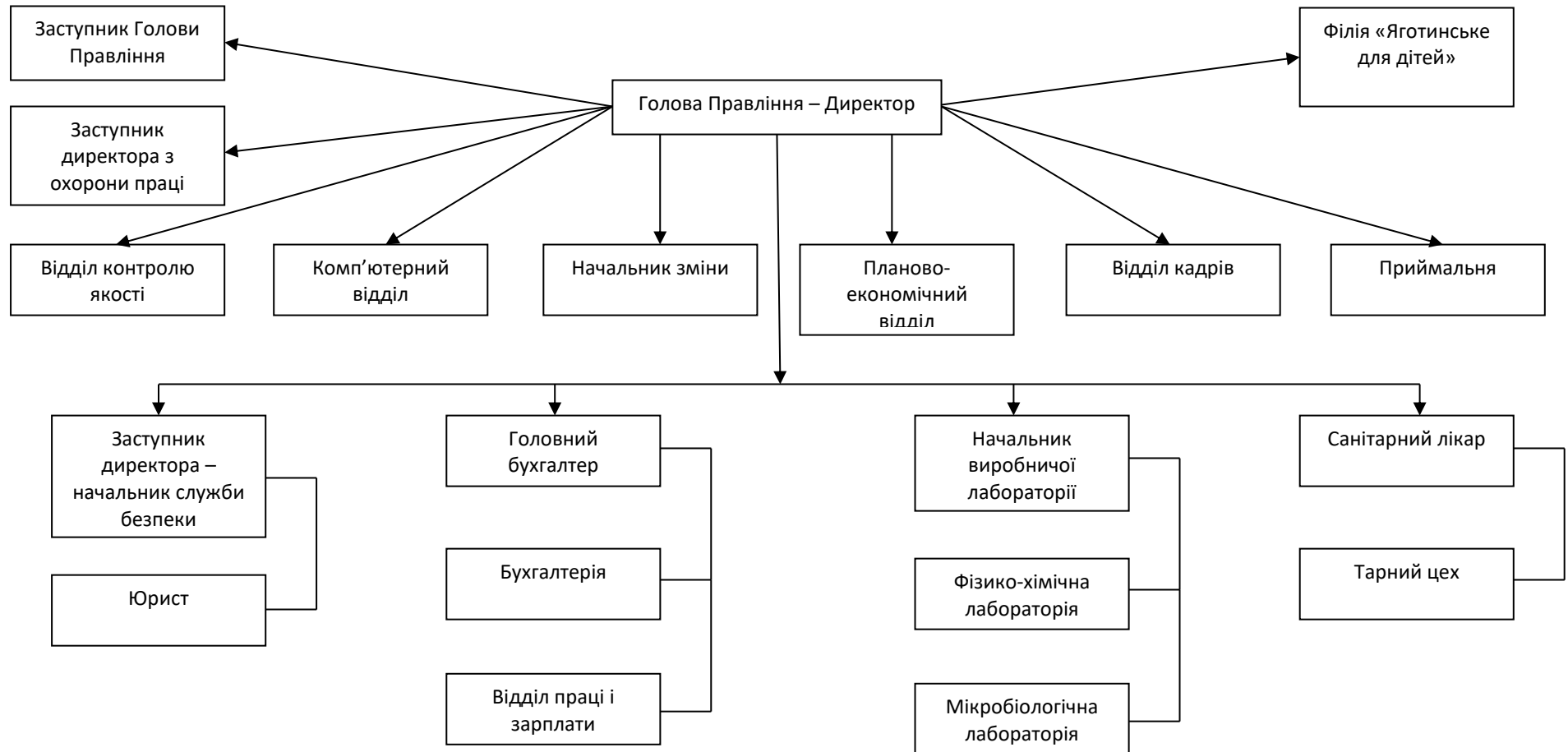

Рис. Організаційна структура ТДВ «Яготинський маслозавод»

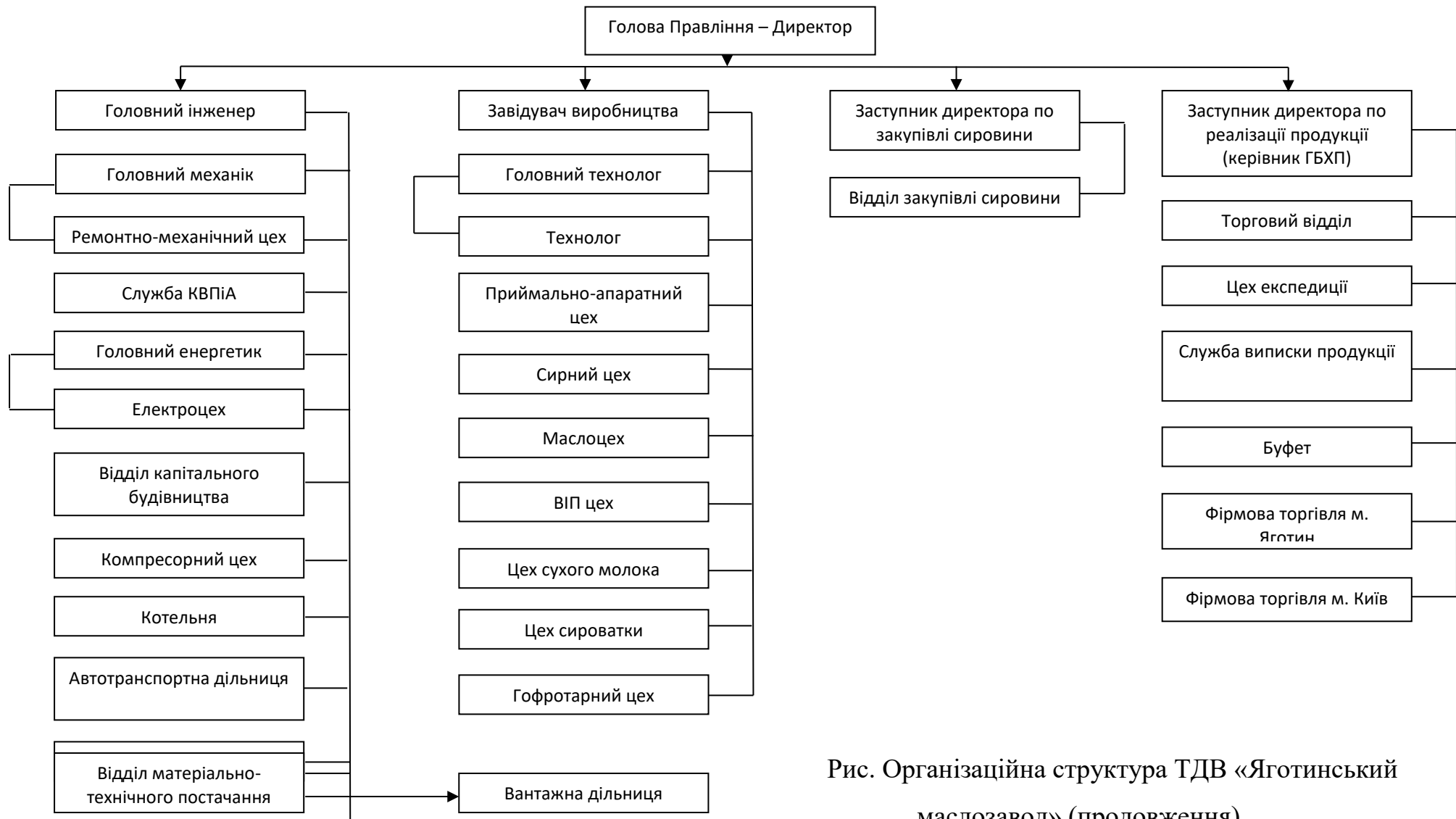

Рис. Організаційна структура ТДВ «Яготинський маслозавод» (продовження)